

ДНЕВНИКЪ

(стенографически)

на

V Обикновено Народно Събрание

(втора редовна сессия).

XIV ЗАСЪДАНИЕ, ПЕТЪКЪ, 11 НОЕМВРИЙ 1888 ГОДИНА.

(Начало въ 1 $\frac{1}{2}$ часа послѣ пладнѣ, подѣ прѣдсѣдателството на прѣдсѣдателя г-на Д. Тончева).

Прѣдсѣд.: (Звъни). Засѣданието се открива. Г-нъ секретаръ ще прочете списъка на г-да прѣдставителитѣ, за да се констатира, кой присѣдствува и кой отсъствува отъ днешното засѣдание.

Секр. Иор. Симеоновъ: (Чете списъка). Отсъствуватъ:

Данаилъ Караджовъ, Георги Живковъ, Петръ Геновъ, Д. Грековъ, Пв. Стойновъ (Вратчанский), Георги Антоновъ, Стоянъ Брънчевъ, Пв. Мотикарски, Д-ръ Странски, Стоянъ Срѣдовъ, Пв. Стойновъ (Овче-Хълмский), Хр. Ивановъ, Цанко Добревъ, Божилю Недѣлковъ, Найденовъ Беневъ, Никола Странски, Георги Чолаковъ, Пврд. Маноловъ, Димитръ Кьосевъ, Илия Маджаровъ, Галибъ Х. Еминовъ, Янко Георгиевъ, Х. Маринъ Цековъ, Тома Цековъ Зайковъ, Димитръ Златевъ, Д-ръ Стефановъ, Иосефъ Богдановъ, Д-ръ Я. Геровъ, Илия Щръбановъ, Ефтимъ Друмевъ, Иовъ Титоровъ и Георги Цанковъ.

Прѣдсѣд.: Отъ 279 души народни прѣдставители днесъ отсъствуватъ 32 души. Слѣдователно има изискуемото отъ закона число за да се отвори засѣданието и да се пристъпи къмъ разглеждане положенитѣ на дневенъ редъ въпроси.

Г-нъ Д-ръ Стояновичъ има думата.

Д-ръ Стояновичъ: Прѣди да се пристъпи къмъ прочитанieto на съкратения протоколъ отъ миналото засѣдание, има да важа, че днесъ е Тезоименния день на Н. Ц. В. Принцесса Климентина, Августейшата Майка на Н. Ц. ВИСОЧЕСТВО нашия Господаръ; за това предлагамъ по тоя случай да се отправи на Н. Ц. ВИСОЧЕСТВО една поздравителна телеграма отъ страна на Нар. Събрание.

Прѣдсѣд.: Г-нъ Д-ръ Стояновичъ прѣдлага по случай на Тезоименния день на Н. Ц. В. да ѝ се отправи една поздравителна телеграма отъ страна на Нар. Събрание.

Приема ли Нар. Събрание това прѣдложение на г-на Д-ра Стояновича? (Гласове: Приема). Който го не приема, да си вдигне

ржката. (Никой не вдига). И тъй приема се, да се отправи една телеграма на Н. Ц. ВИСОЧЕСТВО.

Какъ желае Нар. Събрание да се испрати тая телеграма? (Гласове: Отъ бюрото). Който не приема бюрото да испрати поздравителната телеграма до Н. Ц. ВИСОЧЕСТВО, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). И тъй бюрото ще изпълни своята приятна обязанность.

Ще се прочете съкратения протоколъ отъ миналото засѣдание.

Секр. Ив. Златаровъ: (Чете съкратения протоколъ отъ XIII-то засѣдание).

Прѣдсѣд.: Има ли нѣкой отъ г-да говорившитѣ да направи забѣлжка върху прочетения съкратенъ протоколъ?

Н. Станевъ: Г-да прѣдставители! При всичко, че поискахъ думата отъ г-на прѣдсѣдателя по-рано отъ г-нъ Д-ръ Стояновича, обаче незная защо, нѣмахъ честта да ми се даде по-напрѣдъ мене, а нему . . .

Прѣдсѣд.: Г-нъ Станевъ! Прѣдсѣдателя знае, кой по-напрѣдъ е искалъ думата и кога сте записани.

Н. Станевъ: Това оставямъ на една страна. Като се присъединявамъ къмъ мнѣнието на г-нъ Д-ръ Стояновича, азъ имамъ да прѣдложа друго нѣщо и вѣрвамъ, че г-да прѣдставителитѣ ще се съгласятъ на това. Днесъ е празника на Августейшата Майка на Н. Ц. ВИСОЧЕСТВО любимия ни Князь, празникъ, именния день, на Майката на Тоя герой, който първъ дойде да посвѣти себѣ си за доброто на България, която тогава висеше на косъмъ въ пропаданието си. Вѣрвамъ всички ще се съгласите, днешния день да не остава само съ една поздравителна телеграма, а прѣдлагамъ, щото тоя день да се празнува отъ Народното Събрание. Вѣрвамъ, нѣма никой отъ г-да прѣдставителитѣ, да се обяви противъ това,

иомъ работата се касае за любимата Майка на Н. Ц. ВИСОЧЕСТВО, нашия любимъ Князь.

Д. Петковъ: Г-да прѣдставители! Мене ми се струва, че нѣма защо да отлагаме засѣданието, защото било празникъ. Всички съзнаваме, че е празникъ, и който отъ г-да прѣдставителитѣ отзана е билъ на църква съзнава това. Азъ мисля, че е достатъчно да искажемъ чувствата си съ една поздравителна телеграмма. Телеграммата, която ще даде бюрото, споредъ мене е достатъчна. Да се отлага засѣданието сега, то значи да си играемъ. Събранието ще си отиде и нѣма да свърши нищо, ако всѣ така продължаваме да отлагаме засѣданията. Не е тоя начинъ на дѣйствие за да изказваме нашитѣ искрени чувства.

Прѣдсѣд.: Ще моля по-напрѣдъ, има ли нѣкой да направи забѣлѣжка върху прочетения протоколъ? (Нѣма). И тъй значи протокола се приема за точенъ.

Н. Шивачевъ: Нѣкой г-да иматъ горѣщо желание да отбавятъ дума за нѣкои работи и да говорятъ. Нѣкой прѣдлагатъ сега, да има Нар. Събрание днесъ празникъ; но трѣбва да знаятъ, че има единъ мѣсець отъ какъ засѣдаваме и до сега за петъ пари работа още не сме свършили. Ако искате да сѣдимъ още нѣколко мѣсеци тукъ, то е друга работа. Споредъ мене, така да отлагаме засѣданията си, нѣма да свършимъ никаква работа до края на сесията, затова моля Нар. Събрание да рѣши, да имаме работа днесъ, като мисля, че една телеграмма е достатъчна, а това ще бѣде по-голѣмо уважение къмъ Майката на Н. Ц. ВИСОЧЕСТВО. Прѣдлагамъ днесъ да работимъ, и мисля, че врѣмето е сега на 14 чл. отъ Вжтр. Правилникъ.

Прѣдсѣд.: Г-нъ Д-ръ Стояновичъ прѣдложи, по случай Тезоименния день на Н. Ц. ВИСОЧЕСТВО, Августейшата Майка на Н. Ц. ВИСОЧЕСТВО въ знакъ на почитъ и уважение да се поздравятъ телеграфически Н. Ц. ВИСОЧЕСТВО. Принцеса Климентина. Гласувано това прѣдложение се прие. Сѣщо се прие, щото бюрото на Нар. Събрание да отпрати тая телеграмма. Г-нъ Станевъ прѣдлага, не само съ телеграмма да се поздравятъ Н. Ц. ВИСОЧЕСТВО, но въ Нейна честь прави прѣдложение да се отложи днешното засѣдание на Нар. Събрание.

Ще се гласува прѣдложението на г-на Станева. Който го не приема, да си вдигне ржката. (Болшинство. Смѣхъ). И тъй Събранието рѣшава да се испрати само поздравителна телеграмма. Моля г-на докладчика на финан. комисия да заеме мѣстото си.

Н. Станевъ: Моля, не е положенъ на гласуване правилно въпроса. (Гласове: Въпросътъ е рѣшенъ).

Прѣдсѣд.: И вие сами гласувахте г-нъ Станевъ за неприемане на прѣдложението ви и видѣхте, че въпроса се рѣши.

Докл. П. Вълнаровъ: Г-да прѣдставители! Комисията е разгледала законопроекта за новитѣ мѣрки и теглилки. Докладътъ е напечатанъ и е прѣдъ васъ, но тъй като споредъ чл. 38 отъ Вжтр. Правилникъ на Нар. Събрание трѣбва да имате 3 дена по-напрѣдъ прѣдъ себѣ си печатания докладъ, за това азъ ще докладвамъ тоя законъ, само ако ви желаете и настояте. Освѣнъ тоя законъ проектъ има и други по-малки въпроси внесени и разглеждани отъ финансовата комисия, които въ противенъ случай бихъ докладвалъ единъ по единъ.

Прѣдсѣд.: Г-нъ докладчика на финансовата комисия моли Нар. Събрание да му разрѣши, да докладва още днесъ нѣкой въпроси безъ печатанъ докладъ. (Гласове: Докладътъ е напеча-

танъ). Докладътъ по законопроекта за мѣрките и теглилките е напечатанъ и раздаденъ днесъ на г-да прѣдставителитѣ, но съгласно чл. 38 отъ Правилника не може да бѣде туренъ на дневенъ редъ по-напрѣдъ, освѣнъ слѣдъ 3 дена; за това докладчика моли, понеже днесъ се раздава доклада, ако Нар. Събрание разрѣши днесъ да се разгледа законопроекта, то той ще го докладва, а, ако ли не, ще докладва други въпроси, които комисията била разгледала. Остава сега на Нар. Събрание да рѣши днесъ ли да се докладва законопроекта за мѣрките и теглилките или слѣдъ 3 дена.

Д. Ц. Вълчевъ: Азъ вѣрвамъ, г-да прѣдставители, че нѣма да се съгласите да се докладва днесъ тоя законъ за мѣрките и теглилките, защото макаръ да се казва, че е раздаденъ докладъ, но много отъ прѣдставителитѣ не сж го получили още, и едва ли сж го видѣли. Най-послѣ имаме Правилникъ прѣдъ себѣ си. Ако бѣше работата за нѣкое малко прѣдложение, то бѣше друго. Но тукъ въпроса се касае до единъ законъ. Както азъ така и много други прѣдставители, не сж могли да си съставятъ мнѣние, или понятие за тоя законъ, защото по-напрѣдъ не сж имали доклада на комисията; затова вѣрвамъ, всички ще се съгласите да се отложи разглеждането на тоя законъ, слѣдъ двѣ или три засѣдания, за да може всѣки прѣдставителъ да си направи нужнитѣ забѣлѣжки и да си състави мнѣние по него. Още повече, че докладъ още не е раздаденъ и прѣгледанъ отъ всичкитѣ прѣдставители.

Д-ръ Цачевъ: Г-да прѣдставители! Ви имате прѣдъ очи единъ фактъ, единъ докладъ отъ финансовата комисия, койго е напечатанъ и раздаденъ на прѣдставителитѣ. Азъ не зная и отчуждавамъ се, кой е нуждата, която е заставила г-нъ докладчика на финансовата комисия, да ни прѣдлага, че не ще да докладва законопроекта, когато прѣдъ себѣ си имаме единъ докладъ по него. Защо да не се докладва тоя законъ проектъ? Ако Нар. Събрание нѣма работа, не разбирамъ, защо да не се докладва. Азъ моля г-на докладчика да не губи врѣмето и да почне да докладва, защото до сега е израсходвано за народното прѣдставителство 350,000 л., а работа за 350 пари не сме изработили. Като е напечатанъ докладъ, азъ моля г-нъ докладчика да почне да го докладва, а не да докладва работи, които още не знаемъ.

Прѣдсѣд.: За какво говорите г-нъ Д-ръ Цачевъ?

Д-ръ Цачевъ: Да се докладва законопроекта за мѣрките и теглилките, а не други работи, които още не знаемъ.

Прѣдсѣд.: За него е и думата; но понеже, съгласно чл. 38 отъ Вжтр. Правилникъ, всѣки законъ проектъ трѣбва да се докладва 3 дена слѣдъ раздаването на печатанъ по него докладъ, то г-нъ докладчикъ пита Нар. Събрание, днесъ ли да се докладва, или да се отложи за друго засѣдание тоя докладъ, тъй като той днесъ се раздаде.

Докл. П. Вълнаровъ: Види се, че г-нъ д-ръ Цачевъ не е прочелъ чл. 38 отъ правилника, който казва (Чете):

«Чл. 38. Резултата на своитѣ обсъждания всѣка комисия прѣдставлява на Събранието чрѣзъ мотивиранъ докладъ, който се рапортира на Събранието отъ избрани за това измежду членовѣтъ ѝ докладчикъ. Тия доклади трѣбва да се печататъ и да се раздаватъ на прѣдставителитѣ поне три дни прѣди дена, назначенъ за разглеждането имъ. Не се печататъ само докладитѣ по провѣрнитѣ на изборитѣ, на комисията за прошенията и по отговора на

тровното слово; а тъй също и онѣзи, за които Събранието прѣдварително е рѣшило да се не печататъ».

Понеже днесъ се раздаде доклада по законопроекта за мѣрките и теглилките, азъ моля да се разрѣши, ако е възможно да докладвамъ днесъ тоя законопроектъ. Г-нъ д-ръ Цачевъ, види се, не ме е разбралъ, нито пъкъ си е спомнилъ за 38 чл. отъ Правилника, а казва, че съмъ говорилъ съвсѣмъ за други нѣща, когато това, както чухте, не е така.

П. Славковъ: Азъ незнай да ли трѣбва да се говори толкова на дълго и на широко по тоя въпросъ. Нар. Събрание нѣма работа и не е прѣстѣпление, както иска да каже г-нъ д-ръ Цачевъ, че намѣсто да се отлага три дена послѣ докладването, да се започне още днесъ. Дѣйствително Нар. Събрание до сега не е извършило нѣкоя работа, и, ако слушаме г-нъ д-ръ Цачева да се отлагатъ още въпроситѣ, тогава Нар. Събрание повече ще изгуби отъ 350.000 лева. Затова намирамъ, че исканието на докладчика на комиссията е справедливо и да почнемъ още отъ сега разгледването на законопроекта за мѣрките и теглилките. Не е голѣма работа, ако намѣсто аршинъ, кажемъ метръ и намѣсто ока, кажемъ килограмъ. Не е Богъ знае какъвъ законъ да се изуча толкова време и послѣ да се приеме. Дѣйствително въпроса, който ще се разгледва е сериозенъ, но отъ друга страна ако 38 чл. отъ Правилника се нарушава, то остава на Нар. Събрание, да рѣши, да ли днесъ да се захване четението доклада на законопроекта, или да се отложи за друго заседание. Азъ мисля не трѣбва да се отлага, а още днесъ да се започне четението му.

Хр. Векиловъ: Г-да! Азъ незнай г-нъ д-ръ Цачевъ какво е можалъ да разбере, и какво иска да каже. Азъ казахъ и она день, че негова милость намѣсто да оправи нѣщо, иска наопаки да го искриви; казахъ и пакъ повтарямъ да кажа, че негова милость има нужда отъ помощъ, и че като д-ръ Пискулиевъ е неговъ колежъ, то мисля, че може да му помогне. Но като 38 чл. отъ Правилника ясно казва, че докладитѣ се печататъ и раздаватъ три дена прѣди разглежданieto имъ, обаче това зависи и отъ Нар. Събрание да разрѣшава, да се докладватъ ли или не понапрѣдъ, г-нъ докладчикъ, мисля, че това молеше Нар. Събрание да му разрѣши да се докладва сега, или пъкъ да се отложи. Азъ мисля, че може да се чете днесъ доклада, понеже не е важенъ толкова, както каза и г-нъ Шивачевъ понапрѣдъ. Мисля прочее, че тука е мѣстото на чл. 14 и по възможность не трѣбва говори по нататѣкъ, понеже въпроса е обясненъ.

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли Нар. Събрание да се говори още? (Гласове: Не желае). Който желае да се говори, да си вдигне ржката. (Меншество) И тъй значи, нѣма да се говори.

Г-нъ докладчикъ моли Нар. Събрание да му разрѣши още днесъ да докладва законопроекта за мѣрките и теглилките. Приематъ ли Нар. Събрание това прѣдложение? (Гласове: Приематъ). Който го не приема, да си вдигне ржката. (Меншество). И тъй днесъ ще се докладва законопроекта за мѣрките и теглилките членъ по членъ.

Докл. Вълнаровъ: Г-да прѣдставители! При напечатването на прѣдстоящия за разглеждане докладъ по законопроекта за мѣрките и теглилките, пропуснати сѣ нѣкои малки погрѣшки отъ печатницата, защото не ми е билъ испратенъ да го корригирамъ. Тия погрѣшки не сѣ голѣми, но азъ ще прочета доклада, както е поправенъ. (Чете):

„ДОКЛАДЪ

до II-та редовна сессия на V-то Обикновено Нар. Събрание, отъ Финансовата Коммиссия.

Господа Прѣдставители!

Коммиссията, като разгледа и обсъди внимателно законопроекта за новитѣ мѣрки и теглилки, намѣри го не само за съвършененъ, но и лесно приложимъ и приспособимъ въ Държавата ни. Съвършененъ е, защото околнитѣ държави си служатъ съ сѣщитѣ мѣрки и теглилки, а лесно приспособимъ, защото е достатъчно, за единъ малограмотенъ или неграмотенъ купувачъ или продавачъ да знае само, че новото ни отъ 100 литри (хектолитръ) кило има 78 оки и 50 драма, че новата ни ока — килограма, (или всѣ едно за вмѣстимостъта литрътъ) има 312 $\frac{1}{2}$ драма, че метра има 1 аршинъ, 3 рупа и 1 $\frac{1}{2}$ греха, и че новия ни дюлюмъ отъ 1000 кв. метра (декаръ) има на дължина 50 и на широчина 20 метра, и той вече безъ особенъ трудъ ще знае да си прави смѣтка за да върши вземане-даването си съ мѣстни, или външни търговци, а така също и да си измѣрва земитѣ, толкозъ повече, че за прилаганieto на всички мѣрки и теглилки — освѣтъ за хранитѣ — се отпуща повече отъ три години срокъ. Друго едно начало, което комиссията при обсъжданieto и прѣрежданieto на законопроекта взе за ръководство е, че както прихода, тъй и контрола на новитѣ мѣрки и теглилки се остави и възложи върху самитѣ общини, безъ обаче да се отнема върховния надзоръ на правителството. Причината на това е, че прихода отъ измѣрването и провѣрването на мѣрки и теглилки е билъ и до сега принадлежностъ на общинитѣ, че приходитѣ на общинитѣ ни сѣ твърде незавидни и че контролиранieto на мѣрките и теглилките по този начинъ ще става и по-лесно и по-просто.

Това казано, комиссията прѣдставя на одобрението ви направенитѣ си въ законопроекта измѣнения, както слѣдва:

Заглавието на законопроекта се прѣобърна на «законъ».

Членовѣтъ на закона отъ 1—5 включително се приеха отъ комиссията безъ измѣнение.

Послѣднитѣ на 10-та алинея отъ чл. 6 думи: «два декалитри» които сѣ мъжки родъ, се поправиха на два декалитра.

Членовѣтъ на закона отъ 7—14 включително се приеха отъ комиссията безъ измѣнение.

Чл. 15 се редактира така: Ония отъ продавачитѣ, които слѣдъ обнародването на тоя законъ въ «Държавния Вѣстникъ» биха пожелали да употребяватъ новитѣ мѣрки и теглилки, трѣбва да съобщатъ за това въ общинското управление. Освѣтъ това тѣ сѣ длъжни да окачватъ въ продавницата си, на видно мѣсто, една вивезка съ надписъ: «тукъ се продава по новитѣ мѣрки и теглилки».

Това измѣнение на члена, комиссията направи едно за избѣгване многосложността на формалноститѣ, а второ да се не отнема правото на търгующия, който незабавно слѣдъ встъпването на закона въ сила би пожелалъ да употребява новитѣ мѣрки и теглилки, тъй като и сега даже нѣкои търгуватъ по-нови мѣрки и теглилки.

Чл. 16 се прие безъ измѣнение.

Чл. 17 на закона се зачерта, като излишенъ.

Зачертаването на този членъ стана по единственната причина, че въ всички училища въ България и безъ това се прѣпода

вато новитѣ мѣрки и теглилки, и че ако той остане би се поми-
слило съвсѣмъ противното за и отъ прѣподавателитѣ.

Членоветѣ на закона отъ 18—22 включително, нумераци-
ята на които поради зачертаването на чл. 17 се прѣобърна на 17
— 21, се приеха безъ измѣнение.

Отъ чл. 23 прѣобърнатъ на 22 се изхвърлиха думитѣ: «или
отъ дърво», защото освѣнъ гдѣто мѣрението съ дървенъ метръ
е неудобно и съединено съ злоупотребления, но и металическия
метръ, като евтенъ и доста распространенъ, може лесно и скоро
да се набави и достави отъ всѣкого.

Чл. 24 прѣобърнатъ на 23, се прие безъ измѣнение.

Въ втората алинея на чл. 25, прѣобърнатъ на 24, слѣдъ
думитѣ въ втория рѣдъ: «ще се направи», се прибавиха и ду-
митѣ, «за смѣтка на общинитѣ», а въ четвъртий рѣдъ на същата
алинея думата «власти», се прѣобърна на «общини».

Това измѣнение на члена се направи затова, защото при-
хода отъ провѣрването на мѣрките и теглилките като ще прина-
длѣжи на общинитѣ, то и направата мѣрките отъ 3 рѣдъ трѣ-
бва да стане за смѣтка на общинитѣ, на които и слѣдва тѣ да
бждатъ раздадени.

Чл. 26 отъ закона, прѣобърнатъ на 25, се прие безъ из-
мѣнение.

Въ 4 рѣдъ на чл. 27, прѣобърнатъ на 26, думата «власть»
се измѣни на «община», по изложенитѣ по-горѣ съображения.

Въ края на чл. 28 прѣобърнатъ на 27 оскобения членъ
19 се измѣни на 18, поради намалението нумерацията на чле-
новетѣ по горѣ съ единица.

Въ 3 рѣдъ 2 алинея въ чл. 29 прѣобърнатъ на 28, ду-
митѣ: «сж длѣжни» сж промѣнихъ на «трѣбва» по граматиче-
ски причини.

Въ 5 рѣдъ на чл. 30, прѣобърнатъ на 29, думата «власти»
се измѣни на «общини», по сжщитѣ горѣномѣнхти съображения,
а погрѣшно напечатаната дума: «приспособени» се поправи на
«приспособими».

Въ 1 рѣдъ на чл. 31, прѣобърнатъ на 30, думата «власти»
се измѣни на «общини».

Въ първата половина на първата алинея отъ чл. 32, прѣ-
обърнатъ на 31, фразата: «освѣнъ въ случай, когато правител-
ството, или другъ нѣкой поиска това» се заличи прѣдъ видъ на
двусмисленото ѣ значение и прѣдъ видъ на обстоятелството, че
който държи въ домътъ си течности, не трѣбва да бжде излаганъ
на разни контроли и ревизии. Втората половина на същата али-
нея се започнува съ частица «Но», защото е противоположена.
по съдържанието си съ първата, а всѣ тамъ слѣдъ думата «отго-
ворность» се приложиха думитѣ: «подъ страхъ на наказание» как-
вото продавающия течности да бжде прѣдопрѣденъ, че подлѣжи
на контролъ и наказание.

Въ втората алинея на сжщия членъ думата: «тоже», като
неумѣтна се изхвърли, а думата: «властѣта» се измѣни на
«община».

Въ 5 рѣдъ на чл. 33, прѣобърнатъ 32 само думата «власть»
поради приетия по-горѣ принципъ се измѣни съ «община» и оско-
бения 34 членъ се измѣни на 33 вслѣдствие намалението нуме-
рацията на членоветѣ съ единица.

Въ 3 алинея на чл. 34, прѣобърнатъ на 33, само думитѣ:
«надлѣжний чиновникъ» се замѣниха съ «надлѣжната община».

Чл. 35 отъ закона, прѣобърнатъ на 34, остава само съ
първата си алинея, включително до думата «прѣгледвание». Вто-
рата му отъ деветъ реда алинея се изостави, като ненужна, за-
щото провѣрването на мѣрките и теглилките се възложи върху
общинитѣ, а пъкъ когато отъ страна на Окрѣжний Управителъ
се испрати нарочно чиновникъ за окончателно провѣрване, въ
тѣгъвъ случай заплащанieto на неговитѣ дневни и пѣтни е прѣд-
видено въ новата забѣлѣжка на чл. 36 (по законопроекта 37).

Чл. 36, прѣобърнатъ на 35, се съкрати така:

Чл. 35. Въ случай на подозрение, че извѣстни (дървени)
сждове, за мѣрение течности, не сж вѣрни, тѣй сжщо, въ случай
че нѣкое частно лице, обтѣжи нѣкого, че мѣрките и теглилките
му не сж вѣрни, надлѣжния общински чиновникъ е длѣженъ да
отиде на мѣстото, и въ случай, че намѣри неправилности, то ви-
новникътъ, се наказва споредъ закона.

Това съкращение на този членъ се направи затова, защото
както се казва по-горѣ, надлѣжнитѣ общини ще извършватъ
провѣрването.

Въ втората алинея на чл. 37 прѣобърната на 36, оскобения
членъ 34 се измѣни на 33 поради измѣнението нумерацията на
членоветѣ и думата: «градското» се изхвърли, а вмѣсто нея се до-
бавиха думитѣ: «срѣщу расписка», защото и въ селски общини,
ще се оставятъ на хранение съмнителни мѣрки и теглилки и за-
щото притѣжателя трѣбва да бжде осигуренъ за даденитѣ си на
хранение мѣрки и теглилки.

Въ 3 алинея на сжщия членъ слѣдъ думата «начинъ» се
прибавиха думитѣ: «въ расстояние на единъ мѣсець», каквото
подобни спорове да се не провлачатъ дълго врѣме, или пъкъ да
не би на тѣжителя да се игнорира правото за оплакване.

Къмъ сжщия членъ се прибавя и слѣдующата нова:

Забѣлѣжка. Пѣтнитѣ и дневни пари споредъ чл.
37 и 38 отъ закона за чиновникитѣ на испратения при
всѣко потѣжване отъ страна на Окр. Управителъ и По-
стоянната Комиссия чиновникъ за окончателно провѣрва-
ние на мѣрки и теглилки се заплащатъ или отъ притѣ-
жателя, ако мѣрките и теглилките му се укажатъ нере-
довни, или въ противенъ случай отъ надлѣжното общинско
управление.

Тѣзи забѣлѣжка се прибави за това, защото като нито пра-
вителството, нито постоянната коммисия получаватъ прихода отъ
мѣрките и теглилките, то и не трѣбва да плащатъ дневни и пѣтни
пари на испращания имъ за разрѣшение на частни спорове чи-
новникъ.

Членоветѣ 38 и 39 прѣобърнати на 37 и 38 се приеха
безъ измѣнения съ тая само разлика, че оскобеното число въ края
на втория членъ се измѣни отъ 43 на 42.

Членъ 40 прѣобърнатъ по 39 се редактира така:

Чл. 39. Прѣгледванието и дамгосванието, както мѣрките и
теглилките, тѣй сжщо и въобще всички инструменти за мѣрение
се възлага на общинскитѣ управления, които ще бждатъ снабдени
съ пълненъ комплектъ отъ мѣрки, теглилки и инструменти за мѣ-
рение и тегление отъ 3 рѣдъ.

Прѣредактирванието на тоя членъ, се направи така, защото,
споредъ приетия по-горѣ принципъ, дамгосванието и провѣрва-
нието на мѣрки и теглилки се възлага върху самитѣ общини.

Чл. 41 прѣобърнатъ на 40, поради измѣнението, първата му алинея и размѣра на възнаграждението се редактира така:

Чл. 40. Чиновниците, които изпълняватъ финансова или полицейска служба, както и общинските управления ще надзиряватъ за правилността на мѣрките и теглилките и ще прѣсѣлѣдватъ прѣстѣпниците на тоя законъ. Показанията на подобенъ чиновникъ, служатъ като фактъ, до гдѣто обвиняемиятъ не докаже противното.

Лицата, които надзиряватъ, получаватъ отъ присѣдениетъ штрафъ $\frac{1}{4}$ въ случай, че тѣ сами сж уловили злоупотрѣблението или прѣстѣплението.

Това добавление и измѣнение комисията направи, каквото и на правителственитѣ чиновници, да се вмѣнява въ обязаность да надзиряватъ и контролиратъ мѣрките и теглилките, а възнаграждението имъ се намали на $\frac{1}{4}$ отъ получаванъ штрафъ, защото всички сж заплащани чиновници.

Чл. 42 прѣобърнатъ на 41 се прие безъ измѣнение.

Чл. 43 прѣобърнатъ на 42 заедно съ тарифата се прие безъ измѣнение, освѣнъ първата му дума «правителственитѣ», която по изложениетѣ до тукъ причини се замѣни съ думата «общинскитѣ».

Чл. 44 прѣобърнатъ на 43, се прие съ измѣнение само на фигурирующитѣ въ него числа 46, 47 и 48, които поради промѣненіето нумерацията на членоветѣ се замѣниха съ числата 45, 46 и 47.

Чл. 45 прѣобърнатъ на 44, по причина, че прихода отъ мѣрки и теглилки се оставя на общинитѣ, се редактира така:

Чл. 44. Суммата, събирана за дамгосване мѣрките и теглилките, както и тѣзи, събирана отъ глоба за нарушение настояща законъ се даватъ за въ полза на общината, дѣто се събиратъ.

Чл. 46 прѣобърнатъ на 45 се прие съ измѣнение само на оскобенитѣ числа, които отъ 27, 31 и 38 се прѣобърнаха на 26, 30 и 37.

Чл. 47 прѣобърнатъ на 46 се прие безъ измѣнение.

Отъ чл. 48 прѣобърнатъ на 47, числото 17 се заличи, защото първоначалний по проекта 17 членъ се изостави и останалиятъ на мѣстото му 17 членъ не е подходящъ, за случая, а слѣдующитѣ числа отъ 19, 20, 22, 23, 24 и 28 се прѣобърнаха на 18, 19, 21, 22, 23 и 27.

Чл. 49 прѣобърнатъ на 48 се прие безъ измѣнение.

Чл. 50 прѣобърнатъ на 49 се прие безъ измѣнение.

Чл. 51 прѣобърнатъ на 50 се прие безъ измѣнение.

Чл. 52 прѣобърнатъ на 51 се прие съ измѣнение само въ това, гдѣто погрѣшно вписаното оскобено число 44 се поправи на 28 и гдѣто слѣдующето число 44 се тоже поправи на 46.

Чл. 53, прѣобърнатъ на 52, се прие съ измѣнение само, гдѣто числата 28 и 40 се прѣобърнаха на 27 и 39, гдѣто въ 6 му редъ за повече ясность се приложи слѣдъ думата «наказанието» и слѣдующото «споредъ прѣбидущий членъ».

Чл. 54 прѣобърнатъ на 53 се прие безъ измѣнение, като крайното му число се измѣни отъ 45 на 46.

Членоветѣ 55 и 56, прѣобърнати на 54 и 55, се приеха безъ измѣнение.

Докладчикъ: П. Вълнаровъ.

Сега ще пристѣпна да чета закона членъ по членъ: (Чете): «Законъ за мѣрките и теглилките».

Прѣдсѣд.: Има ли нѣкой да говори по заглавието на закона?

Н. Шивачевъ: Азъ бѣхъ зелъ думата да кажа, че г-нѣ докладчика не е искалъ споредъ чл. 38 отъ правилника, щото тоя законопроектъ, или доклада на комисията по него, да се докладва днесъ. Той заяви за съвършено друго нѣщо. Ние чухме доклада и ще моля Нар. Събрание да рѣши, да се даде на г-да прѣдставителитѣ врѣме до понедѣлникъ, да можатъ по-добрѣ да го прочетатъ и да се произнесатъ по-добрѣ.

Прѣдсѣд.: Моля г-на Шивачева да говори по заглавието.

Н. Шивачевъ: Върху заглавието се гледа слѣдующето: «Докладъ до II-та редовна сессия на V-то Обикн. Нар. Събрание, отъ финансовата комиссия». Азъ правя прѣдложение, щото настоящия докладъ или законопроекта за мѣрките и теглилките да се остави отъ Нар. Събрание за второ четение за въ понедѣлникъ.

Прѣдсѣд.: Въпроса е рѣшенъ.

Н. Шивачевъ: Доклада се чете, но за законопроекта не е рѣшено.

Прѣдсѣд.: Не може да се повръщаме върху рѣшени въпроси. Желаетъ ли нѣкой да говори върху заглавието? (Гласове: Не желаетъ). Тогава, ще се гласува. Който не приема заглавието на тоя законъ, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Значи, приема се.

Докл. П. Вълнаровъ: (Чете):

«Чл. 1. За основна единица на мѣрките и теглилките, за напрѣдъ, въ Българското Княжество, ще се вземе метрътъ, който е равенъ на една десето-милионна частъ, отъ четвъртината на земний меридианъ».

Както подраздѣленията на метра, така сжщо и умноженията му ставатъ по десетичната система».

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли нѣкой да говори върху първия членъ? (Гласове: Не желаетъ). Който го не приема, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. П. Вълнаровъ: (Чете):

«Чл. 2. Образецътъ на единъ метръ, направенъ отъ платина, ще се пази въ Министерството на Финанситѣ въ Столицата».

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли нѣкой да говори върху втория членъ? (Гласове: Не желаетъ). Който го не приема, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. П. Вълнаровъ: (Чете):

«Чл. 3. Отъ основната единица на дължинитѣ—метра—проистичатъ и мѣрките за: повърхность, вмѣстителность и тяжесть».

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли нѣкой да говори върху третия членъ? (Гласове: Не желаетъ). Който го не приема, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. П. Вълнаровъ: (Чете):

«А. Мѣра за дължина».

Чл. 4. Метра, когато се взема за единица за мѣрение дължина, има слѣдующитѣ подраздѣления: а) Дециметръ т. е. десета частъ отъ метра; б) Сантиметръ т. е. стотна частъ отъ метра; в) Милиметръ т. е. хилядна частъ отъ метра.

Умноженията му сж слѣдующитѣ:

а) Декаметръ т. е. десетъ метра; б) Хектометръ т. е. сто метра; в) Километръ т. е. хиляда метра; г) Мириаметръ т. е. десетъ хиляди метра».

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли нѣкой да говори върху четвъртия членъ? (Гласове: Не желаетъ). Който го не приема, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. П. Вълнаровъ: (Чете):

«Б. Мѣра за повърхностъ.

Чл. 5. Когато метра се взима за единица при мѣрение повърхностъ, тогава той се нарича: *четвъртитъ* или *квадратенъ* метръ.

Умноженията му сж:

а) *Квадратенъ декаметръ*, който се нарича и *Аръ*, и който има едно пространство отъ сто квадратни метра, — той прѣдставлява едно четвъртито пространство, на което всѣка страна има по 10 метра дължина;

б) *Декаръ* т. е. десетъ *ара*, или пространство отъ 1,000 квадратни метра, което се нарича и *новъ увратъ* (новъ дюлюмъ);

в) *Квадратенъ Хектометръ* или *Хектаръ*, т. е. 10,000 квадратни метра, — той прѣдставлява едно квадратно пространство, на което всѣка една отъ странитѣ има по 100 метра дължина.

А подраздѣленията му сж:

а) *Квадратенъ дециметръ*, или $\frac{1}{100}$ часть отъ квадратния метръ;

б) *Квадратенъ сантиметръ*, или $\frac{1}{10,000}$ часть отъ квадратния метръ;

в) *Квадратенъ милиметръ*, или $\frac{1}{1,000,000}$ часть отъ квадратния метръ».

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли нѣкой да говори върху петия членъ?

Ж. Петковъ: Г-да! Подраздѣлението на увратитѣ у насъ до сега е било на лехи. Освѣнъ това, всички малки частици се казваха лехи. За да бѣде по вразумителна първата алинея на тоя членъ и да се разбира отъ простото население, моля Нар. Събрание и г-на докладчика да се съгласятъ шото думата «аръ» да се замѣни съ «леха», защото може да се каже, че единъ увратъ е отъ 1000 кв. метри и се раздѣля на 10 лехи.

Докл. П. Вълнаровъ: Мисля, г-да, че нѣма нужда да туря тукъ ново название, тъй като лозата отъ 5—6 години насамъ мѣримъ по новата система — дюлюмътъ по 1000 квадратни метра, който тукъ е нареченъ декаръ и ние сме навикнали съ него. А пакъ единъ дюлюмъ да се раздѣли на 10 лехи, това ще бѣде затруднително и по-сложно.

Х. В. Холевичъ: Както знаете, мѣрката за пространство у насъ е леха, увратъ и кило; за това и думата «хектаръ» да се замѣни съ «кило».

Прѣдсѣд.: Значи вие прѣдлагате вмѣсто «новъ увратъ» да се тури «кило»?

Х. В. Холевичъ: «Хектара» да се нарѣче «кило».

Ж. Петковъ: Мисля, че г-нъ докладчика не ме разбра и помисли, че искамъ да се размѣни нѣщо. Не. За дюлюмитѣ азъ нѣмамъ нищо и неискамъ да се измѣни думата «декаръ», а да нѣмамъ нищо и неискамъ да се измѣни думата «леха», а да се каже въ скобки, слѣдъ дулата «аръ», че се нарича и «леха», и мисля, че всѣки единъ дюлюмъ може да се раздѣли на 10 лехи. Това искахъ да кажа.

Прѣдсѣд.: Г-нъ Петковъ прѣдлага послѣ думата «аръ», въ скоби да се каже: «леха».

Докл. П. Вълнаровъ: Г-нъ Желѣско Петковъ прѣдлага думата «аръ» да се нарѣче «нова леха». Това не е нищо противно на цѣльта на закона, за това съмъ съгласенъ да се приеме.

Н. Шивачевъ: Струва ми се, че тия г-да, които прѣдлагатъ нѣкакви имена на лехи и кила, както се вижда, припознаватъ че

много трудно ще се разбиратъ тия арове и пр. Желателно бѣше по-рано да се помисляли за това. Иначе, трѣбва да приематъ сега.

Названието, което прѣдлага негова милость, шото 1,000 квадратни метра, да могатъ да иматъ 10 лехи, защото една леха била отговаряла на $\frac{1}{4}$ часть на единъ български дюлюмъ или 400 квадратни распрачи, не е умѣстно и ми се струва, че българскитѣ лехи и кила нѣматъ свръзка съ арове, хектари, декалитри и пр. термини, които сж приети отъ новия законъ. Ако приемемъ ароветѣ, трѣбва да приемемъ да търсимъ и тѣхнитѣ тегоби и послѣдствия. За това сега не трѣбва да се приеме това нѣщо, което прѣдлага Ж. Петковъ, защото хората ще ни се смѣятъ, че нищо не разбирами и ще бѣдемъ непослѣдователни. Освѣнъ това, азъ не зная защо г-нъ докладчикъ, вѣрния привърженикъ на новата система, поддържа това. За това, моля Нар. Събрание, като е приело тая система, да приеме и названията означени въ закона, за да не кажатъ хората, че Нар. Събрание нѣма хаберъ отъ такива, както нѣмаме хаберъ и отъ звѣздитѣ.

Ж. Петковъ: Въ България единъ дюлюмъ се смѣта 1,200 кв. метра, или 1600 крачки, което нѣщо всѣки го знае. Тѣй сѣщо и въ настоящия законъ нищо не е измѣнено по това, освѣнъ, че е замѣнено съ десетичната система. Всѣка една малка частица е леха и слѣдователно защо да се нарича «аръ», а не и «леха»? Какво има отъ това?

Г. Караколевъ: Г-да! До сега уврата се броѣше отъ 1,600 кв. метра, а не 1,200, както и една леха 400 метра. У насъ думата «леха» не може да се отрѣче и не може да се убѣдятъ хората да не казватъ леха. За това, по-добъръ е да се нарѣче леха, тъй като, когато отиде нѣкой да оре, казва отдѣли ми една леха, а не «аръ.» Освѣнъ това ще кажа, че г-нъ Шивачовъ не зная да ли е видѣлъ, какво нѣщо е рало.

Докл. П. Вълнаровъ: Г-нъ Ж. Петковъ гдѣто прѣдлага $\frac{1}{10}$ часть отъ дюлюмъ да носи название «нова леха» или «леха», не съмъ противенъ, но г-нъ Шивачовъ може да не ме е разбралъ и говори, че самъ билъ горещъ защитникъ на новитѣ мѣрки. Азъ пакъ ще кажа, че не ще стоимъ още съ допотопни мѣрки.

М-ръ Начовичъ: Когато она день се дебатираше приеманieto на тоя законопроектъ по принципъ, и тогава имахъ честта да забѣлѣжа, че може да е мѣчно за населението да научи приложението на тия названия, защото всѣко ново нѣщо трѣбва нѣколко врѣме, за да може населението да навикне на него и да го разбира. Това не е само за България, а го има въ всичкитѣ народи, и всичкитѣ закони сж прѣдвидели срокъ за окончателното ввеждане на тия закони въ употребление. Тѣй сѣщо чл. 13-й прѣдвижда нѣколко години, за да се введе тоя законъ въ употребление. Слѣдователно излишно бѣше да критикува г-нъ Шивачовъ, че, като приемемъ такъвъ законъ, трѣбвало да мислимъ за неговитѣ послѣдствия и че щѣло да стане нѣщо смѣшно.

Мисля най-образованый народъ, Англичанитѣ, които нѣматъ такъвъ законъ, а особенъ другъ, ако введеха тоя законъ, който сега се разисква и тѣмъ трѣбваше единъ срокъ отъ 5—6 години за да може да навикне на него народонаселението. Такъвъ срокъ е билъ даденъ и въ Австрия и въ Германия, но, както казахъ и она день, ако непочнемъ прилаганието на тоя законъ, никога нѣма да навикне населението на тия мѣрки, които сж отъ голѣма полза за населението и търговията. Г-нъ Шивачевъ намѣсто сърдито да отблѣсва всѣко прѣдложение, което не ще докара уле-

снение на населението, а пъкъ от друга страна той, като се грижи за неговата лѣснотия, трѣбваше да приеме тия прѣдложения и да се радва даже, когато се турят такива названия въ закона, защото съ такива български названия населението ще навикне по-добрѣ и по-скоро. За да не стават конфузи въ закона се казва «новѣ увратѣ», за да знае населението, че новия увратъ не е еднакъвъ съ вехтия; тъй сѣщо и съ «ара», азъ бихъ приелъ да се именува «нова леха» за да бие въ очи на населението, че новата леха не е еднаква съ вехтата, а населението по тоя начинъ ще навикне по-добрѣ въ закона и ще го усвои. Затова съгласявамъ се съ прѣдложението на г-на Ж. Петкова, съ което се съгласи и комисията, щото да се нарича десетата частъ, или «арѣтъ» отъ новия дюлюмъ, съ името «нова леха».

Як. Матакиевъ: Г-да прѣдставители! Не разбирамъ азъ цѣлѣта на тия г-да прѣдставители, които прѣдлагатъ, да се направи нѣкое побългаряване, или въ скоби да се тури названието на нѣкои мѣрки, както се прѣдлага отъ г-нѣ Желѣско Петковъ. Разбирамъ, че тѣхната цѣль е отъ една страна да въведе едно побългаряване на тия мѣрки, а отъ друга страна това да служи за улеснение на населението. Обаче азъ мисля, че, макаръ сега и азъ да съмъ голѣмъ привърженикъ на тия побългарявания, защото за гордостъ намъ ще служи, като въведемъ нови мѣрки, да имъ намѣримъ въ сѣщото врѣме и подходящи названия на българскиятъ языкъ — за да може това да стане, споредъ мене — сега не ще бѣде възможно и съ едно-двѣ имена, които сега ще туримъ, които може би да бѣдѣтъ необмислени добрѣ, може, намѣсто да ползуваме, да направимъ едно побъркване, тъй като хората — както се говори сега, новия «арѣ», да се нарѣче «нова леха» — нашитѣ хора, като знайтъ, че въ уврата има само 4 лехи, може да разбиратъ съвсѣмъ друго-яче; както и за другитѣ названия ми се чини, че не ще бѣде умѣстно, ако се приематъ.

Приемането на тоя законъ, което става днесъ, става не толкова да се въведе изведиждъ, но, както се знае, отъ една страна да се тури начало на неговото въвеждане и второ, да се захване неговото практикуване и прѣзъ това врѣме да се изучатъ неговитѣ неудобства и слѣдъ нѣколко години, които ще приемемъ по-долу въ единъ членъ, може би да се направятъ тия поправки. И азъ ми се чини, че добрѣ ще направимъ за сега, ако оставимъ закона тъй, както е изложенъ, т. е. съ френски наименования и да оставимъ само населението, като практикува въ разни мѣста тия мѣрки, да имъ даде само и разни названия, които въ много случаи ще бѣдѣтъ много по-умѣстни отъ ония, които ние сега набързо ще намѣримъ. При едно второ прѣработване на закона може да стане едно второ прѣработване и на названията на тия мѣрки. Въ другитѣ мѣста, азъ до колкото зная, и тамъ, при язици много повече обработени, не сѣ могли да намѣрятъ на всѣка мѣрка особно название, така щото въ много мѣста употрѣбаватъ пакъ френскитѣ названия.

Добрѣ е, както казахъ, да ги побългаримъ, но, за да можемъ да ги побългаримъ, струва ми се, ще иска малко повече трудъ, а не само едно гласуване въ Нар. Събрание; изисква се едно отдѣлно учреждение, като комиссия нѣщо, което да се занимава съ побългаряването на тия именно мѣрки; или, поне да се остави, както по другитѣ мѣста, гдѣто, до колкото зная, оставятъ врѣме за неговото приспособление, излизатъ по десетина брошури на

ония язици съ цѣль да промѣнятъ тия названия и разни такива, и, въ тия брошури, издадени въ обществото, може да се намѣрятъ и такива, които да се занимаватъ съ приемането на тѣхнитѣ имена, както си сѣ — и тогава чакъ въ слѣдующо едно събрание да се внесе единъ законопроектъ за измѣнението на тѣхнитѣ имена въ побългарини.

Заради това азъ мисля, че, макаръ колкото и да съмъ любителъ на побългаряването, ако вземемъ сега, да ги побългаримъ, едни ще кажатъ тъй, други друго-яче, и ще излѣзе една конфузия, едно побъркване. Заради това азъ мисля, да се оставимъ отъ този ишахъ, да искаме побългаряване.

Н. Шивачевъ: Азъ мисля, че освѣнъ това, което каза г-нѣ Матакиевъ, едва ли има нужда повече да се говори. Ако е въпроса само да се измѣнятъ названията, азъ мисля, че всѣки ще може да намѣри особни названия. Но да ли тия названия ще отговарятъ на желанието на населението, да ли населението ще ги разбира — то е другъ въпросъ. За туй нека оставимъ на врѣмето, тъй както самия срокъ, който прѣдвижда законо-проекта, именно 4 години, въ който правителството задължава всичкитѣ търговци да въведѣтъ тая система, до тогава може би да се намѣрятъ хора по-запознати, може би да намѣрятъ и други названия по-добри. Напримѣръ г-нѣ Богоровъ или други, ще намѣрятъ названия, съ които да си служимъ; напр. дециметра да се казва десетина отъ метра, или сантиметра — стотна частъ отъ метра. А тъй, както много добрѣ каза и г-нѣ Матакиевъ, ще стане една бъркотия, тъй като едни у насъ казватъ на едната четвъртина отъ дюлюма леха, а други искатъ 10 лехи да съставляватъ единъ дюлюмъ, което не е умѣстно. На туй основание, щомъ приемаме една система, трѣбва да приемемъ и названията ѝ, освѣнъ ако имаме други, които да отговарятъ на пълно на тѣхъ. Да се каже, че българската леха, която има 400 аршина, да отговаря на единъ аръ, азъ мисля, че това не може, защото единъ аръ е десетата частъ, отъ дюлюма, а лехата има 400 аршина — разлика отъ небето до земята.

На туй основание ще прибързае, ако се стараемъ да побългаримъ нѣкои термини, за които едва ли ще имаме възможность. Освѣнъ да опеказимъ закона, друго не можемъ да направимъ.

Най-насетнѣ има 4 години и било г-нѣ Желѣско Петковъ, било г-нѣ Холевичъ или други, ще имѣтъ пълна възможность да изучатъ отъ населението, да испитатъ знающитѣ хора, и, ако намѣрятъ названия на български, ние съ голѣмо удоволствие въ третата сессия ще ги приемемъ, или, ако не ние, то УІ-то Обикновено Нар. Събрание. Но сега така на бързо, когато самото Финансово М-во, което съ мѣсеци е работило закона и не е намѣрило български названия, освѣнъ новъ дюлюмъ, съ което название именува километра, азъ ми се чини ние сега въ една минута нѣмаме такава възможность, и за туй бихъ молилъ г-да Петкова и Холевича да се откажатъ отъ това желание да побългаряватъ тия термини, за които се иска повече врѣме.

Докл. П. Вълнаровъ: Г-да прѣдставители! Азъ мисля, че г-нѣ Шивачевъ трѣбва да разбере, че тоя законъ почива върху десетичната система. Той каза, че 10 лехи не могли да съставляватъ единъ дюлюмъ. (Шивачевъ: Не съмъ казалъ). По десетичната система всѣко нѣщо може да се дѣли на 10. Заради туй и азъ се съгласихъ, щото десетата частъ отъ новия дюлюмъ да носи название «нова леха». Не може лехата да бѣде $\frac{1}{4}$ частъ отъ дюлюма, защото тукъ е десетична система.

Заради туй азъ мисля, че това ново название на «ара» никакъ не вреди на населението и за туй се съгласихъ.

Х. В. Холевичъ: Азъ не зная защо г-нъ Шивачевъ и други ги е страхъ отъ думата «леха». Като, че тя ще оскърби французската дума «аръ». Както забелѣжихъ мѣрката за пространство у насъ е твърдѣ кратка, тѣй щото не трѣбватъ никакви комисии, за които говори г-нъ Матакиевъ, за изучаване подходящи думи за мѣрката.

У насъ мѣрятъ само съ лехи и увратъ, слѣдователно новата леха, както каза г-нъ Петковъ, ще се състои отъ 100 квадратни метра, а новия дялюмъ — отъ 1,000 метра. Азъ не знамъ, защо не разбиратъ и не щѣтъ да приематъ българската дума леха и увратъ. Понеже въ нѣкои мѣста употребяватъ като мѣрка за пространство кило, а въ нѣкои леха и увратъ, азъ мога да отгѣля най-сетѣ моето предложение, защото съществува вече една единица за мѣряние пространство, която е увратътъ.

Д-ръ М. Цачевъ: Г-да прѣдставители! Въпроса е ясенъ и мисля, че доста го обясни г-нъ Матакиевъ. Ние ако приемемъ това ново название, населението, като чуе думата леха, то, като е навикнало, че дялюма състои отъ 4 лехи, ще мисли, че всѣки новъ дялюмъ състои отъ 4 лехи. Заради това, като приемаме единъ законъ отъ десетичната система, система такава, която ние, за да изучимъ, ще ни трѣбва най-малко 6 мѣсеца, азъ моля г-на М-ра Финансиритѣ, да се откаже отъ тая «нова леха» и да се остави думата «аръ», която съставлява $\frac{1}{10}$ часть отъ дялюма. Българинътъ, на мѣсто да учи новата леха, че е 100 $\square$ метра, ще каже, че ара е 100 $\square$ метра, а дялюма съставлява 1,000 $\square$ метра. Споредъ мене съ това нѣма да улеснимъ населението, а ще го затруднимъ, защото населението като чуе «леха», ще мисли че 4 лехи съставляватъ единъ дялюмъ. Азъ ви увѣрявамъ, че, ако искате да изучите тая система, вие ще видите хората, които сж я работили върху какви начала сж я основали и колко години сж я работили. Г-нъ Матакиевъ твърдѣ добръ разясни тоя въпросъ. Въпроса е ясенъ. Нека приемемъ, населението да се научи на ара. Нѣма нищо, че въ българския языкъ ще има една дума повече.

Хр. Дюкмеджиевъ: Г-да прѣдставители! Понеже въпроса е тупъ за, да ли трѣбва нѣкои имена да побългаримъ, то ще кажа и азъ нѣколко думи по тоя въпросъ. Азъ мисля, на тоя свѣтъ всичкиятъ хора се стремятъ нѣщо да спечелятъ и да намѣрятъ, колкото е възможно свои имена. Ако нѣкои г-да прѣдставители мислятъ, че тоя законъ не е на време, трѣбваше до го не приематъ, когато го приемахме по принципъ; а ако ли искатъ съ туй да донажатъ, че щѣло да се побърва, като била десетична система, азъ мисля, че много добръ може да се каже пакъ «леха». Тѣй щото пакъ може, щомъ хората знаятъ, че новия дялюмъ е 1,000 метра, лесно ще знаятъ, че новата леха е 250 метра. (Гласове: 100 метра). Т. е. понеже е десетична система — 100 метра остава лехата. Значи, не ще прѣчатъ тия имена.

Заради това азъ мисля, да не оставаме да се занимаваме съ работи, които не прѣчатъ и не принасятъ вреда. Колкото до това, което г-нъ Матакиевъ казваше, че хората щѣли да намѣрятъ на всѣкъждѣ по едно име, именно то ще трѣбва да разбърка. За да има законъ трѣбва да има едно име. Ако остане така, както каза г-нъ Матакиевъ, трѣбва въ всѣко село да има друго название. Добръ е да се избере една комисия, която да изучи всѣстранно въпроса.

Заради това мисля, че въпроса е изчерпанъ и прѣдлагамъ 14 чл. да се прѣкратятъ дебатитѣ.

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли Нар. Събрание да се говори още? (Гласове: Желаетъ. Други гласове: Не желаетъ). Който желаетъ да се говори още, да си вдигне ржката (Меншество). Нѣма да се говори.

И тѣй по чл. 5-й г-нъ Желѣско Петковъ прѣдлага, щото къмъ думата «аръ» въ скоби да се прибави «нова леха». Съ тоя прѣдложение комисията се съгласява. — Подиръ това г-нъ Холевичъ прѣдлага, щото думата «хектаръ» въ алинея б да се заміни съ «кило». На това г-нъ докладчика на комисията не се съгласява.

Най-напрѣдъ ще се гласува чл. 5-й, както го прочете г-нъ докладчика съ прѣдложението, което направи г-нъ Желѣско Петковъ, т. е. съ прибавка къмъ думата аръ «нова леха».

Който отъ г-да прѣдставителитѣ не приема тоя членъ съ прибавление къмъ думата аръ «нова леха», да си вдигне ржката. (Меншество). И тѣй, приема се. А прѣдложението на г-на Холевича само по себе си пада.

Докл. П. Вълнаровъ: (Чете):

«В. Мѣра за вмѣстимостъ.

Чл. 6. Единичната на мѣрата за вмѣстимостъ е *литрътъ*. Той е единъ четвъртитъ сеждъ, на който всѣка една отъ странитѣ, има по единъ дециметръ дължина и който съставлява $\frac{1}{1000}$ часть отъ кубическия метръ;

Умноженията на литрътъ сж слѣдующитѣ: а) *Декалитръ* т. е. десетъ литри; б) *Хектолитръ* т. е. 100 литри.

А подраздѣленията му сж: а) *Децилитръ* т. е. $\frac{1}{10}$ часть отъ литра; б) *Сантимитръ* т. е. $\frac{1}{100}$ часть отъ литра.

За измѣрванието на голѣми вмѣстимости се употребява *кубическия метръ*. Той е единъ сеждъ, който има височина, широчина и дължина по единъ метръ.

Умноженията на кубическия метръ не се употребяватъ, освѣнъ за измѣрване на най-голѣмитѣ количества.

Неговитѣ подраздѣления сж: а) *Кубически дециметръ*, т. е. $\frac{1}{1000}$ часть отъ кубическия метръ; б) *Кубически сантимитръ*, т. е. $\frac{1}{1,000,000}$ часть отъ кубическия метръ.

За мѣрването на сухитѣ дръбни вещества, като жито, ичимикъ, просо, картофи, орѣхи, оризъ, рапина и тѣмъ подобни, се употребява, като единица, *новата крина*, която прѣдставлява вмѣстимостта на *два декалитра*.

Петъ *нови крини*, които иматъ вмѣстимостта на единъ хектолитръ, прѣдставляватъ *Българското кило*.

Продавачитѣ на дръбно могатъ да употребяватъ за мѣря: *декалитра* или *половинъ крина*, *половинъ декалитръ*, *двосънъ литръ*, *литръ* и *половинъ литръ*.

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли нѣкой да говори по тоя членъ?

Г-нъ Зографски има думата.

П. Зографски: Азъ нѣма да права нѣкое особно измѣнение въ тоя членъ. Само едно ще моля, ако е възможно, тѣй като у насъ общеприето е, щото картофитѣ да се мѣрятъ не съ крина, а съ ока, затова да се изхвърли думата «картофи».

Докл. П. Вълнаровъ: Азъ ще отговоря на запитването на г-нъ прѣдговорившия, да отвори чл. 22, а сега 21, гдѣто се казва, че хранитѣ и другитѣ зърнени произведения ще се продаватъ по тяжестъ и вмѣстимостъ, и ще получи удовлетворение.

Х. В. Холевичъ: Въ членовете 2-й и 8-й е казано, че ще има по единъ образецъ отъ мѣрките за дължина и тѣжина, а пъкъ за вмѣстимостъ нѣма да е прѣдвидено такова нѣщо, моля г-нъ докладчика, да ми обясни нѣма ли нужда отъ такъвъ образецъ, или е пропуснато?

Ив. Цанковъ: Г-да прѣдставители! Азъ нѣма да се впусна въ академическо тълкувание, или промѣненіето, което сж направилъ г-да комисаритѣ за названіето на декалитра, да ли е отъ женски или мъжки родъ, само ще се ограничи да укажа на едно твърдѣ осязателно и необходимо условие, което трѣбва да се изложи. То е, че новата крина трѣбва да бѣде абсолютно направена отъ металъ. Да е казано тъй: «кринитѣ трѣбва да бѣдѣтъ металически, тъй сжщо и ригелитѣ». Ригели казватъ на инструмента, съ който приравняватъ, или обрѣзватъ житото.

И за туй ще моля Събранието и г-нъ докладчика, да се съгласи съ мене, както и г-нъ Финансовий М-ръ, понеже извѣстно е, че, ако сж отъ дърво, ставатъ всѣвъзможни злоупотрѣбления: едни ги стържатъ, втори ги турятъ въ вода, да се издуватъ и т. н. Азъ, като прѣдставителъ отъ Черно Море (Смѣхъ) — отъ г. Бургасъ, гдѣто става голѣма търговия съ жита и като кметъ тамъ за жалостъ ималъ съмъ случай, да се увѣря самъ лично въ истинността на тоя фактъ, че ставатъ дѣйствително всѣвъзможни злоупотрѣбления.

За това ще моля да се съгласите, щото всичкитѣ нови крини да бѣдѣтъ металически и поржчани отъ правителството.

Д-ръ М. Цачевъ: Г-да прѣдставители! Като дойдемъ къмъ края на настоящия законъ, ще видите единъ членъ, който наказва всички ония, които си служатъ съ мѣрки неточни. Слѣдователно нѣма защо да се боятъ народнитѣ прѣдставители, че нѣкои би искали да правятъ злоупотрѣбления.

Ако чиновницитѣ, които сж отредени за това, бдѣтъ върху точното приспособление на настоящия законъ, азъ ви увѣрявамъ, че кринитѣ да бѣдѣтъ направени и отъ мокава, пакъ никой нѣма да посмѣе да злоупотрѣбѣва. А ако нѣмаме добросъвѣстни чиновници, то е друга работа. Тѣй като комисията, която е прѣгледала настоящия законопроектъ приела е, щото общинскитѣ чиновници да изпълняватъ закона, слѣдователно тукъ ще има прямо заинтересувани лица, лица, на които общината е повѣрила своя имотъ, и които ще разглеждатъ мѣркитѣ, за това нѣма защо да туряме, че трѣбва да бѣдѣтъ металически, а само да бѣдѣтъ точни. Който му изнася, нека да прави злоупотрѣбления. Веднѣжъ ще направи — закона ще го глоби; втори пътъ ще направи — пакъ ще го глобятъ; а третий пътъ ще го тикнатъ въ дрънголника.

Ник. Шивачовъ: Азъ не се надѣвахъ на г-нъ Цанковъ да каже това. Каква да бѣде крината, много зависи отъ тоя, който мѣри. Естествено е, че когато продава негова милостъ ще има свой мѣрачъ. Естествено е, че той, когато мѣри и съ добра мѣрка, ще мрѣдне малко съ ржцѣтъ си и ще излѣже. Тѣй щото не зависи да ли дървенъ или металически е сѣжда, но зависи отъ добросъвѣстността на лицето, което ще мѣри. Освѣнъ туй, ще зависи много, разбира се, и отъ самия контролъ, който ще става. Мене ми се чини, ако негова милостъ се позаинтересува съ тоя въпросъ, ще види, че когато въ 80-та година у насъ се продаде десѣтъка, колкото села плащаха недобори, не плащаха, не защото бѣха дървени кринитѣ, но защото чиновницитѣ бѣха не добросъвѣстни, защото бѣха се сдружили съ търговцитѣ и мѣрѣха по едѣнъ съвър-

шенно своеобразенъ начинъ, и защото искаряха вмѣсто 10.000, — 9.000 кила. Приведохъ тоя случай, за да докажа на Нар. Събрание, че не зависи, да ли кринитѣ сж металически или дървени, а отъ добросъвѣстността на лицето, което мѣри, и още повече — отъ лицата, които контролиратъ. Разбира се, ако Нар. Събрание намѣри, че да сж металически, е по-добрѣ, азъ нѣмамъ нищо; но азъ ми се чини, че съ това се увеличаватъ разносцитѣ и повече нищо. Ако е работата напр. да фаворизираме нѣкое съсловие, за да може да работи съ тия мѣрки, то е другъ въпросъ. По азъ ми се чини, че ние тукъ работимъ единъ законъ, който да е износенъ за населението, и, въ сжщото врѣме, да не му туряме съ това единъ новъ данѣкъ. Зшщото, ако туримъ мѣркитѣ да сж металически, тѣ ще бѣдѣтъ и по-сѣжни, и, при първо врѣме ще се искатъ по-много разноси за набавяніето имъ. Населението, подиръ година ли, подиръ двѣ ли, подиръ петъ ли, ще трѣбва да дава пари за тия мѣрки.

На туй основание нека се оставятъ дървени, защото сж по-ефтинни. Съ това нѣма да се направи врѣда. А що се касае до това, че мнозина щѣли да спекулиратъ съ тия мѣрка, то ще зависи отъ тия, които контролиратъ. Ние не можемъ да вържемъ ржцѣтъ на търговцитѣ.

Х. В. Холевичъ: Азъ по-напрѣдъ бѣхъ се обърналъ къмъ г-на докладчика, да го попитамъ, но той, види се, не ме е разбралъ. За мѣркитѣ за тяжестъ има образци, да се пазятъ въ М-вото на Финанситѣ; за дължината има, а за мѣркитѣ за вмѣстимостъ, види се е пропуснато или не е нужно? Тогава той, види се да ме не е разбралъ. За това повторно правя прѣдложение, да се прѣдвиди и образецъ отъ мѣркитѣ за вмѣстимостъ, който да се съхранява въ М-то на Финанситѣ.

Прѣдсѣд.: Г-нъ Холевичъ! Какво ви е прѣдложението? Какви мѣрки да се прѣдвидятъ за вмѣстимостъ?

Х. В. Холевичъ: Отъ мѣркитѣ за вмѣстимостъ — декалитра «негозитѣ» подраздѣления — да се съхраняватъ образци въ Финансовото М-во.

Докл. П. Вълнаровъ: Понеже литрътъ не е единица за тѣжина, а за вмѣстимостъ, за тая мѣрка нѣма прѣдвидено образецъ да се пази въ М-вото. Азъ бихъ се съгласилъ, ако Нар. Събрание намѣри, щото единъ литръ да стои за образецъ въ М-то на Финанситѣ, тѣй като ще има образци за метри и килограмма.

Прѣдсѣд.: Г-нъ Холевичъ! Вие питате за образецъ отъ литрата? (Холевичъ: Да!) Въ чл. 6 е опрѣдѣлено, какво нѣщо е литра, като казва, че е четвъртитѣ сѣдѣ, на който всѣка една отъ странитѣ има по единъ дециметръ дължина и който съставлява $\frac{1}{1000}$ частъ отъ кубическия метръ. Какъвъ образецъ още вие разбирате?

Х. В. Холевичъ: Моето прѣдложение е за образецъ, а никакъ за опрѣдѣленіето на литрата, което стои въ 6 чл. отъ законо-проекта.

Прѣдсѣд.: Г-нъ Холевичъ! Съгласно чл. 13 отъ правилника, ще ви помоля да развиете прѣдложението си отъ трибуната, защото не се чуе, а въпроса е доста важенъ. (Холевичъ: Оказва се да говори и сѣда).

Ив. Цанковъ: Азъ земахъ думата, г-да прѣдставители, само да отговори на г-нъ Шивачева, че милостъта му твърдѣ малко разбира отъ тия работи. Ако почитаемото М-во намѣри за умѣтно да внесе законопроекта, то не е имало само прѣдъ видъ да въ-

веде европейскитѣ мѣрки и теглилки, а то се е въодушевлявало повече да прѣдпази населението отъ злоупотѣблениа. Ако г-нъ Шивачевъ мисли, че всичко върви всѣ по евангелски; ако той мисли, че тия хора, които правятъ търговия, сж евангелисти, то не е истина г-да! Търговията не е нищо освѣнъ, узаконена кражба. (Гласове: Не е истина. Други гласове: Истина е. Хр. Векиловъ: Лажа е!).

Азъ моля, да се приеме, шото крината да бѣде металическа. Може би г-нъ Векиловъ, като търговецъ, да не се съгласява, но, ако той е отъ честнитѣ търговци, ще иска най-много да настоява да бѣдѣтъ кринитѣ желѣзни.

Ив. Халачевъ: Говориха повече отъ 5-6 души оратори върху чл. 6 по законопроекта за мѣркатѣ и теглилкатѣ. Споредъ мене въпроса се състоеше въ това: отъ какво качество или материя да бѣде бѣдѣщата, или, тъй да кажа, настоящата наша крина. Споредъ мене нито единитѣ, нито другитѣ иматъ право по тая причина, че това искание ще си има повече мѣстото, когато се разглежда параграфа или заглавието за контрола върху мѣркатѣ и теглилкатѣ. Тогава, ако Нар. Събрание е на мнѣние, че трѣбва да опредѣлимъ и отъ каква материя трѣбва да състои литрата, напр. на мѣсто порцеланъ можемъ да вземемъ глина, ако е отъ чиликъ аршина, можемъ да кажемъ да бѣде отъ мешово дърво, или, ако е отъ дърво, да се съгласимъ съ г-нъ Цинковъ, да бѣде отъ желѣзо. Но въ единия и другия случай тия желаниа трѣбва да се отнесктъ къмъ по-подиръ, именно когато разглеждаме контрола за мѣркатѣ и теглилкатѣ, а не тогава, когато приемаме, каква единица трѣбва да бѣде бѣдѣщата, тъй да кажа крина, съ която ще има да се мѣри жито или други нѣ-какви нѣща.

И тъй азъ вѣрвамъ, че Събранието ще се съгласи съ това мое мнѣние, като остави желанието на единитѣ и на другитѣ г-да безъ внимание, и туй нѣщо да се разисква по-послѣ. И ако може 14 членъ да се приспособи.

Хр. Векиловъ: Искамъ думата. Какъ се позволява на г-нъ Цинкова да прави търговцитѣ крадци. Гдѣ се намира той?

Прѣдсѣд.: Имате думата.

Има прѣдложение, да се прѣкрятъ дебатитѣ. Ще се гласува. Който желае, да се говори повече, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Нѣма да се говори.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува чл. 6, както се прочете отъ г-на докладчика. Който го не приема да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. П. Вълнаровъ: (Чете):

«Г. Мѣра за тяжесть.

Чл. 7. За единица на мѣрата за тяжесть се взима *граммизъ*, или тяжестьта, въ безвъздушно пространство, на единъ кубически сантиметръ прѣварена (дистилирана) вода, на температура 4 градуса, отъ стоградусный (целзиусовий) термометръ.

Умноженията на грамма сж слѣдующитѣ: а) *Декаграммъ*, т. е. 10 грамма; б) *Хектограммъ*, т. е. 100 грамма; в) *Килограммъ*, т. е. 1.000 грамма или *нова ока*.

За мѣрzenie тяжести на по голѣмо количество, обыкновенно се взема за единица:

Новъ кантаръ или 100 килограмма;

Тонъ или 1.000 килограмма.

А подраздѣленията му сж: а) *Дециграммъ*, т. е. $\frac{1}{10}$ часть отъ грамма; б) *Сантиграммъ*, т. е. $\frac{1}{100}$ часть отъ грамма; в) *Миллиграммъ*, т. е. $\frac{1}{1000}$ часть отъ грамма». (Приема се).

«Чл. 8. Образца на единъ килограммъ, направенъ отъ платина ще се пази въ Финансовото Министерство въ Столицата.

Помѣнхтия въ чл. чл. 2 и 8 метръ и килограммъ се наричатъ *мѣрки отъ първий редъ*». (Приема се).

„Прѣобръщанне прѣдишнитѣ мѣрки и теглилки въ нови и обратно.

А. Мѣра за дължина.

І. Вѣхти въ нови.

Чл. 9. Единъ *Архитектонически* (дѣлгерски) *аршинъ* има 758 милиметра. (О, ^н. 758).

Единъ *аршинъ* (терзийски) има 680 милиметра (О, ^н. 680).

Единъ *лакеть* има 650 милиметра. (О, ^н. 650).

ІІ. Нови въ вѣхти.

Единъ метръ има 1 архит. арш. 7 прѣсти и 7·9 черти.

Единъ метръ има 1 терз. аршинъ, 3 рупа и 1·5 грѣха.

Единъ метръ има 1 лакеть 4 рупа и 0·6 грѣха».

Ж. Петковъ: Г-да прѣдставители! Азъ мисля, че тия членове: 10, 11 и 12, за прѣобръщанieto на старитѣ мѣрки въ нови, сж излишни. Защото, ний тукъ ако правимъ сега единъ новъ законъ, то не сме и ний, които трѣбва да научимъ хората, какво трѣбва да правятъ, когато сж длѣжни сами да знаятъ. За това, мисля, тия членове трѣбва да се изоставятъ, като излишни. Който ще иска да употрѣблява тия нови мѣрки, трѣбва и да ги знае, да се научи на тѣхъ.

Не може М-вото да излѣзе и да учи хората на тия мѣрки. Ако ли пакъ то поиска да се изучи населението на тѣхъ, да научи колко именно една стара мѣрка струва по новата мѣрка, то трѣбва да го остави да се занимае съ тѣхъ. Толкова по-вече, че законътъ задлѣжава всѣкого одного да го знае, а не законътъ да ги учи колко една стара мѣрка, струва по новата.

Докл. П. Вълнаровъ: Азъ мисля, че не е умѣстно казаното отъ г-на прѣдговорившия, че тоя указателъ за прѣобръщанне старитѣ мѣрки на нови, щѣлъ да служи за разбиране, за ново ръководство, на тия, които или сж забравили или не сж учили да знаятъ да прѣобръщатъ старитѣ мѣрки, въ нови или новитѣ въ стари.

М-ръ Начовичъ: Г-да прѣдставители! Мисля, че тия членове сж необходими. Защото, тѣ не служатъ само за едно ръководство, но още и за основание тѣ служатъ, когато двама търговци се прѣпиратъ за значението и съответствеността на една мѣрка съ друга, да иматъ кѣдѣ да прибѣгватъ, именно до законътъ. Иначе, може да има недоразумѣние, ако нѣма мѣрка съ вѣстано-вена пропорция и за двѣтѣ.

Дамиянъ Цековъ: По прѣди г-нъ Ж. Лѣско Петковъ каза, че не може да се разбира какво е «аръ», и какъ ще се тури въ употрѣбление тая мѣрка; т. е., той тогава не допускаше таква нѣщо, а сега казва, защо да се оставятъ тия членове, когато законътъ нѣма да учи хората. Тогава, въ такъвъ случай, и-това милость и понапрѣдъ не трѣбваше да допуска таква нѣщо, за думата «аръ», че тя не е мѣрка равна съ 100 □ метра, и не трѣбваше тогава да допуска да се приеме законътъ по принципъ.

Т. Кировъ: Азъ мисля, г-да прѣдставители, че г-нъ Желяско Петковъ има право, относително тия членове: 9, 10, 11 и 12, които се занимаватъ съ прѣобръщанieto на старитѣ мѣрки въ нови, че дѣйствително сж излишни. Защото, законътъ е законъ, и той не може да служи въ сѣщото врѣме като аритметическа наука, за да учи хората, една стара мѣрка какво струва спрямо новата, когато ще прѣобръщатъ тия мѣрки, и каква разлика има мѣжду тѣхъ.

Мислите ли, или комиссията мислила ли е, когато е приемала това нѣщо, че като има тия членове, то непременно съ това ще даде нужното улеснение на населението за прѣобръщанieto на тия мѣрки, за което се тѣ и прѣдлагатъ? Въ кои рѣцѣ първо и първо вий ще да видите тоя законъ? Ще го видите въ рѣцѣтъ на тия, които знаятъ и старитѣ и новитѣ мѣрки, и които знаятъ да прѣобръщатъ старитѣ въ нови, и новитѣ въ стари. Тия хора нѣма да чакатъ отъ тукъ, отъ законътъ да видятъ тия нѣща, за да изучатъ неговото въвеждане, и да имъ служи той като помощникъ въ прѣобръщанieto старитѣ мѣрки въ нови. Защото, тѣ и безъ да го четатъ, знаятъ тия нѣща. Но тукъ работата е за населението, за което се прави тоя законъ, и за него нѣма друго срѣдство, освѣнъ да го научи практически. За това, прѣдложението на г-на Желяско Петковъ е твърдѣ умѣстно, не трѣбва да се отхвърля, защото тия членове сж излишни, и тия нѣща си нѣматъ никакъ тукъ мѣстото.

Хр. Телбеговъ: Г-да прѣдставители! Както изслушахте г-на Желяска Петкова, негова милость дойде да ни замоли, да се отхвърляемъ членове: 9, 10, 11 и 12 отъ законътъ за мѣрките и теглитѣ, че ги намиралъ за излишни. Не е да незнаемъ, че когато се гласува приеманieto на закона по принципъ, единъ отъ г-да прѣдставителитѣ бѣ повдигналъ тоя въпросъ, да ли тоя законъ ще може да се приспособи въ страната като новъ; а сега дохожда г-нъ Желяско Петковъ да казва, че имало членове въ него излишни, членове такива, които не трѣбвало да сѣществуватъ. За това именно, че които ще търгуватъ и ще иматъ работа съ тия нови мѣрки, то тѣ трѣбвало това да знаятъ, но на практика, а не и на теория. Споредъ менъ, човѣкъ за да знае тия нѣща практически, трѣбва първо да ги знае теоретически, и после практически. За това, не мога по никой начинъ да се съглася съ прѣдложението на г-на Желяска Петкова, поддържано отъ г-на Кирова, да се отхвърлятъ, членоветѣ: 9, 10, 11 и 12, отъ законътъ за мѣрките и теглитѣ. Азъ пакъ напротивъ съмъ на мнѣние, щото, колкото е възможно да дадемъ по-широка свобода на търгуващитѣ лица, за да нѣматъ боязнь за приложението на законътъ, и да неможатъ нѣкои да подядатъ населението. За това, моля, да се отхвърли прѣдложението на г-на Желяска Петкова, поддържано отъ г-на Кирова, и да се мине по-нататѣкъ.

Н. Шивачевъ: Както се вижда, г-нъ Желяско Петковъ... (Гласове: Има прѣдложение за прѣкръпяване на дебатитѣ).

Прѣдожд.: Г-нъ Петковъ каза само да се мине по-нататѣкъ. (Гласове: Не прѣдложи да се прѣкръпятъ дебатитѣ).

Н. Шивачевъ: (Продължава). Когато прѣдложи да се изхвърлятъ чл. чл. 6, 9, 10, 11 и т. н. т., прѣдиполага, че всякитѣ хора непременно ще знаятъ значението на тия нови мѣрки, които установява настоящия законъ. Нека ми бѣде позволено да му кажа, че, ако даже ний, които сме учили, да ни испитатъ, едва ли ще можемъ да дадемъ по това испитъ. Ако е така, то колко по-вече

за населението и другитѣ търговци, това ще бѣде мѣчно, които не можатъ да знаятъ тия нѣща. Така щото, веднажъ като сме приели по принципъ въвежданието и у насъ на десетъчната система, много добръ е, мисля, да си останатъ тия членове, 9, 10 и пр., които сж едно голѣмо улеснение за населението, за което се и прави тоя законъ, който старитѣ мѣрки въ нови измѣнява. Толкова по вече, че тѣ ще му покажѣтъ, напр. единъ аршинъ отъ сѣществующата мѣрка, какво значение има въ сравнение съ метръ, именно десетъ аршина колко метра иматъ. Защото, прѣдставете си и това, че може да има много контракти сключени, съ условие, контрактирующитѣ лица да прѣдставятъ материя въ аршинъ. Въ такъвъ случай, частнитѣ лица, ако тия членове ги нѣма въ законътъ, то отъ гдѣ ще можатъ тѣ да направятъ смѣтка, каква именно частъ отъ метръ има аршина. Нѣ желанието на г-на Петкова и г-на Кирова може да е това, че като се изхвърлятъ тия членове, ще викатъ тѣхъ за експерти, за да удостовѣрятъ смѣтитѣ на хората. Но това е толкова странно, щото едва ли има мѣсто да се казва повече. Тѣхни милости трѣбва да знаятъ, че, ако тѣ така мислятъ, то е просто илюзия. Съ увѣренность казвамъ и за г-на Кирова, а че и за себѣ ся, че ний, които сме учили теоретически тия работи, то и сами ги незнаемъ, ако и да прѣдиполагаме, че ги знаемъ, и казвамъ, че даже ний хаберъ нѣмаме отъ тия работи.

За това, азъ моля Нар. Събрание, щото, както чл. 9, сѣщо и послѣдующитѣ членове, които ще сж просто за улеснение на населението, да се приематъ, и за това се възползувамъ отъ чл. 14-й, като изпълнявамъ молбата на г-на Телбегова, да се прѣкръпятъ дебатитѣ.

Прѣдожд.: Желаетъ ли Нар. Събрание още да се говори? (Гласове: Не желаетъ). Който желаетъ да се говори да си вдигне рѣката. (Никой не вдига). Нѣма да се говори.

Ще се гласува чл. 9. Който отъ г-да прѣдставителитѣ не приема чл. 9, да си вдигне рѣката. (Никой не вдига). Приема се. Докл. П. Вълнаровъ: (Чете):

«Б. Мѣра за повърхность.

І. Вѣхти въ нови:

Чл. 10. Единъ квадратъ архитектуронически аршинъ има 0.574.564 квадратни метра или 57 квадратни дециметра, 45 квадратни сантиметра и 64 квадратни милиметра. Единъ квадратенъ терзийски аршинъ има 0.4624 квадратни метра, или 46 квадратни дециметра и 2 квадратни сантиметра. Единъ квадратенъ лакетъ има 0.4.225 квадр. метра, или 42 квадр. дециметра и 25 квадр. сантиметра. Единъ дюлюмъ или уертъ — 1.600 квадр. архитектуронически аршина — има 919.3.024 квадр. метра, или 919 кв. метра, 30 кв. дециметра и 24 квадр. сантиметра. Една лека отъ 400 кв. архитектуроническа аршина, има 229.8.256 кв. метра, или 229 кв. метра, 82 кв. дециметра и 56 кв. сантиметра.

ІІ. Нови въ вѣхти:

Единъ квадратенъ метръ има 1 кв. архитектуронически аршинъ, 425 кв. прѣсти и 71.89 кв. черти. Единъ квадратенъ метръ има 2 кв. терзийски аршина, 10 кв. рупа, 1.63 квадр. греха. Единъ квадратенъ метръ има 2 квадр. лакти, 23 кв. рупа и 1.9 кв. греха.»

Ст. Къойбашиевъ: Г-да прѣдставители! Това което се говори за чл. 9 се касе и до чл. 10. И дѣйствително нѣма какво да се възрази върху измѣняването, че то е съставено сръщо десетичната система. Толкова широчина и толкова дължина, прѣсмѣтнато е, както е. Но ние гласуваме закона за въ бѣдѣ. Ако погледнемъ чл. 13, той казва явно, че въ 1892 год. влиза въ сила закона. Слѣдователно населението ще се ползува съ старитѣ мѣрки до тая година. Веднажъ стѣпилъ въ сила законътъ, всички тия работи е излишно да бѣдѣтъ показани въ тоя законъ. Не отказвамъ, че е хубава тая мѣрка, че се дава възможностъ, може да се освѣтли всѣки за новитѣ мѣрки и тѣглилки, но много по-добъръ би било да се отхвърли членътъ, както и 11 и 12. Г-нъ М-ръ на Финанситѣ да има добрината послѣ съ окръжно до общинскитѣ власти да даде тия обяснения, да ги изучи до тогава всѣки, и щомъ стѣпи законътъ въ сила, да знайтъ да ги употребяватъ. Това азъ имаше да кажа.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува чл. 10. Желаетъ ли още нѣкой да говори? (Не желаетъ). Който не приема чл. 10 да си вдигне ржката (Никой не вдига). Приема се.

Докл. П. Вълнаровъ: (Чете):

«В. Мѣра за вмѣстителностъ.

I. За течности.

A. Вѣхти въ нови:

Чл. 11. Една *ока* има 1·28 литри, или единъ литръ и 28 сантлитри. Едно *ведро* (отъ 10 *ока*) има 12·8 литри, или 12 литри и 8 децилитри.

B. Нови въ вѣхти:

Единъ литръ има $312\frac{1}{2}$ драма. Единъ *декалитръ* има 7 *оки* и 3·25 драма (7 *оки* $3\frac{1}{4}$ драма). Единъ *хектолитръ* има 78 *оки* и 50 драма, или 7 ведра, 8 *оки* и 50 драма. Единъ децилитръ има $31\frac{1}{4}$ драма (31·25 др.) Единъ сантлитръ има $3\frac{1}{8}$ др. (3·125 драма).

II. За хранн.

A. Вѣхти въ нови:

Едно *Цариградско кило* има 37 литри. Едно *Дунавско кило* отъ 10 *крини* по 10 *оки* има 128 литри, или единъ хектолитръ и 28 литри. Една *крина* отъ 10 *оки* има 12·8 литри, или 12 литри и 8 децилитри.

B. Нови въ вѣхти:

Единъ *литръ* има $312\frac{1}{2}$ драма. Единъ *декалитръ* има 7 *оки* 325 драма. Единъ *хектолитръ* има 27 *Цариградски кила*, или 78 *оки* 50 др. (или 7·8·125 *крини* Дунавски). Единъ *децилитръ* има $31\frac{1}{4}$ др. (31·25 др.) единъ *сантлитръ* има $3\frac{1}{8}$ др. (3·125 др.)» (Приема се).

«Г. Мѣра за тяжесть.

I. Вѣхти въ нови.

Чл. 12. Една *ока* *вѣхти* има 1·282 килогр. или 1 килограммъ и 282 грамма. Единъ *товаръ*, или 100 *оки*, има 128·2 килогр. или 128 килогр. и 2 дециграмма.

II. Нови въ вѣхти:

Единъ *килограммъ*, или *нова ока*, има $312\frac{1}{2}$ драма *вѣхти*. Единъ *грамъ* има 0·3125 др., или 8 грама правятъ $2\frac{1}{2}$ драма.» (Приема се).

„Общи распорѣждания.

Чл. 13. Настоящия законъ вѣжва въ сила:

За мѣрнитѣ за хранитѣ, отъ 1 Юний 1889 година; а за останалитѣ мѣрки и тѣглилки, отъ 1 Януарий 1892 година.»

Хр. Телбеговъ: Г-да прѣдставители! Както виждате чл. 13 опредѣля времето, въ което трѣбва да влѣзе въ сила настоящия законъ. Мѣрнитѣ за хранитѣ ще се приложатъ отъ 1 Юний сѣщата година, а останалитѣ, отъ 1 Януарий 1892 год. Ако сѣдимъ добръ отъ тоя членъ, вѣрвамъ ще останемъ съгласни, че тоя е членътъ, съ който може би въ дадения случай, при малкия срокъ, като не успѣе населението да усвои новата нарѣдба, ще да се опропасти. Тоя е още членътъ, чрезъ който, ако се опредѣли по-дълъгъ срокътъ, ще да се намѣри улеснение на населението при прилаганieto на новитѣ мѣрки и теглилки. За доказателство на това служи, до колкото зная, сѣсѣдната намъ Ромѣния. Отъ какъ се е гласувалъ законътъ, въ разстояние на 10 год. се прилага въ сила. Има още и такива държави, които още не знайтъ тая система. Но отъ желание, щото да не би тоя законъ поставенъ сега на дневенъ редъ за гласуване, да остане гласъ въпяющаго въ пустинѣ, както въ бивша Румелия, гдѣто населението не бѣше подготвено, азъ съмъ на мнѣние да се продължи срока. Като говоря, че чл. 13 ще укаже до колко ние сме биле прѣдвидливи, тъй да се каже, и отъ желание да обрнемъ старото въ ново; и като имамъ съображение, че срокътъ е късь: за мѣрнитѣ за хранитѣ една година, а за другитѣ три — боя се, щото до това време да не се намѣри населението не приготвено и да се остави пакъ закона, както туй стана въ румелийско време, а нашия трудъ и харчение на паритѣ да остане напраздно. Азъ моля г-на Министра на Финанситѣ и г-на докладчика, както и Нар. Събрание да продължи срокътъ до 1895 год. Мисля, че Нар. Събрание единодушно ще приеме това.

Докл. П. Вълнаровъ: Г-да прѣдставители! Г-нъ прѣдговорившия твърдѣ много се плаши отъ чл. 13. За населението е главно да знае, както се казва и въ доклада, колко е метрътъ, литрътъ, килограмътъ и декалитрътъ. Другитѣ подраздѣления сѣ за тѣхницитѣ и други специалисти. Като е тъй, мисля тоя срокъ, който е повече отъ три години не е тъй малкъ. Но най-послѣ, г-да, пакъ може, когато настѣпи вече срокътъ; ако се види, че населението не е запознато още съ новата система, не е ли въ вашитѣ ржѣ да продължите срокътъ още на една година? Ами ако би било добръ запознато съ нея система въ тоя срокъ и желаетъ да я прилага, защо ние сега да прилагамъ по-дълъгъ срокъ? Най-хубавото е сега да се приеме и утвърди тоя срокъ, та че послѣ, ако се види отъ Нар. Събрание, че населението не е могло да се запознае, тогава да се продължи срокътъ.

Т. Китанчевъ: Г-да прѣдставители! Истина, добръ се изрази г-нъ Телбеговъ, като каза, че чл. 13-й отъ настоящия законопроектъ е доста важенъ. И азъ ще се присѣдиня къмъ неговото мнѣние, че срокътъ, прѣдвиденъ въ чл. 13-й отъ закона, за да бѣде задължително употреблението на мѣрнитѣ и теглилитѣ до 1892 год., е — късь. Не трѣбва ние тъй лѣгко да гледаме на новия законъ. Ако ние отъ начало не вѣстанахме по принципъ противъ тоя законопроектъ, то е, че имаме прѣдъ видъ, че ще се прилага той постепенно. Никой не може да отрича ползността отъ употреблението на десетичната система; никой не отрича, че

мърките за контрола, който се предлага тукъ сж много добри и крайно необходими; но същевременно всѣки отъ насъ трѣбва да признае, че се въвежда нова система на мѣрки и теглилки, внася се голѣма тѣжина въ населението. Стига да прѣсмѣтнемъ това и ще се убѣдимъ. Продавачитѣ трѣбва да захвърлятъ старитѣ мѣрки и теглилки и да си купятъ нови. А това струва пари. Разбира се положително не мога да кажа като колко ще коштува на населението въвеждането на новата система, хиляди лева или може би и милионъ — това не може да се укаже — но купуванието на разни децимали и желѣзни крини и дръвени, както и поправянието на досегашнитѣ, струватъ пари. Ако би, че населението можеше да се приготви въ една година вътрѣ за да въведе десетичната система, пакъ би трѣбовало да бждемъ противъ, защото самото въвеждане е голѣмъ икономически товаръ за него. Първо казвамъ, че купуванието ще коштува много пари за всѣки отъ продавачитѣ. И тая е една причина, която кара да пожелаемъ да влѣзе въ сила нововъвеждането прѣзъ 1894 год., т. е. въ единъ срокъ отъ 6 год. Наистина тоя срокъ може да е дълъгъ и разбира се, както каза г-нъ докладчика, населението може би по-скоро да бжде готово, да изучи добри мѣрки и да ги употребява. Но въ такъвъ случай щомъ ще ги знае, ще ги устрѣбва и да не го задължава закона. Ние трѣбва да дадемъ по-голѣмъ срокъ, да може то по-добри да се запознае съ новата работа, че едва ли въ цѣлото население въ расстояние на двѣ три години, ще може да се изучи знанието на тѣхъ. Първо и първо само до дѣто научи имената, до дѣто си състави хубаво и ясно понятие за голѣмината, ще мине доста врѣме. А за да може да ги употреби, и тритѣ години сж малко. Послѣ има друго нѣщо, ако се мисли да се въведатъ непрѣменно въ тоя какъ срокъ, даже да знаятъ хората названията, пакъ не можатъ да си съставятъ ясно понятие за съответствующитѣ цѣни на старитѣ съ новитѣ.

Тѣй щото отъ дѣто и да погледнемъ на въпроса, всѣ ще додемъ до заключение, че много по-добри ще бжде ако уголѣвимъ срокътъ, въ който населението да се приготви да разбира и употребява новитѣ мѣрки и теглилки. Азъ мисля 6 год. нѣма да бждатъ твърди много, но най-послѣ азъ мога да се присъединя къмъ г-на Тилбегова да се продължи срокътъ до 1895 год.

А. Насалевски: Нѣма какво да кажа по тоя законопроектъ, ако се приеме, както е прѣдставенъ отъ министерството чл. 13-й, за колко именно врѣме трѣбва да се употребятъ новитѣ мѣрки и теглилки. За това г-нъ М-ръ при първото четение обща ако желае Нар. Събрание за повече срокъ и той ще се съгласи. На всѣкиго е познато нашето население какъ може да испрактикува това. Желанието е да постѣпи закона за мѣрки и теглилки въ сила отъ 1889—1893 год., а други прѣдложиха до 1895 год. и то да почне прилаганието отъ по-голѣмитѣ градове, гдѣто сж Езрона работятъ и знаятъ мѣрки. Тѣ можатъ и отъ 1889 год. да почнатъ, но населението не може. Бахъ молилъ г-нъ М-ръ да се съгласи да бжде по-дълъгъ срокътъ.

М-ръ Стамболовъ: Първата алинея на чл. 13-й отъ закона за мѣрки и теглилки, ще принесе несъмнѣнна полза на народа; защото и въ Финансовото М-ство па и въ моето, има оплаквания отъ всички почти общини за злоупотребленията, които ставатъ съ кринитѣ сега, при продаванието на хранитѣ. Азъ не знаяхъ, че ще се появятъ толкова прѣспирни по тоя членъ, за да донесяхъ тукъ купъ прошения, които просятъ да се установи една мѣрка на крина за хранитѣ.

Когато разискваме тоя въпросъ, трѣбва да имаме прѣдъ видъ едно нѣщо, какво продава нашия народъ. Повече отъ народа, ако не цѣлия, продава това, което той съ работа, трудъ и потъ изважда отъ земята си. Търговецътъ, който търгува съ чуждитѣ страни, много хубаво познава и мѣрки и теглилки и като знае да си прави добри смѣтката, купува хранитѣ съ десетична система. Но отъ кого той купува храни, ако не отъ селенина и кого прѣжда неговата добри смѣтната смѣтка, ако не тоя сѣщи селенинъ! На всѣки пунктъ дѣто може да потѣгли селенина съ хранитѣ си за проданъ ще намѣри цинцаринъ купувачъ. Нѣма тамъ разбранъ човѣкъ, нѣма жандаринъ, нѣма чиновникъ, само цинцари окръжаватъ продавача и мѣрятъ хранитѣ му съ каквато мѣрка искатъ. Тѣй се злоупотребява труда на селенина, затова има и толкова оплаквания. Въвеждането прочее по-скоро една обща мѣрка, десетичната, тоя законъ е една дума, ако принесе полза, то тя ще бжде на земледѣлцитѣ. Прилаганието прочее мѣрки за хранитѣ, споредъ първата алинея на чл. 13-й, отъ 1-й Юний 1889 год., отъ никого не трѣбва да се успорява. Даже ако можеше да се приложи отъ 1-й Априлий, или още по-добри отъ 1-й Мартъ, съ това ще направимъ благодѣние на народа. За другитѣ работи, за тия мѣрки и теглилки, които разбира втората алинея на чл. 13-й, срокътъ е сѣщо достаточенъ.

Ония прѣдставители, които много обичатъ да хуртуватъ за нови идеи и прогресъ, немога да разбира тѣхнитѣ ретроградни идеи тукъ. Ако сѣдимъ тѣй бабешки, тогава би трѣбовало да заключимъ, че за нашия народъ не би трѣбовало да има Конституция. Трѣбовало би да се управлява своеобразно нѣкакъ, по руски начинъ, до 10 години, и въ такъвъ случай нито мене би имало тукъ на министерската маса, нито г-нъ Китанчева тамъ на прѣдставителския столъ. Напротивъ обаче мислятъ хората, хубавитѣ закони и мѣрки, хубави послѣдствия даватъ, и колко по-напредъ се въедатъ въ единъ народъ, толкова повече добро е за тоя народъ.

Хората, търговцитѣ, които боравятъ съ мѣрки и теглилки, знаятъ по-хубаво тия мѣрки; даскалитѣ и инспекторитѣ можатъ да не знаятъ тия нѣща, защото не имъ сж въ работа. Селенина, казватъ, мѣчно ще може да въсприеме нововъведението; но селенина когато трѣгне за града, 10 пхти ще си прѣсмѣтне какъ пада мѣрката, защото храната е неговъ трудъ — и то е негова работа, — стига да знае, че има една опредѣлена мѣрка, а нѣма да го лъжатъ разни цинцари.

За това въ тоя случай, да се гласува, часъ по-скоро, за да дадемъ една мѣрка, както на купувачитѣ отъ вънъ, тѣй и на продавачитѣ да продаватъ съ една опредѣлена мѣрка своитѣ произведения, отъ които се хранятъ, съ които живѣятъ и на които се надѣваме да станемъ голѣмъ народъ.

Хр. Векиловъ: Не зная защо нѣкои г-да наводятъ факти, особено г-нъ Тилбеговъ, отъ Ист. Румелия, че тамъ ужъ не могли да се приспособятъ десетичнитѣ мѣрки и теглилки. Азъ мисля, че г-нъ Тилбеговъ не е билъ на она свѣтъ, и не е да не знае, защо не се приспособиха въ Южна България. Трѣбва да знае, г-да прѣдставители мѣстнитѣ причини, за гдѣто неможа да се въведе десетичната система тамъ. Азъ мисля че това го казахъ още она день. Не зная само да ли г-нъ Тилбеговъ е ималъ случай да срѣщне селени, които продаватъ храни и на връщане да му кажатъ съ каква мѣрка имъ е мѣрена храната.

У насъ, г-да прѣдставители, трѣбва част по скоро да се въведе една мѣра. Не веднажъ казахъ, и това го знаятъ всички, че въ разни станции въ Южна България има и разни крини. Ако останатъ тия мѣри и за напредъ въ тѣхъ, и не се въведатъ новитѣ мѣри част по-скоро, тогава всѣкой да знае, че ще оставиме да има злоупотрѣбления на бѣдното население.

По-нататкъ да говоря за кринитѣ не ща, а ще чакамъ чл. 25, гдѣто се говори пакъ за тѣхъ. А за другитѣ мѣри и теглилки, три години срокъ е доста, защото даже мечката изъ гората да се земе, пакъ ще може да се научи въ три години да играе. За това да се не просрочва въвежданieto, за по дългъ срокъ. Като мисля, че въпросътъ е доста освѣтленъ, да се гласува и приеме чл. 13 тѣй, както го прочете г-нъ докладчикъ.

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли Събранието да се говори повече по тоя въпросъ? (Гласове: Не желаетъ.) Който желаетъ, да си вдигне рѣката. (Никой не вдига). Значи, вѣма да се говори.

Ще се гласува чл. 13, както се прочете отъ г-на докладчика. Който го не приема, да си вдигне рѣката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. П. Вълнаровъ: (Чете):

«Чл. 14. Всичкиѣ мѣри и теглилки, които ще се употребяватъ въ Княжеството България, слѣдъ встъпването на тоя законъ въ сила, трѣбва да бѣдѣтъ равни на тия, които се помѣнуватъ въ чл. чл. 2 и 8».

Комиссията го приема безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува 14 чл. Който го не приема, както е въ законопроекта и както го е приела комиссията, да си вдигне рѣката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. П. Вълнаровъ: (Чете):

«Чл. 15. Не по-рано отъ шестъ мѣсеца слѣдъ обнародването на тоя законъ въ «Държавенъ Вѣстникъ», на желающитѣ да употребяватъ новитѣ мѣри и теглилки, се позволява, стига купувача и продавача да се съгласятъ.

Ония отъ продавачитѣ, които слѣдъ горѣозначения срокъ, биха пожелали да употребяватъ новитѣ мѣри и теглилки, трѣбва да съобщатъ, писмено, това свое желание, на надѣжната власть, отъ която ще получатъ позволение, което ще обнародватъ въ «Държавенъ Вѣстникъ». Тѣ окачватъ и въ продавницата си, на видно мѣсто, една вивеска съ надписъ: *„Тукъ се продава по новитѣ мѣри и теглилки“*».

Тоя членъ, комиссията го редактира така:

«Ония отъ продавачитѣ, които слѣдъ обнародването на тоя законъ въ «Държавенъ Вѣстникъ» биха пожелали да употребяватъ новитѣ мѣри и теглилки, трѣбва да съобщатъ за това въ общинското управление. Освѣтъ това тѣ сѣ длъжни да окачватъ въ продавницата си, на видно мѣсто, една вивеска съ надписъ: *«тукъ се продава по новитѣ мѣри и теглилки»*».

Това измѣнение на члена, комиссията направи едно за избѣгване многосложността на формалноститѣ, а второ да се не отиѣма правото на търгующия, който незабавно слѣдъ встъпването на закона въ сила, би пожелалъ да употребява новитѣ мѣри и теглилки, тѣй като и сега даже нѣкои търгуватъ по новитѣ мѣри и теглилки.

Прѣдсѣд.: Има ли нѣкой да говори върху 15 членъ?

Иовчо Тѣневъ: Г-да прѣдставители! Чл. 15 отъ законопроекта за мѣритѣ и теглилитѣ, финансовата комиссия, която се е занимала съ него, видоизмѣнила го е, както е прѣдставенъ

на г-да прѣдставителитѣ отъ докладътъ или изложението. Споредъ мене много добръ е, да се приеме членътъ, както е въ законопроекта, съ слѣдующето видоизмѣнение. Имено, да се каже: «позволява се, слѣдъ обнародването на тоя законъ, на желающитѣ, да употребяватъ новитѣ мѣри, ако купуватъ и продавачътъ се съгласятъ». Алинеята да се изхвърли заради това, че като сѣ длъжни продавачитѣ да окачватъ надписи, тѣ сѣ длъжни и да плащатъ отъ 5 до 25 лева. Ако се отхвърли забѣлжката и се приеме, както е въ законопроекта, а не съ видоизмѣнението на комиссията, по-добръ ще бѣде. Тѣй щото нуждата се удовлетворява съ 15 чл. безъ алинеята.

Докл. П. Вълнаровъ: Г-нъ Иовчо Тѣневъ, който обича либерални работи, въ тоя случай иска да ограничи тия, които искатъ да търгуватъ съ новитѣ мѣри и теглилки. По стария членъ, както е въ законопроекта, искатъ се голѣми формалности, изискватъ се разни прошения и молби, изискватъ се разрѣшения, изисква се публикуване въ «Дър. Вѣстникъ» и пр.

Комиссията намѣри за добръ, щото да се избѣгнатъ тия многосложности и да се прѣредктира тоя членъ, както го е прѣдставила въ доклада си. Заради това, азъ мисля, че г-нъ Иовчо Тѣневото прѣдложение не е толкова умѣстно, колкото онова на комиссията и моля Нар. Събрание да приеме членътъ тѣй, както го е редактирала комиссията.

Дамянъ Цековъ: Види се, съ погрѣшка съмъ записанъ. Азъ искахъ думата по 14 й чл., а сега се разисква 15-й.

Трайчо Китанчовъ: Азъ искамъ да възража на г-на докладчика върху нѣкои доказателства, относително либералнитѣ форми. Приложило се е на практика въ нашето Нар. Събрание, не да се говори върху въпроситѣ, които сѣ на разискване, ами да казватъ, какъвъ си билъ, либералъ ли си или консерваторъ или не зная какъвъ. (Шумъ). Азъ искамъ да възража върху доказателствата. (Д-ръ Пачевъ: Право! Прѣдсѣд.: Г-нъ Китанчевъ! Нездѣйте се отдалечава отъ прѣдмѣта!) Върху 15 й чл. ще говоря, либерално ли е да се остави, както е въ законопроекта или не. Казваше г-нъ докладчикътъ, че еди-кой си г-нъ билъ либералъ, а еди-кой не билъ либералъ. (Гласове: На прѣдмѣта!) Туй е доказателство и позволете ми г-да да го обора.

Да разгледаме какво е либерализмъ и какво консерватизмъ. Мѣжду либерализмътъ и консерватизмътъ има разлика; отъ друга страна има либерали и либерали. Много е либерализмъ да имаме желѣзници отъ село до село; много е либерално въ 3 мѣсеца да се направятъ всичкитѣ желѣзници или да се купятъ; много е либерално да извършиме много голѣми работи. Но неможемъ да ги направимъ. Тѣй щото не трѣбва да извършаме, защото извършването на доказателствата не е логика.

Искамъ да кажа, има малко либерализмъ въ прѣдложението на г-на Тѣнева, но либерализмъ има и въ прѣдложението, както е напечатано въ законопроекта. Да се ограничаватъ злоупотрѣбленията, туй е либерализмъ, а не ако се злоупотрѣблява. Богато ще поиска нѣкой човекъ да търгува съ новитѣ мѣри и теглилки, по-лесно ще е за него, ако подаде прошенията си на Окрѣжний Управителъ; ако ли се напечатва въ «Дър. Вѣстникъ», по-лесно ще ставатъ злоупотрѣбления. Като се води отъ тая логика, азъ намирамъ за по-либерално — защото и азъ съмъ либералъ — да се приеме 15 й чл. както е въ законопроекта.

Иогчо Тъневъ: Г-да прѣдставители! Вие чухте, че г-нъ докладчикътъ си позволи да говори и възразява върху онова, което говорихъ и ме упрекава за мнѣ възгледове. Азъ не искахъ, нито комисията да упрекавамъ, нито почитаемото правителство, което е внесло тоя законопроектъ. Спорѣдъ мене чл. 15 безъ алинеята, е много добръ. Разбира се, на всекиго е позволено да практикува съ новитѣ мѣрки, слѣдъ като се обнародва тоя законъ въ «Дър. Вѣстникъ», стига да земе позволение. Още повече, прѣдостави се право на населението, като незапознато съ тия мѣрки, да се дава възможностъ на купувачитѣ да се споразумѣватъ съ продавачитѣ, тъй щото да употребяватъ новитѣ мѣрки независимо отъ таблицата, която ще обозначава за продаванието по новитѣ мѣрки и теглилки; защото зарадъ тая таблица трѣбва всеки единъ да плаща отъ 5 до 25 лева споредъ надписа. Азъ мисля, че не трѣбва да се натоварватъ хората съ втори данѣкъ. Достатъчно е всичко това, което е казано въ чл. 15-й. Зарадъ туй настоявамъ на прѣдложението си.

Тодоръ Кировъ: Г-да прѣдставители! Както г-нъ докладчикъ, тъй и г-нъ Китанчовъ, при защищаванieto на своитѣ убѣждения, спомѣнуваха думитѣ консерватори и либерали. Азъ, г-да, нѣма да говоря нито за либерализмъ, нито за консерватизмъ. Азъ ще се огранича да направя забѣлѣжка по 15-й чл., относително това, което е турено въ законопроекта и това, което е измѣнила комисията.

Въ законопроекта се опредѣлява шестъ мѣсеченъ срокъ, слѣдъ обнародването на тоя законъ въ «Държ. Вѣстникъ», слѣдъ който могатъ търговцитѣ да употребяватъ новитѣ мѣрки и теглилки и ония отъ продавачитѣ, които слѣдъ истичанието на тоя срокъ биха пожелали да употребяватъ новитѣ мѣрки и теглилки, трѣбвало писмено да направятъ заявление до надлежната власть и позволенieto да се обнародва въ «Дър. Вѣстникъ». 15-й чл., както е прѣредактиранъ отъ комисията до нѣкъдѣ улеснява продавачитѣ. Улеснява ги въ това, че ще имъ се позволява да продаватъ по новитѣ мѣрки и теглилки, само слѣдъ като съобщятъ за това въ надлежното общинско управление, безъ да чакатъ 6 мѣсеца слѣдъ обнародването на тоя законъ въ «Дър. Вѣстникъ», и безъ да се печата позволенieto въ сѣщия вѣстникъ. Тукъ г-нъ Китанчовъ, нѣма какво да се страхува, че ще ставатъ злоупотребления; защото както видѣхме отъ докладътъ, на общинскитѣ управления се прѣдоставя право, да ревизиратъ тамъ, гдѣто се продава по новитѣ мѣрки и теглилки. Щомъ единъ продавачъ зема позволение отъ общинското управление, послѣдното ще има и контролтъ надъ новитѣ мѣрки и теглилки. Слѣдователно, нѣма да ставатъ злоупотребления, и ако нѣкъдѣ станатъ, то ще има наказание. Тукъ има дѣйствително улеснение за населението, и азъ бихъ желалъ, непременно да се приеме споредъ измѣнението на комисията; защото члена дава много голѣмо улеснение на самитѣ продавачи и купувачи.

Докл. П. Вълчаровъ: Мене ми е все едно, ако приемете членътъ споредъ проекта или споредъ прѣдложението на комисията. (Веселостъ). Но азъ, освѣнъ това, което г-нъ Кировъ каза, ще добавя, че «Държавния Вѣстникъ» не публикува позволенията безплатно. Послѣ, писменнитѣ заявления изискватъ гербови марки и чаканье време. Слѣдователно, струва ми се, че е по-много за прѣдпочитане членътъ, както го е измѣнила комисията, отъ колкото ако се приеме споредъ законопроекта, тъй

като съ това се отстранява и запрѣщението да се търгува тутакси слѣдъ обнародването на закона.

Зарадъ туй, ако искате и по-удобно и по-евтино да бѣде за продавачитѣ, приемете прѣдложени членъ отъ комисията; защото той е толкова ясенъ, щото каквито и да е коментари сѣ излишни.

М-ръ Начовичъ: Позволете ми г-да да искажа причинитѣ, по които Министерството е редактирало 15-й чл., както е въ законопроекта. Тукъ има едно прѣходно разстояние отъ 1889 до 1892 год. Въ туй разстояние могатъ да се употребяватъ и единитѣ мѣрки и другитѣ, споредъ волята на продавачитѣ. Слѣдователно, излагатъ се хората може би на измама. И правителството е имало намѣрение, като е редактирало 15-й чл. тъй, да тури здрава гаранция, за избѣгването на злоупотребленията отъ страна на разни безсѣвѣстни хора. Както виждате, първата алинея казва че когато двама хора се съгласятъ да търгуватъ по десетичната система, да сѣ свободни. Зарадъ това нѣщо, мисля, че нѣма да има никакви възразения. Тѣй сѣщо и комисията не се е отдѣлила отъ тоя принципъ. Казано е 6 мѣсеца слѣдъ обнародването на тоя законъ, защото е потребно извѣстно приготвление на населението и търговцитѣ, за да могатъ да прилагатъ новитѣ мѣрки и теглилки. Въ втората алинея, се е зела по-дѣйствителна мѣрка за избѣгването на злоупотребленията. Тая мѣрка е, гдѣто се дава извѣстна гласностъ за ония търговци и къщи, които искатъ да употребяватъ новитѣ мѣрки, за да знаятъ хората гдѣ се употребяватъ новитѣ мѣрки, та да не би като влизатъ въ дюкяни, да може търговеца да имъ продава и тѣй и нѣкъкъ, което нѣщо е твърдѣ възможно, ако купувачътъ не е приготвенъ и не е усвоилъ новитѣ мѣрки, както трѣбва. Зарадъ туй се прѣдвиджа позволение и то не е толкозъ позволение, колкото прѣдупрѣждение на купувачитѣ.

Азъ не поддържамъ да се публикуватъ въ «Държавен Вѣстникъ» позволенията и послѣ да му се прави аляхъ-веришъ. Зарадъ туй, ако желаете, можете да приемете да се печататъ позволенията въ мѣстнитѣ вѣстници. Тукъ е цѣльта да се даде гласностъ, че въ еди коя магаза или дюкянъ, ще се продава за въ бѣдѣще по новитѣ мѣрки и теглилки. На туй основание, азъ бихъ прѣдпочелъ, безъ да съмъ противъ прѣдложението на комисията да остане члена, както е въ законопроекта и ако ще Нар. Собрание да измѣни, щото обнародването на позволенията да става въ мѣстнитѣ вѣстници.

Ив. Халачовъ: Наистина, върху тоя членъ трѣбва да се обърне по-голѣмо внимание, тъй като той е отъ двойка важностъ. Едната е, че търговцитѣ ще почнатъ да се ползватъ отъ единъ законъ, който споредъ мене, не е влѣзълъ още въ законна сила. Отъ друга страна, важностъ има тоя членъ за това, че продавачитѣ се облагатъ съ едни разноси, за които ние тукъ можемъ да се посвѣтваме и да намѣримъ по-исходенъ пътъ, да се не облагатъ. Азъ нѣма да се съглася съ г-на Китанчова и съ неговитѣ либерали начала въ тоя моментъ, защото тѣ се отнасяха не толкозъ къмъ г-на докладчикъ, отъ колкото къмъ друго нѣкого. Ще кажа само това, че азъ съмъ силно противъ, да се обнародватъ такива позволителни или искания било въ «Държавен Вѣстникъ» било въ мѣстнитѣ вѣстници, по тия причини. Достатъчно е на насъ като знаемъ, че единъ надписъ ще може да гарантира и да освѣтаи купувачитѣ въ самия магазинъ, че прите-

жателя на тоя магазинъ или продавача, продава съ новитѣ мѣрки и теглилки, и слѣдователно, щомъ има надписъ, ние трѣбва да махнемъ обнародванието въ «Дър. Вѣстникъ» и въ мѣстнитѣ вѣстници, както се съгласи и г-нъ почтенний М-ръ на Финансите. Ако ли мислямъ, че е добръ да се обнародва въ «Държавенъ Вѣстникъ», тогава не трѣбватъ надписи; нѣ да има надписи, споредъ мене е по-практично и по-прилично. Ако приемемъ, щото търговецитѣ да публикуватъ позволителнитѣ въ «Държавенъ Вѣстникъ» или въ мѣстнитѣ вѣстници, азъ допуштамъ, че всѣки не ще може да узнае, че въ еди коя магази се продава по новитѣ мѣрки и теглилки. Слѣдователно, за да бѣждъ по-краткъ и по-ясенъ, азъ мисля, че надписътъ ще бѣде по-силно прѣдупреждение за купувача и много по-легко за продавача, който за изригване ще заплати 5 или 10 гр. Но при това, защото въ законътъ за градскитѣ общини е казано, че за всѣки надписъ ще се плаща известна такса, азъ съмъ на мнѣние чл. 15-й да се редактира така: «Ония продавачи, които слѣдъ обнародване на тоя законъ, биха пожелали да употребяватъ новитѣ мѣрки и теглилки, трѣбва да съобщаватъ зарадъ това на Общинското Управление и на видно мѣсто да прикачватъ вивески съ надписъ «тукъ се продава съ новитѣ мѣрки и теглилки». За тоя надписъ притежателя не плаща никаквъ патентъ» (Гласове: Такса!) Да се каже «такса» или «берия», а обнародванието въ «Държавенъ Вѣстникъ» да се не хвърли. Азъ вѣрвамъ, че по тоя въпросъ, може да се съгласи и г-нъ М-ра. Защото, г-да, ако прибѣгнемъ до практически резултатъ, ще видимъ ето какво. Прѣдставете си, на пр. търговецъ който търгува въ Русчукъ, иде отъ Влашко и може да чете Ромънски «Мониторъ», а не му е възможно да чете нашия «Държавенъ Вѣстникъ». За него ще бѣде само едно обременяване да плаща и за «Държавенъ Вѣстникъ».

Д-ръ Цачевъ: Г-да прѣдставители! За да не се повръщаме назадъ и да не губимъ врѣме, азъ ще кажа само нѣколко думи. По мое мнѣние, приеманieto на 15-й чл. е единъ и същъ резултатъ. Азъ отъ сега мога да урѣдя почитаеми прѣдставители, че ни единъ търговецъ, прѣди да влѣзе закона въ сила, нѣма да се притече да направи това, което бѣлѣжката къмъ 15-й чл. прѣдполага. Първо то е, че се изисква промѣнението на мѣрките и теглилки. Г-да прѣдставители! Въобразете си единъ търговецъ, който продава манифактура съ сегашний аршинъ, който има 68 сантиметра. Ако промѣни тая мѣрка, той ще продава съ метръ, който има 100 сантиметра; слѣдователно, има 32 сантиметра повече отъ аршина. Слѣдователно, тоя чловѣкъ, трѣбва зарадъ тая манифактура да изисква 32% повече отъ цѣната за аршина съ който ще продава неговий съедъ. Слѣдователно, за тоя търговецъ нѣма да има никаква выгода да продава съ новитѣ мѣрки и теглилки, защото тия не ще бѣждатъ известни освѣнъ на хората, които и безъ тоя законъ ги знаятъ; но онѣзи, които трѣбва да ги знаятъ съ законътъ, тѣ нѣма да ги знаятъ. Кажете ми тогава, кой продавачъ ще бѣде прѣдпочетенъ, да ли оня, който дава аршина за 3 гроша, или оня, който го дава за 5 гр.? Нѣма съмнѣние, че ще прѣдпочитатъ първия, а втория отъ практическа, отъ спекулативна точка зрѣние, нѣма да пожелае да се ползува отъ новитѣ мѣрки и теглилки.

Заради това, имайте добрината да приемете въ закона, както си е 15-й чл., и когато влѣзе законътъ въ сила, само тогава ще видятъ хората и надписитѣ, тогава да даватъ прошения за поз-

волителни и да ги печататъ, както изисква законътъ. Заради това нѣма никаква полза отъ това. Практическа полза нѣма. И прѣдлагамъ на основание 14 й чл., да се прѣвратятъ дебатитѣ и да се гласува.

Докл. П. Вълнаровъ: Г-да прѣдставители! Каза се, че прѣдлагаемия отъ комисията членъ отмахва излишнитѣ разности, било за обнародване въ «Държавенъ Вѣстникъ», публикацията на позволения, било за други формалности. Понеже г-нъ Халачовъ прѣдложи, щото да се избѣгнатъ още и други разности, които оставаха въ тоя прѣдлагаемъ членъ, и азъ виждамъ, че тая прѣдлагаема бѣлѣжка е въ полза на търгующитѣ, а зарадъ тая бѣлѣжка и г-нъ М-рътъ се съгласява, то и азъ се съгласявамъ отъ страна на комисията, за да се не облагатъ търгующитѣ за подобни вивески. Тая бѣлѣжка е: «за подобни вивески не се плаща никаква такса».

Прѣдсѣд.: Г-нъ д-ръ Цачевъ прѣдлага прѣвращение на дебатитѣ. Желаетъ ли Нар. Събрание да се говори още по тоя въпросъ? (Гласове: Не желае! Други гласове: Желаетъ!) Който желае да се говори, да си вдигне рѣката (Меншество). Съгласенъ ли е г-нъ М-рътъ съ мнѣнието на комисията? (М-ръ Начовичъ: Съгласенъ съмъ!) Ще се гласува членътъ, както го прочете г-на докладчика, съ измѣненieto, прѣдложено отъ г-на Халачова. Който го не приема да си вдигне рѣката. (Никой не вдига). Приема се. Давамъ 5 мин. отиди.

(Слѣдъ отпущъ)

(Звъни). Засѣданието се продължава.

М-ръ Начовичъ: Г-да прѣдставители! Помните въ последното засѣдание се четоха нѣкой отношения, съ които се внасятъ законопроекти. Азъ прѣдлагамъ да се прѣкъсне четението на законопроекта за мѣрките и теглилки, а да се про четатъ тия законопроекти, които сж внесени въ последното засѣдание, защото иначе комисиятъ ще загубитъ много врѣме, като нѣматъ какво да работятъ. Ако сега се прочетатъ тия законопроекти, и се прѣпратятъ на надлѣжнитѣ комисии, може да се тури докладването на нѣкой отъ тѣхъ въ слѣдующото засѣдание. За туй ако сте съгласни, да се приеме това прѣдложение.

Прѣдсѣд.: Приема ли Нар. Събрание прѣдложението на г-на М-ра на Финансите? (Гласове: Приема). Който го не приема, да си вдигне рѣката. (Никой не вдига). И тъй второто четение на законопроекта за мѣрките и теглилки се отлага за слѣдующото засѣдание.

Г-нъ секретаръ ще пристѣпи къмъ първото четение на законопроекта за задграничнитѣ паспорти и билети.

Секр. Иор. Симеоновъ: (Чете):

„Обяснителна записка

къмъ законо-проекта за задграничнитѣ паспорти и билети.

Понеже наредбитъ върху задграничнитѣ паспорти и билети, издадени въ разни врѣмена отъ правителството, било като приврѣмenni правила (23 Декември 1878 год.), било като законъ (17 Декември 1880 год.), било най-сетѣ като окръжни писма (отъ 1879—1888 години) сж нецѣлни и разпръснати по разни брошури и сборници, стана нужда да се приготви единъ законъ за задграничнитѣ паспорти и билети, въ който да се наредятъ

систематично дѣйствующиѣ сега по тая часть наредби, та така да се избѣгнѣтъ бъркотивитѣ и нередовноститѣ, които сега ставатѣ. Настоящия законъ-проектъ съдържа подробни правила върху реда, по който се даватѣ задгранични паспорти и билети и който трѣбва да бѣде извѣстенъ на всичкитѣ классове отъ населението.

Проектъ.

ЗАКОНЪ

за заграничните паспорти и билети.

Чл. 1. Всеки български подданикъ, който иска да излѣзе изъ България, длъженъ е да се сдобие съ задграниченъ паспортъ.

Чл. 2. Жителитѣ отъ градоветѣ и селата, които лѣжатъ близо до границата (най-много 20 километра на вътрѣ), когато прѣминуватъ границата по бързи работи и за малко врѣме, могатъ да взематъ вмѣсто паспорти, задгранични билети.

Чл. 3. Пограничните жители, които иматъ земя задъ границата, когато прѣминуватъ тѣзи послѣдната за обработване земята си, съобразяватъ се съ особеннитѣ за това наредби, направени по съгласие съ надлежната държавъ.

Чл. 4. Паспортитѣ се издаватъ отъ околийскитѣ началници и другитѣ полицейски власти, опрѣдѣлени отъ Министерството на Вътрѣшнитѣ Дѣла, и биватъ годишни и полугодишни. Цѣната на годишнитѣ паспорти е десетъ лева, а на полугодишнитѣ — петъ лева. Княжескитѣ Дипломатически Агентства въ странство издаватъ паспорти на българскитѣ подданици: 1-о, въ случай на подновяване стари паспорти, и 2-о, въ случай на изгубване паспорта. Даванието паспортъ по вторий случай става на основание на свидѣтелство, подписано отъ трима български подданици.

Чл. 5. Всеки паспортъ (образецъ No. 1) съставлява отдѣлна брошурка и, при издаванетоъ му, се записва въ особена книга (образецъ No. 3). Задграничните билети (образецъ No. 2) се рѣжатъ отъ кочанна книга.

Забѣлѣжка. Паспортитѣ се пишѣтъ на български и френски, а задграничните билети — само на български.

Чл. 6. Задграничните билети се издаватъ отъ кметоветѣ на пограничните села и градове (чл. 2) иматъ сила само за десетъ дена. Съ тѣхъ небива да се отива по далечъ отъ 20 километра въ чуждата държава, считано отъ граничната линия. Цѣната имъ е единъ левъ.

Чл. 7. Лицата, които сѣ натоварени съ издаванетоъ паспорти, даватъ гаранция отъ 300 лева.

Чл. 8. Суммитѣ отъ паспортитѣ сѣ за въ полза на държавата, а отъ задграничните билети за въ полза на надлежнитѣ общини. Обаче за пограничните билети, общинскитѣ кметове внасятъ въ ковчежничеството по 20 ст. за всеки единъ.

Чл. 9. Суммата отъ паспортитѣ се внася въ ковчежничеството всеки мѣсець; но, ако се съберѣтъ 300 лева, тѣ се внасятъ и по-рано.

Чл. 10. Паспортитѣ се приготвяватъ отъ Министерството на Финанситѣ и, като се подпишѣтъ и подпечататъ отъ Министерството на Външнитѣ Дѣла, пращатъ се въ ковчежничествата.

Задграничните билети се приготвятъ и распрашатъ до ковчежничествата тоже отъ Министерството на Финанситѣ, но тѣ се подписватъ само отъ надлежний кметъ и неговия секретаръ.

Чл. 11. Ковчежничествата даватъ паспорти и задгранични билети само на лица, върху които е вѣзласно издаванетоъ имъ.

При повторното поискване, внася се стойността на земенитѣ порано паспорти и билети.

Чл. 12. Ози, които иска да получи паспортъ, трѣбва да прѣдстави свидѣтелство отъ кмета на общината, съ което да се удостоверява, че нѣма прѣпятствие за отиването му въ чужбина (чл. 13). Такова свидѣтелство струва 20 стотинки и е обѣзпено съ гербова марка отъ 10 стотинки.

Чл. 13. Паспорти и задгранични билети не се даватъ:

1-о. На малолѣтни, които нѣматъ разрѣшение отъ родителитѣ или настойниците си;

2-о. На лицата, които се намиратъ подъ полицейски надзоръ или сѣ дадени въ сѣдѣ. Въ послѣдния случай, — ако поиска надлежната сѣдебна власть.

3-о. На лица, които не сѣ платили държавнитѣ и общинскитѣ си берии.

4-о. На момчета, които подлежатъ на воененъ наборъ, освѣнъ по реда, показанъ въ §§ 86 и 87 отъ «закона за земанье новобранци».

Чл. 14. Жената както и дѣтцата, които сѣ по-долѣ отъ 17 години, могатъ да се вписватъ въ единъ паспортъ съ главата на семейството.

Чл. 15. Запрѣтява даванетоъ паспорти и задгранични билети на чужди, а така сѣщо и на български подданици, които нѣматъ мѣстожителството си въ околията или общината, дѣто се даватъ, и не прѣдставятъ свидѣтелство, съгласно чл. 12.

Чл. 16. Съ единъ паспортъ може да се отива въ чужбина повече отъ единъ пѣтъ, до дѣто му истече срока; но при всеко отиванье, освѣнъ първото, той трѣбва да бѣде прѣгледанъ отъ надлежния пограниченъ полицейски чиновникъ, който написва върху него: «Виденъ день 188 . . . година No. околийски началникъ (или приставъ)»

Визитѣ врѣзъ паспортитѣ се обленѣтъ съ гербова марка отъ 50 стотинки и се отбѣлѣзватъ въ особена книга (образецъ No. 4). Передний No. на тая книга се туря при визата.

Чл. 17. Съ задграниченъ билетъ може да се минува границата само единъ пѣтъ.

Чл. 18. Всеки чужденецъ, който влѣзе въ България, длъженъ е да прѣдави своя паспортъ на пограничния полицейски паспортенъ чиновникъ, за да го визира, съгласно чл. 16, безъ да се сблѣпа съ гербова марка.

Забѣлѣжка: Лицата, които влизатъ въ България, по желѣзницата или съ параходъ, показватъ и визиратъ паспортитѣ си въ ония мѣста, гдѣто излѣзатъ изъ желѣзницата или парахода.

Чл. 19. Ако нѣкой чужденецъ остави паспортътъ си у своето консулство, длъженъ е да земе отъ това послѣдното билетъ, съ който да може да прѣбивава въ България. Ако нѣкой български подданикъ остави паспорта си въ нѣкое българско агентство получава билетъ за прѣбиванье въ надлежното мѣсто. За тоя билетъ се плаща единъ левъ.

Чл. 20. Чужденецъ, който се улови безъ паспортъ или консулски билетъ (чл. чл. 18 и 19) или съ просроченъ паспортъ и билетъ, испѣжда се изъ България. Но, ако докаже, че е ималъ паспортъ и го е изгубилъ, дава му се единъ мѣсець срокъ, за да си достави паспортъ, и се снабдява съ едно свидѣтелство (форма No. 5)

Образецъ No. 1.

No

Образцы № 2.

N.

Секретарь: _____

Образецъ №. 4.

4

Секретарь: _____

Прѣдсѣд.: Желает ли нѣкой отъ г-да прѣдставителитѣ да говори за приеманieto на тоя законопроектъ по принципъ? (Не желае). Ще се гласува. Който не приема прочетения законопроектъ по принципъ да си вдигне ржката. (Никой не вдига). И тъй приема се по принципъ.

Желае ли Нар. Събрание сега да пристѣпи къмъ разгледването му членъ по членъ, или да се прати на комисията. (Гласове: Не желае. Да се прати на комисията). Който не желае да се прѣпрати на комисията да си вдигне ржката. (Никой не вдига). И тъй ще се прати на комисията по М-вото на Вжтрѣшнитѣ Дѣла.

Слѣдва първото четение на законопроекта за санитарното устройство.

Секр. Иор. Симеоновъ: (Чете):

„ИЗЛОЖЕНИЕ

на началата и мотивитѣ по законо-проекта за санитарното устройство въ България.

Гражданската санитарна частъ въ страната се е управлявала отъ 1879 година и до днесъ: а) отъ Врѣменнитѣ правила за устройството на медицинското управление въ България, утвърдени на 1-й Февруарий 1879 година отъ Императорския Россійскій Комисаръ Князь Довдуковъ Корсаковъ, и б) отъ гражданскитѣ медицински закони, утвърдени отъ Негово Височество Княза съ указъ No. 742 отъ 5-й Ноемврий 1882 год. Гражданскитѣ медицински закони сж не само измѣнили нѣ даже и отиѣнили първата частъ на Врѣменнитѣ правила, а другитѣ двѣ части оставили въ сила, а именно: болничния уставъ и правилата за аптекитѣ.

Увеличението на страната, както опита и животътъ доказва, че настоящитѣ закони по санитарната частъ, не отговарятъ вече на настоящето наше положение, за която цѣль правителството натовари медицинскитѣ съвѣти въ държавата да състави единъ общъ санитаренъ законъ, който да е въ хармония съ другитѣ закони по управлението на страната, и да задоволи всички санитарни нужди. Въ разни врѣмена отъ политическото ни съществуване сж се създавали извънредни длѣжности по тая частъ, съ права неограничени, и които не само, че сж вредили на правилния ходъ на дѣлото, нѣ даже и противорѣчили на нашия основенъ законъ, като напримѣръ: длѣжността на генералъ инспекторъ по санитарната частъ, установена съ указъ отъ Негово Височество No. 777 отъ 5-й Септемврий 1881 год., и комуто правата и длѣжноститѣ сж изложени въ глава II отъ гражданскитѣ медицински закони; споредъ тази глава, генералъ инспектора има подъ своя прямъ надзоръ всичката санитарна частъ на страната, назначава се направо отъ Негово Височество и отговаря прѣдъ него за своитѣ дѣйствиа, снася се направо съ Министерствѣ, издава прикази и докладва на Негово Височество за състоянието на санитарната частъ, прѣкръпява на мѣстото прѣбири и притѣненія, които се правятъ на медицинскитѣ чинове; той е и прѣдсѣдатель на медицинскитѣ съвѣти. Отъ изложението става ясно, че висшій надзоръ и отговорностъ на санитарното състояние на страната лѣжи върху генералъ инспектора, когато фактически санитарното управление се намира въ вѣдението на М-вото на Вжтрѣшнитѣ Дѣла. Съ излизанieto на генералъ инспектора по санитарната частъ въ 1883 година, този постъ остана незанетъ, нѣ

законъ за него съществува и не е още отиѣненъ; а пакъ длѣжността му и като прѣдсѣдатель на медицинскитѣ съвѣти, споредъ дѣйствующия бюджетъ, се възлага на главния лѣкаръ при гражданското медицинско управление.

Болничния уставъ тоже се нуждае отъ коренно измѣнение, понеже споредъ него управлението на болницитѣ е възложено на болнични съвѣти, и болнична конгора. — Болничнитѣ съвѣти състоятъ отъ окръжния управителъ, прѣдсѣдателитѣ на градскитѣ и окръжнитѣ съвѣти, лѣкари, който завежда болницата, дружинния командиръ и дружинния лѣкаръ, а пакъ конгората, която е подчинена на болничния съвѣтъ, състои отъ лѣкаря, който завежда болницата и надзирателя. Дѣловодителъ на съвѣта е секретаря на градскитѣ съвѣти.

Опита доказва, че болничнитѣ съвѣти не сж могли да принесжтъ никаква полза понеже лицата, които влизатъ въ състава на тия съвѣти сж всички заняти съ своитѣ специални занатия, по причина и на което тѣ не могатъ, освѣнъ формално да се отнасятъ къмъ болничното дѣло. — Освѣнъ това прѣдвиденитѣ въ болничния уставъ длѣжности на болничнитѣ съвѣти по отношение къмъ снабдяване болницитѣ съ припаси за яденie, отопление, облекло и лѣкове ставатъ вече излишни, защото има специални закони за начина, по който се доставляватъ нуждитѣ за правителствени учрѣждения нѣща (законъ за търговетѣ); има вече специално изработени отъ М-вото на Финанситѣ, правилници за отчетността, съ които закони и правилници управлението и контрола върху болницитѣ се упростиава и се подчинява вече на общитѣ закони.

Правилата за аптекитѣ, освѣнъ, че иматъ врѣмевенъ характеръ, както показва самото имъ название, заслужаватъ вниманието относително числото на аптекитѣ по отношение къмъ броя на населението. — Тукъ се говори, че се разрѣшава отварянieto на нови аптеки споредъ числото на жителитѣ, така щото на 8000 ж. да се пада по една аптека, безъ да е разяснено жителитѣ на какво да се разбира, на градъ, село, околия, окръгъ, или на цѣлата страна.

Краткото това изложение е достатъчно да оправдае необходимостта на единъ новъ санитаренъ законъ.

Началата, върху които е основанъ санитарния законопроектъ сж слѣдующитѣ:

I. Министра на Вжтрѣшнитѣ Дѣла да има върховния надзоръ на гражданското санитарно управление.

Тѣй като Министра на Вжтр. Дѣла е отговоренъ прѣдъ Нар. Събрание, за всичко що се отнася до вѣдомството на М-вото на Вжтрѣшнитѣ Дѣла, отъ което не маловаженъ клонъ е и санитарната частъ въ страната, понеже тя има за цѣль прѣдизваването на населението отъ болѣсти и подобренieto хигиеническитѣ му условия, на които важното послѣдствие е да имаме здрави граждани, то Министра на Вжтрѣшнитѣ Дѣла, като има отговорността за всичко и по тоя клонъ, нему принадлежи върховния надзоръ.

II. Да се учрѣди едно съвѣщателно колегиално санитарно тѣло подъ название, върховенъ медицинскитѣ съвѣтъ, който да има висшій общъ надзоръ по всичкитѣ отрасли на санитарната частъ и който да състои, отъ най-малко, осемъ членове, отъ които 5 души лѣкари и при това съ извѣстна опитностъ по медицината, единъ ветеринаренъ лѣкаръ, единъ фармацевтъ и единъ химикъ.

Защото само едно такъва санитарно тѣло, съставено отъ хора въщи и опитни по своята специалностъ, може да прѣставлява гаранция за всестранното и безпристрастното обсъждане и рѣшаване всички въпроси касателно санитарната частъ.

III. Да има гражданска санитарна Дирекция, която да прилага въ дѣйствиe всичкиятъ закони и мѣрки по санитарната частъ. На чело на тая Дирекция да бѣде поставенъ единъ директоръ, а въ съставатъ му да има единъ помощникъ (поддиректоръ), единъ началникъ на ветеринарната частъ, единъ химикъ, единъ началникъ на домакинската санитарна частъ, единъ секретаръ на Санитарната Дирекция, единъ подсекретаръ, единъ архиваръ, единъ регистраторъ и нужното число писари и расилни.

Понеже и по други специални отдѣления, като напримѣръ по пошитѣ и телеграфитѣ, и статистиката съществуватъ директори, толкова повече трѣбва да бѣде същото и по санитарната частъ, която въ всѣкий случай, не е по маловожна отъ помѣнатитѣ отдѣления.

IV. Да има въ всѣки окръгъ единъ окр. лѣкаръ.

По тоя начинъ, централното санитарно управление, като има свой прѣдставителъ въ всѣки окръгъ, приложението и изпълнението на санитарнитѣ закони и мѣрки ще бѣде по точно и надзорѣтъ относително обществената хигиена по дѣйствителенъ, тъй също и прѣписката мѣжду управлението и санитарнитѣ органи ще бѣде по практична, понеже на мѣсто да приема и да испраща бумажни на 84 околийски лѣкари, ще води прѣписка съ 23 окръжни лѣкари. — При това, длъжността на окръженъ лѣкаръ, ще служи за съравноване по санитарната иерархия.

V. Въ всѣка околия да има по единъ окоп. лѣкаръ.

Който да дава на населението нужната своєврѣмни медицинска помощъ.

VI. Въ всѣки окръгъ да има единъ хигиенически окръженъ съвѣтъ.

За да може надзорѣтъ да бѣде по точенъ и прилаганието на санитарнитѣ мѣрки по правилно, и същеврѣменно за да бѣде изучаването на санитарнитѣ въпроси по всестранно и по обстоятелствено въ окръжитѣ, необходимо е да се учредятъ мѣстни колегиални хигиенически съвѣти.

VII. Въ всѣка градска община да има по единъ общински лѣкаръ, а въ по-големитѣ градове и по вече лѣкари; а така също да има и по една или по вече общински баби.

Правителството проникнато отъ дълбокото желание, щото всѣки градъ или село, на които населението е повече отъ 4000 души, да има по единъ лѣкаръ, а въ по-големитѣ и по-вече, споредъ нуждата; а тако също за да се прѣдпазятъ и родителитѣ отъ неимовѣрнитѣ злощастия, на които тѣ сж за жалостъ, постоянно изложени, е на мнѣние, щото при всѣка община да има по една или повече общински баби съ практически и теоретически познания.

VIII. Въ всѣки окръгъ да има по единъ ветеринаренъ лѣкаръ.

За прѣдпазването добитѣтъ въобще отъ болѣсти въ профилактическо, лѣчебно и хигиеническо отношение и за подобренето породата, изискватъ се вещи хора, които постоянно да

се занимаватъ по тая частъ; за която цѣлъ е неизбѣжно нужно да има въ всѣки окръгъ, за сета, поне по единъ ветеринаренъ лѣкаръ.

IX. Да има три разряда болници: първостепенни, второстепенни и третостепенни; първостепеннитѣ болници да бѣдѣтъ въ първостепеннитѣ окръзи, второстепеннитѣ въ второстепеннитѣ и третостепеннитѣ окръзи, а третостепеннитѣ въ околийскитѣ центрове.

Домакинската частъ на болницитѣ да бѣде отдѣлна отъ медицинската частъ.

Неудобността и непрактичността на досегашната смѣсена медицинска и административна служба въ болницитѣ, не е нужно да се излага, понеже всѣкой, който е запознатъ съ това дѣло признава въпиющата нужда за измѣнение въ това отношение.

X. Да има особни болнични лѣкари въ първо и второстепеннитѣ болници.

За да бѣдѣтъ бѣднитѣ болни постоянно подъ пълненъ медицински надзоръ и лѣчение отъ една страна, а отъ друга, за да може и лѣкарѣтъ да посвѣти дѣятелността си изключително на лѣчение болнитѣ си, необходимо и цѣлесъобразно е да има при болницитѣ особенни болнични лѣкари; защото не е съвѣстно да изисква челоуѣкъ отъ Окрѣжитѣ и Околийскитѣ лѣкари, при тѣжкитѣ имъ и многобройни обязанности и занятия, да се занимаватъ и съ систематичното лѣчение на болнитѣ въ болницитѣ.

XI. Да има болнични медицински колегии въ санитарно отношение отъ състоящитѣ при болницитѣ лѣкари.

За да се непрѣнебрѣгнува напредѣкътъ въ научно лѣчебно отношение и за постоянното усъвършенствование на болничнитѣ лѣкари, а тако също и за съобщение придобититѣ опити, необходимо е да се учредятъ болнични медицински колегии.

XII. Съдържане и управление аптеки да се позволява на лица, съ специално фармацевтическо образование.

Тѣй като властѣта упражнява постояненъ надзоръ и налага извънредни условия и обязанности на аптекитѣ и за да бѣдѣтъ приложени въ точно изпълнение прѣдвиденитѣ задѣлжения, неизбѣжно нужно е щото такива права да се даватъ само на лица имѣюща специални познания.

XIII. По морскитѣ и край-дунавски пристанища, а въ случай на нужда и въ сухопѣтнитѣ граници, да има карантинни управления и по единъ карантиненъ лѣкаръ.

За упазване населението въ държавата отъ прѣнасяние извѣстни зарази, които сж бичъ на челоуѣчеството и за по-дѣйствително прилагане мѣрkitѣ за прѣдпазване, нужда е да се учредятъ, освѣнъ постояннитѣ карантини по морското, но въ случай на нужда и по дунавското крайбрѣжие, както и по сухопѣтнитѣ граници, управления на които да се възложи на особенни карантинни управления и особенни карантинни лѣкари.

XIV. Да се позволява практика на медицината, фармацевтата и ветеринарството, на лица които прѣдставятъ дипломи и свидѣтелства за званието си, и които да имъ даватъ право на практика въ страната гдѣто сж ги добили и се подвергнатъ на испитъ, или колоквиумъ. Същото начало се прилага отъ

носително зжболѣкаритѣ, акушержитѣ, фелдшеритѣ и прочее.

Желающитѣ да практикуватъ по медицината, или по нѣкой нейнѣ клонѣ, длѣжни сж прѣди всичко да докажатъ чрезъ университетски документи специалната си квалификация.

Това условие *sine qua non*, е толява ясно и общезвѣстно шото би било излишно да се говори по-напространно върху него нѣ понеже не е всеки пѣтъ лесно, властѣта да се убѣди отъ документа и за правоспособностѣта и за че, лицето прѣдѣвивше документа, е дѣйствителенъ неговъ притежателъ, за доброто рѣшение на тоя капиталенъ въпросъ, налага се пряма длѣжност на властѣта да произвежда една съответствующа строга и свѣстна контрола за такива лица; въ това отношение освѣнъ испитъ или, колоквиумъ, нема по-практиченъ способъ за контрола.

XV. *Отваряння на частни лѣчебни завѣдения като: болници, завѣдения на минерални води, приюти за инхалация, хидротерация и пр. се позволява по установения общъ редъ на лица, които даватъ здрави гаранции за исправното и свѣстнито въ такива завѣдения лѣчение и прочее.*

Като се има прѣдъ видъ, че въ всека държава се позволяватъ такива хуманни заведения за доброто на населението и като се вземе въ внимание полезностѣта на такива завѣдения, правителството е на мнѣние, че властѣта е длѣжна не само да позволява и да контролира, нѣ тя трѣбва даже нравствено да поддържа такива частни хуманни завѣдения до гдѣто тѣ принасятъ полза; а да бѣде неумолима и строга къмъ такива, които не отговарятъ на цѣлѣта за която сж учредени.

Министръ на Вътрѣшнитѣ Дѣла, С. Стамболовъ.

ЗАКОНО-ПРОЕКТЪ

за

САНИТАРНОТО УСТРОЙСТВО ВЪ БЪЛГАРИЯ.

Часть първа.

За организацията на гражданската санитарна часть.

I.

За санитарнитѣ власти.

Чл. 1. Санитарнитѣ управления сж: общи, мѣстни и специални.

Чл. 2. Управление, натоварено съ изпълнението на общитѣ административни санитарни мѣрки, е: Министерството на Вътрѣшнитѣ Дѣла.

Чл. 3. Управление, натоварено съ изпълнението на мѣстнитѣ санитарни мѣрки, сж: окръжнитѣ управления и постояннитѣ комисии на окръжатѣ; околийскитѣ управления и кметствата на общинитѣ.

Чл. 4. Специални санитарни управления сж: болничнитѣ, карантиннитѣ управления, завѣденията на минерални води, както и всички санитарни учреждения, поддържани съ частни срѣдства.

Чл. 5. При всеко санитарно управление има отдѣлни санитарни органи.

Чл. 6. При Министерството на Вътрѣшнитѣ Дѣла санитарни органи сж: Директорѣтъ и Върховний Медицинский Съвѣтъ.

Чл. 7. При окръжнитѣ управления и постояннитѣ комисии на окръжитѣ санитарни органи сж: окръжния и ветеринарни лѣ-

кари и хигиеническия съвѣтъ на окръжтѣ; при околийскитѣ управления: лѣкарѣтъ и ветеринарѣтъ на околията; при общинскитѣ управления: лѣкаритѣ и ветеринаритѣ, които се намиратъ въ служба на общината, а за селскитѣ общини, които нѣматъ лѣкари, платени отъ общинската касса, околийскитѣ лѣкари.

Чл. 8. При специалнитѣ санитарни учрѣждения органи сж: меденинскитѣ колегии на болницитѣ, лѣкаритѣ на завѣденията отъ минерални води и карантиннитѣ лѣкари и ветеринари.

II.

За гражданската санитарна дирекция.

Чл. 9. Висшій санитаренъ надзоръ принадлежи Министру на Вътрѣшнитѣ Дѣла.

Чл. 10. Всичката санитарна служба на страната веде една особна Дирекция при Министерството на Вътрѣшнитѣ Дѣла.

Чл. 11. Гражданската санитарна Дирекция се състои:

- а) 1 директоръ, началникъ на Санитарното Управление,
- б) 1 под-директоръ, неговъ замѣстникъ и секретаръ на Върховний Медицинский Съвѣтъ.
- в) 1 началникъ на ветеринарната часть,
- г) 1 началникъ на домакинската санитарна часть,
- д) 1 химикъ,
- е) 1 секретаръ на санитарната Дирекция,
- ж) 1 под-секретаръ,
- з) 1 архиваръ,
- и) 1 регистраторъ и нужното число писари и разсилни.

Чл. 12. Директорѣтъ се назначава изъ мѣжду по опитнитѣ по Санитарната администрация лѣкари, и зависи направо отъ Министра на Вътрѣшнитѣ Дѣла. Той взима всички мѣрки относящи се по Санитарната служба, и се снася съ разни власти отъ името и по заповѣдъ на Министра.

III.

За обязанноститѣ и правата на общитѣ санитарни власти.

Чл. 13. Министра на Вътрѣшнитѣ Дѣла, лично или чрезъ Директора се грижи за слѣдующето:

- а) той надзирава и контролира всичката санитарна служба въ страната и се грижи за хигиеническото състояние на населението;
- б) надзирава упражнението на медицината;
- в) взима мѣрки противъ прѣнасянието и распространението въ страната на прилѣпчивитѣ болѣсти по хората и добитѣкътъ и устройва карантини и специални карантинни управления въ случай на нужда.
- г) взима мѣрки противъ епидемитѣ и епизоотитѣ, които се появяватъ въ страната;
- д) инспектира общественни и частни завѣдения, като: болници, завѣдения за вакцина, институти за раждания, институти за исхвърлени дѣца, на умоповѣдени, на завѣдения отъ минерални води, карантинитѣ, и контролира хигиеническитѣ условия на затворитѣ и училищата;
- е) позволява устройството на частни и разни санитарни завѣдения, като: болници, институти за вакцина, офиици за доставяне на кармачки и на завѣдения отъ минерални води;
- ж) надзирава упражнението на аптекарското искусство;

з) грижи се за точното приложение и правилното изпълнение на всичките санитарни закони, правилници, наставления, мѣрки и пр.

IV.

Права и обязанности на мѣстните санитарни власти.

Чл. 14. Окръжните управители и постоянните комисии на окръжитѣ извършватъ, съ съдѣйствието на окръжните лѣкари и на гигиеническия съвѣтъ на окръжитѣ, въ границата на правилницѣ и специалнитѣ наставления, които ще получатъ отъ Министра на Вътрѣшнитѣ Дѣла, слѣдующитѣ обязанности:

а) прилагатъ въ дѣйствието въ районѣтъ на окръжитѣ всички санитарни мѣрки предписани отъ надлежнитѣ Министръ;

б) надзиратъ и контролиратъ мѣстната санитарна служба и здравословното състояние на градоветѣ и селата въ вѣреннитѣ имъ окръзи;

в) привеждатъ въ изпълнение предписанитѣ отъ санитарнитѣ органи мѣрки противъ епидемиитѣ, эпизоотитѣ и противъ прилъпчивитѣ болѣсти въобще;

г) инспектиратъ санитарнитѣ заведенія, зависящи отъ държавата, окръжитѣ, или общината, както и частнитѣ;

д) наблюдаватъ за точното изпълнение на дѣйствующитѣ ветеринарно-полицейски мѣрки по панаиритѣ;

е) надзиратъ правилното прѣкарване на добитѣкътъ;

ж) надзиратъ продажбата на отровителни вѣщества;

з) надзиратъ прѣнасянето на човѣческитѣ трунове на по голѣми разстояния (освѣтъ въ районѣтъ на околията) и даватъ позволително за прѣнасянето на мъртвитѣ тѣла въ други окръзи, и прѣзъ границата съ разрѣшение отъ Министра на Вътрѣшнитѣ Дѣла, и то само съ металически герметически затворени сандѣци;

и) даватъ позволително за устройване индустриални заведенія, които могатъ да бѣждатъ вредителни за здравнето (показани въ особень правилникъ) и наблюдаватъ гигиеническитѣ условия на индустриалнитѣ фабрики и заведенія въобще;

к) надзиратъ за точното изпълнение на вакцинацията и ревакцинацията.

Чл. 15. Кметовѣтъ на градскитѣ общини извършватъ, съ съдѣйствието на гигиеническия съвѣтъ, слѣдующитѣ обязанности:

а) извършватъ прѣпорѣчанитѣ санитарни мѣрки отъ общъ интересъ;

б) извършватъ санитарнитѣ мѣрки отъ мѣстенъ интересъ;

в) надзиратъ точното изпълнение на правилника за про-статутацията;

г) надзиратъ за точното изпълнение на вакцинацията и ревакцинацията;

д) инспектиратъ санитарнитѣ заведенія, издържани отъ общинската каса;

е) наблюдаватъ точното изпълнение на правилника за мъртво-проектелството;

ж) надзиратъ гробищата;

з) надзиратъ индустриалнитѣ заведенія, които могатъ да бѣждатъ вредителни за здравнето;

и) наблюдаватъ гигиеническитѣ условия на училищата, пансионитѣ, хотелитѣ, гостилницитѣ и банитѣ;

к) надзиратъ чистенето на площадитѣ, улицитѣ, както и на частнитѣ дворове, на водитѣ, които се истичатъ, на брѣговетѣ и кладенцитѣ;

л) взиматъ мѣрки за своеврѣменното излавяние на бѣсенитѣ кучета, за намаление числото на скитающитѣ се кучета и въобще за акуратното отдалечаване отъ мѣстността на умрѣлитѣ животни;

м) взиматъ мѣрки за систематичното испражняване на нужд-ницитѣ и за отдалечаването на разни нечистотии, както и за прѣ-чистването на каналитѣ;

н) надзиратъ построяването на здания и изискватъ, щото новитѣ постройки да притежаватъ гигиеническитѣ условия, прѣд-видени въ надлежнитѣ правилници;

о) надзиратъ касапницитѣ;

п) наблюдаватъ търговията на питиета и храна;

р) даватъ помощи въ нещастия, които застрашаватъ живо-тѣтъ на гражданитѣ, като: наводнения, срутавания на брѣгове, на-кжия, удавяние въ вода, отраване съ въглища, падане въ нѣ-кой кладенецъ, или съ влизане въ единъ каналъ не провѣтрентъ;

с) грижатъ се, щото всички болни да намиратъ лѣсно меди-цинска помощъ, а пъкъ бѣднитѣ да бѣждатъ лѣкувани безплатно;

т) взиматъ мѣрки противъ епидемиитѣ, эпизоотитѣ и про-тивъ прилъпчивитѣ болѣсти въобще по хората и добитѣкъ;

у) съставляватъ периодически рапорти върху гигиеническото състояние на населението и добитѣкътъ, и статистически меди-цински таблици, както и за метеорологическото състояние на мѣ-стността, и ги прѣдставляватъ на надлѣжната власть.

Въ случай, че иметѣтъ не извърши мѣрките отъ настоящий членъ, даже и слѣдъ прѣдписанието на властѣта, отъ която зависи, Министра е въ правото си да ги приведе въ изпълнение за смѣтка на общината.

Въ случай, че общинския съвѣтъ не прѣдвиди въ бюджетѣтъ си нуждитѣ разходи за санитарната полицейска администрация, Министра или окръжния управителъ, слѣдъ одобрението на Ми-нистра, ще ги запише ex-officio въ бюджета на общината.

Чл. 16. Околийскитѣ началници ще извършватъ въ районѣтъ на селскитѣ общини, както и въ цѣлитѣ районъ на околията обязанноститѣ, показани въ чл. 14, буква а, б, в, г, д, е, ж, з, и и к.

Чл. 17. Кметовѣтъ на селскитѣ общини ще бѣждатъ натоварени само съ обязанноститѣ, прѣдвидени въ чл. 15 буква а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т и у.

Чл. 18. Болничнитѣ частни управления ще управляватъ за-веденіята си, съгласно надлежнитѣ правилници, утвърдени отъ Министра на Вътрѣшнитѣ Дѣла.

V.

За Върховний Медицинский Съвѣтъ.

Чл. 19. При Министерството на Вътрѣшнитѣ Дѣла се уч-реждава единъ Върховенъ Медицинский Съвѣтъ, който е най-вис-шето съвѣщателно санитарно тѣло по всички санитарни въпроси въ държавата.

Чл. 20. Върховний Медицинский Съвѣтъ се състои отъ 8 обикновени члена, въ които се счита и Директорѣтъ на Граж-данската Санитарна Дирекция.

Единъ отъ тия членове ще бѣде ветеринаръ, другитѣ аптекаръ, третитѣ химистъ, а останалитѣ лѣкари.

Тоя съвѣтъ ще да прѣдставлява, по възможности, разнитѣ специалности по медицинското искусство.

Секретарятъ на Върховний Медицинский Съвѣтъ ще бѣде тоже лѣкаръ.

Чл. 21. Членовѣтъ на Върховний Медицинский Съвѣтъ се назначаватъ съ Княжески указъ, по прѣдставленіето на Министра на Вѣтрѣшнитѣ Дѣла, отъ лѣкари, имѣющи 10 годишна медицинска практика въ страната и сж Български подданици.

На всѣки три-годишенъ периодъ половината отъ членовѣтъ ще се поднови, като се тегли жребие.

Чл. 22. Членовѣтъ на Върховний Медицинский Съвѣтъ получаватъ отъ бюджета на Министерството на Вѣтрѣшнитѣ Дѣла възнаграждение отъ 15 лева за всѣко засѣдание, тия които сж чиновници, и по 20 лева ония, които не сж чиновници.

Чл. 23. Министра на Вѣтрѣшнитѣ Дѣла е по право прѣдсѣдатель на Върховний Медицинский Съвѣтъ, въ негово отсъствие съвѣта се прѣдсѣдательствува отъ Директора на санитарната Дирекция, а въ отсъствие на послѣдний отъ най-старшиятъ членъ.

Права и обязанности на Върховний Медицинский Съвѣтъ.

Чл. 24. Върховний Медицинский Съвѣтъ върши слѣдующето:

а) изработва и обсъжда всичкиѣ нови законопроекти, правилници, наставления, программы и дава мнѣние за измѣненіята и допълненіята на сѣществующитѣ по санитарната часть закони и правилници;

б) надзирава упражнението на медицината въ всичкиѣ ѣ клонове;

в) оцѣнява способноститѣ на лѣкаритѣ и всички санитарни лица, ковто желаятъ да добиятъ служба по санитарната часть, и се произнася върху способноститѣ на санитарнитѣ органи;

г) надзирава упражнението на аптекарството и прѣправя въ случай на нужда аптекарската такса;

д) изучава причинитѣ на болѣститѣ и прѣдлага мѣрки за поправление на общественото здравие и въобще слѣди за причинитѣ относящи се за епидемитѣ и эпизоотитѣ;

е) събира свѣдения за състоянието и нуждитѣ на медицинската служба, и прѣдлага нуждитѣ мѣрки за поправлението ѣ;

ж) наблюдава дѣйствиията на сѣдебната медицина, изслѣдва възвизно сѣдебно-медицинскитѣ случаи и се произнася върху погрѣшкитѣ сторени въ практикуваніето на медицината, по всичкиѣ ѣ отрасли, и фармацията, както и върху подсѣдимостята на прѣстѣжления по практикуване на медицината, и върху прѣстѣжнитѣ дѣйствиия на санитарнитѣ органи въобще;

з) произнася се въ послѣдния инстанция върху въпроси на обществената хигиена, санитарната полиция и сѣдебната медицина, когато му се прѣдставятъ за разглеждане подобни въпроси;

и) въ случай на нужда, той може да повиква въ засѣданията си специалисти и вѣщи людие;

к) съвѣта произнася мнѣнията и рѣшеніята си по болшинството на гласовѣтъ; меншеството може да изложи писменно своето особено мнѣние.

Съвѣтътъ не може да засѣдава съ по-малко отъ 4 члена;

л) произнася се върху откриванието нови длѣжности, или укрѣждения;

м) произнася се върху командировки по санитарни нужди;

н) разгледава и обсъжда бюджетътъ по санитарната часть, за прѣдставление на надлѣжния Министръ;

о) разгледа въпроси за възнаграждения по медицинската практика;

п) произнася се за врѣменно отстранение отъ длѣжность служащитѣ по санитарната часть, когато му се прѣдставятъ такива въпроси, и

р) разгледава и испитва:

1) Новитѣ фармацевтически и химически препарати и патентовани срѣдства и позволява, или отказва тѣхното продаване и употребление.

2) Натуралнитѣ и искусствени минерални води и издава наставления за употреблението имъ, тѣ сжщо взема мѣрки за устройството нуждитѣ учреждения за цѣлесъобразното употребление на означенитѣ води;

с) разгледа дипломи и свидѣтелства и се произнася върху правоспособността за свободна практика на медици, фармацевти, ветеринари, акушерки, жболѣкари, фелдшери и санитарни;

т) разгледа уставитѣ на частнитѣ и общественни лѣчебни завѣдения и се произнася върху полезността и потрѣбността имъ;

у) разгледа сѣдебно-медицинскитѣ актове по граждански и углавни дѣла, когато се прѣдставятъ отъ надлѣжната власть;

ф) обсъжда въпроси за възнаграждения въ спорни случаи, и се произнася върху дисциплинарни наказания по практикуване званието на лѣкаритѣ, на фармацевтитѣ и на други санитарни органи;

х) медицинский съвѣтъ разгледа и се произнася:

1) Върху жалби по дѣйствиията на санитарнитѣ завѣдения и органи, както и жалби противъ дѣйствиията на болници и други санитарни учреждения;

2) Върху дѣла за несъгласията и недоразуменията, които би се появили мѣжду медицинскитѣ и други чиновници, както и мѣжду частни лица, мѣжду тия послѣднитѣ и други служащи по медицинското вѣдомство, при изпълнение отъ първитѣ обязанностей имъ.

Чл. 25. Членовѣтъ на върховний медиц. съвѣтъ инспектиратъ цѣлата санитарна служба, както и общественитѣ и частни санитарни завѣдения, и прѣдлагатъ министру нужнитѣ мѣрки за поправление недостатѣцѣтъ, доказани въ надлѣжнитѣ имъ цирконскрипции. Всѣки членъ отъ върховний медиц. съвѣтъ ще инспектира веднажъ въ годината цѣлата си цирконскрипция, въ всичко относяще се до санитарната служба; членътъ, който не прави инспекция и не си прѣдстави рапортътъ подиръ единъ мѣсецъ отъ свършванието на годината, ще се счита като въ отставка.

Рапортътъ върху инспекцията ще се обнародва въ «Държавний Вѣстникъ».

Единъ специаленъ правилникъ ще опрѣдели санитарнитѣ цирконскрипции и начинътъ, по който ще се извършватъ инспекцитѣ.

Чл. 26. Огносително засѣданията, както и вѣтрѣшниятъ си редъ, медицинский съвѣтъ ще се води по особенъ правилникъ.

VI.

За окръжнитѣ лѣкари.

Чл. 27. Всѣки окръгъ има по единъ окръженъ лѣкаръ.

Чл. 28. Окрѣжнитѣ лѣкари сж началници на санитарната служба въ окръгътъ и се намаратъ подъ вѣдомството на гражданската санитарна дирекция.

Чл. 29. На длъжност окръженъ лѣкаръ се назначаватъ български подданици, които сж практикували медицината най-малко 5 години въ страната, или които сж занимавали, най-малко три години длъжност по гражданското или военното вѣдомство и притѣжаватъ лѣкарско звание съ право практика въ страната, гдѣто сж добили своитѣ дипломи.

Чл. 30. Окръжнитѣ лѣкари се назначаватъ съ княжески указъ, по прѣдставлението отъ Министра на Вѣтр. Дѣла.

Чл. 31. Окръжнитѣ лѣкари иматъ сѣдалището си въ окръжний градъ и канцеларията си при окръжното управление.

Чл. 32. Окръжнитѣ лѣкари сж съвѣтници на окръжнитѣ управители относително санитарната частъ въ повѣреннитѣ имъ окръзи.

Чл. 33. Окръжнитѣ лѣкари сж всеврѣменно изпълняватъ и длъжността на околийски лѣкари въ околията при сѣдалищата на окръжията.

Чл. 34. Окръжнитѣ лѣкари завѣждатъ и болницитѣ тамъ, гдѣто нѣма особенни болнични лѣкари.

Чл. 35. Окръжнитѣ лѣкари извършватъ сѣдебно-медицински дѣла, когато сж поканени отъ сѣдебнитѣ власти.

Чл. 36. Подъ надзора на окръжнитѣ лѣкари се намиратъ всичкитѣ околийски и общински лѣкари отъ повѣреннитѣ имъ окръжия, както и всичкитѣ други санитарни органи.

Чл. 37. Окръжнитѣ лѣкари сж обязани да се грижатъ за прѣдпазването общественното здравие отъ появилитѣ се болѣсти, да надзираватъ санитарната служба въ окръгътъ и всекощо се отнася до общественната хигиена и санитарната полиция, дѣятъ върху упражнението на медицината и аптекарството и инспектиратъ, заедно съ лѣкарътъ на градътъ, или на околията аптеки въ районитѣ си.

Чл. 38. На свършване на годината, окръжнитѣ лѣкари даватъ на върховний медицинский съвѣтъ общи рапорти върху санитарното състояние на окръга.

Чл. 39. Освѣтъ горѣизложенитѣ, окръжнитѣ лѣкари се ръководятъ въ изпълнение обязанноститѣ си и по особенъ правилникъ.

VII.

За околийскитѣ лѣкари.

Чл. 40. Въ всѣка околия се полага околийски лѣкаръ.

Чл. 41. Околийскитѣ лѣкари се назначаватъ и уволняватъ съ княжески указъ, по предложение отъ Министра на Вѣтр. Дѣла.

Чл. 42. Околийский лѣкаръ е подвѣдомственъ на окръжний лѣкаръ.

Чл. 43. Околийский лѣкаръ има сѣдалището си въ околийски центръ и канцеларията си при околийското управление.

Чл. 44. Околийский лѣкаръ е съвѣтникъ на околийский началникъ относително санитарната частъ въ повѣренната му околия.

Чл. 45. Околийский лѣкаръ посѣщава най-малко два пѣти въ годината общинитѣ въ свойтъ районъ, надзирава общественното здравие, въ случай на епидемия извѣстива бързо окръжниятъ лѣкаръ; обхожда заразенитѣ мѣста, колкото пѣти нуждата изисква, и дава на болнитѣ медицинска помощъ, взема мѣрки противъ разпространението на прилѣпчивитѣ болѣсти, привлича вниманието на кметостъ върху мѣрките диктовани отъ обществен-

ната хигиена и изисква, въ случай на нужда, съдѣйствието на околийский началникъ.

Чл. 46. Околийский лѣкаръ извършва въ свойтъ районъ сѣдебно-медицинскитѣ работи, за които може да се покани отъ надлежитѣ сѣдебни власти.

Чл. 47. Околийскитѣ лѣкари прѣдставляватъ на окръжнитѣ лѣкари ежемѣсечно вѣдомостъ за болѣзността и въобще за санитарното състояние на повѣреннитѣ имъ околии по особена форма; ежегоденъ наученъ подробенъ отчетъ за санитарното състояние на околията, съ статистически данни, относително ражданията смъртността, болѣзността, годишната температура и пр., а въ извънредни случаи при появяване епидемия, епизотия и по особено прѣдписание.

Чл. 48. Освѣтъ горѣизложенитѣ, околийскитѣ лѣкари се ръководятъ въ изпълнение обязанноститѣ си и по особенъ правилникъ.

VIII.

За общинскитѣ лѣкари.

Чл. 49. Всѣка градска община, която има повече отъ 4000 жители, е длъжна да има общински лѣкаръ.

Чл. 50. За общински лѣкаръ се назначава лице, което има право на практика въ държавата.

Чл. 51. Общинский лѣкаръ се избира отъ общинский съвѣтъ и се представлява чрезъ медицинското управление на Министра на Вѣтрѣшнитѣ Дѣла на утвърждение.

Чл. 52. Общинскитѣ лѣкари получаватъ годишна заплата отъ 2.400 до 4.800 лева.

Забѣлѣжка. За общински лѣкари могатъ да бѣждатъ условени мѣстнитѣ, болнични, окръжни и околийски лѣкари съ добавъчно възнаграждение отъ общината, по взаимно съгласие.

Чл. 53. Общинското управление не може да смѣнява, до истичанието на условний срокъ, назначений общински лѣкаръ, безъ съгласието отъ висшето медицинско начальство.

Чл. 54. Общинский лѣкаръ съставлява связь мѣжду медицинското управление и градското управление и чрезъ него се привождатъ до свѣдение на общинското управление всичкитѣ распореждания отъ медицинското управление, които се касаятъ до санитарното състояние на общината.

Чл. 55. Общинский лѣкаръ е съвѣщателенъ членъ на общинский съвѣтъ въ всичкитѣ въпроси, които се касаятъ до санитарното състояние на общината. Ако общинский съвѣтъ не изпълнява законнитѣ трѣбвания на общинский лѣкаръ, относително хигиеническитѣ мѣрки, последниятъ иска писменно отказание и извѣстива на медицинското начальство, съ което той се освобождава отъ отговорността за послѣдствията.

Чл. 56. Полицейското отдѣление на общината е обязано да изпълнява всичкитѣ распореждания на общинский лѣкаръ по санитарната частъ на общината, ако тѣ му сж прѣдставени писменно или да дава незабавно писменно отказание, въ последний случай отговорността за послѣдствията пада върху полицейското отдѣление.

Забѣлѣжка. Гдѣто се искатъ парични разности, общинский лѣкаръ отъ себѣ никакво распореждане не може да прави, а е обязанъ да прѣдстави дѣлото на разглеждане на общинский съвѣтъ. За резултата извѣстива своето начальство.

Чл. 57. Общинският лекар е подчинен във санитарно-научно отношение на санитарната дирекция, която и представлява във определеното време, чрез окръжния лекар, въдомости за санитарното състояние на общината и извѣстява за всичко, за което санитарната дирекция иска свѣдения.

Чл. 58. Общинските лекари бдят върху изпълнението на санитарните закони и правилници въ своите общини.

Чл. 59. Въ общините, гдето няма ветеринарь, общинският лекар прѣгледва добитъка за клане.

Чл. 60. Общинските лекари надзиратъ, щото общинските баби и оспопрививатели да изпълняватъ правилно и точно тѣхните длѣжности. Освѣнъ това тѣ сж длѣжни да издирватъ незаконното практикуване медицината, по свичките ѝ отрасли, фармацията, и ветеринарството и да долагатъ за всѣко нарушение на надлѣжните власти, които сж длѣжни да се отнасятъ до съдилищата.

Чл. 61. Общинският лекар посѣщава мѣстния затворъ, лѣкува болните въ него и се грижи за доброто му санитарно състояние. За забѣлѣжените нередовности въ това отношение, съобщава на надлѣжните власти, отъ които зависи изпълнението, въ случай же на неиспълнение долага на медицинското началство.

Чл. 62. Общинският лекар е длѣженъ да участвува въ ревизията на аптеките, съвмѣстно съ другите назначени членове за ревизията.

Чл. 63. Общинският лекар прави ежедневно-медицинско изслѣждане въ повѣренния ему районъ.

Забѣлѣжка. Ако няма особено помѣщение за аутопсии, болницата е длѣжна да допуца такива изслѣждания въ болничната успанница.

Чл. 64. Общинският лекар извършва вакцинацията въ общината.

Чл. 65. Общинските лекари сж длѣжни да лѣкуватъ бѣдните болни въ общината.

Забѣлѣжка а). Общинското управление снабдява лекаря съ поимененъ списъкъ на бѣдните въ общината, които той ще лѣкува безъ възнаграждение.

Забѣлѣжка б). Прѣглеждането на тия болни става въ домовете на болните, когато болѣстата не имъ позволява да излѣзатъ, и въ канцелярията на общинският лекар (амбулаторно).

Чл. 66. При общинският лекар има, поне единъ фелдшеръ, който получава съдържание отъ общинската каса.

Чл. 67. Канцелярията на общинският лекар се намира при общинското управление.

Чл. 68. Градските лекари замѣстватъ окръжните и околийските лекари, когато отсъствуватъ.

Чл. 69. Освѣнъ горѣизложените, общинските лекари се ръководятъ въ изпълнение обязанностите си и по особенъ правилникъ.

IX.

За окръжните хигиенически съвети.

Чл. 70. При всѣко окръжно управление има единъ окръженъ хигиенически съветъ.

Чл. 71. Окрѣжните хигиенически съвети се съставяватъ отъ слѣдующите членове:

- а) окръжния управителъ;
- б) окръжния лекаръ;
- в) лекарътъ на окръжната болница;

- г) лекаръ или лекарите отъ централния градъ на окръгътъ;
- д) мѣстните военни лекари;
- е) окръжния ветеринарь;
- ж) единъ фармацевтъ;
- з) прѣдседателъ и членъ-секретаръ на окръжната постоянна коммисия;

и) кметътъ и

к) окръжния архитектъ-инженеръ и градският, гдето има

Чл. 72. Окрѣжниятъ управителъ, е, по право прѣдседателъ на окръжния хигиенически съветъ, а подпрѣдседателъ е окръжния лекаръ.

Чл. 73. Службата членъ на окръжния хигиенически съветъ е почетна.

Чл. 74. Цѣльта на окръжния хигиенически съветъ е да се грижи постоянно за упазването общественото здравие и взимането нужните мѣрки за подобрене хигиеническите условия въ района на окръга.

Чл. 75. Правилници и наставления, изработени отъ хигиеническите съвети, ще се подлагатъ на одобрѣние на Върховния Медицински Съветъ.

Чл. 76. Всичките постановления и рѣшения на окръжния хигиенически съветъ сж задължителни за административните власти, както и за населението. Въ случай на недоразумѣния, Министерътъ на Вѣтрѣшните Дѣла издава окончателно рѣшение, слѣдъ като вземе мнѣнието на Върховния Медицински Съветъ.

Чл. 77. Особенъ правилникъ ще опрѣдѣли правата и обязанностите на окръжните хигиенически съвети.

X.

За Ветеринарните лекари.

Чл. 78. Въ всѣкой окръгъ има поне единъ ветеринаренъ лекаръ.

Чл. 79. Окрѣжните ветеринарни лекари и карантинните ветеринари се назначаватъ и отстраняватъ съ Княжески указъ, по предложението на Министра на Вѣтрѣшните Дѣла.

Чл. 80. Окрѣжните и общинските ветеринарни лекари сж подъ въдомството на окръжния лекаръ.

Чл. 81. На ветеринарна длѣжност се назначаватъ лица, които притежаватъ нужните документи за специалното имъ образование, които имъ даватъ свободна практика въ страната, гдето се добили своятъ дипломъ, и имъ е разрѣшена такъва въ България.

Чл. 82. Ветеринарниятъ лекаръ е съветникъ на окръжния управителъ, относително ветеринарната частъ въ окръгътъ, нъ при това той е длѣженъ да изпълнява всите законни трѣбвания на окръжния управителъ.

Чл. 83. На окръжния ветеринаренъ лекаръ лѣжатъ обязанностите: а) да слѣди за скотоводството у мѣстните жители и да показва мѣрки за подобрене породата, б) да бди постоянно за изпълнението на хигиеническите ветеринарно-полицейски мѣрки; в) въ случай че се появи въ района на окръгътъ му епидемия, той е длѣженъ тогъ-часъ да вземе енергически мѣрки противъ заразата и г) да подава ветеринарна помощ на животните, които се разболяватъ.

Чл. 84. Мѣстната административна власть е обязана да дава всѣкаква помощ на ветеринарниятъ лекаръ, слѣдъ като я поиска официално послѣдния.

Чл. 85. При изпълнението на своите обязанности ветеринаритъ се ръководятъ и по особенъ правилникъ.

XI.

За бабитъ (акушерки).

Чл. 86. Акушерките, които желаятъ да се занимаватъ съ бабуване въ Княжеството, трѣбва да добиятъ право на практика.

Чл. 87. Всека градска община е длъжна да има поне една общинска баба.

Чл. 88. Общинските баби се назначаватъ отъ общинските съвети, слѣдъ одобрието на окръжния лѣкаръ, и получаватъ платата си отъ общинските управления.

Чл. 89. Общинските баби се намиратъ подъ надзора на общинските лѣкари.

Чл. 90. Общинските баби сж обизанни всекога и въ всеко време, когато се повикатъ да не отказватъ своята помощъ.

Чл. 91. До снабдяванетоъ страната съ дипломирани акушерки, позволява се и на практикующитъ не дипломирани да бабуватъ, като прѣдварително се снабдятъ съ позволително отъ общинското управление.

Чл. 92. Особенъ правилникъ опрѣдѣля обязанноститъ на бабитъ.

Часть втора.

XII.

За болницитъ.

Чл. 93. Болницитъ въ Княжеството сж:

- а) държавни, граждански и военни
- б) общински и
- в) частни.

Чл. 94. Всичкитъ болници безъ исключение, се намиратъ подъ висшия надзоръ на М-ра на Вжтрѣшнитъ Дѣла.

Чл. 95. Държавнитъ граждански болници се дѣлятъ на три разрѣда, по числото на лѣглата, и именно:

- а) първостепенни;
- б) второстепенни и
- в) третостепенни.

Първостепеннитъ болници сж въ градоветъ: София, Търново, Пловдивъ, Руссе, Варна и Видинъ, второстепеннитъ въ всички окр. градове, а пъкъ третостепеннитъ въ околийскитъ центрове.

Чл. 96. Първо и второстепеннитъ болници се управляватъ отъ особенни лѣкари, като се полага по единъ лѣкаръ на 40 лѣгла, а пъкъ третостепеннитъ болници се заведватъ отъ околийскитъ лѣкари.

Чл. 97. Домакинската частъ въ първо и второстепеннитъ болници е съвършено отдѣлна отъ медицинската частъ, а въ третостепеннитъ болници тя се заведва отъ единъ болниченъ фелдшеръ.

Чл. 98. Александровската болница въ София, въ медицинско отношение, се дѣли на четири специални отдѣления (клинически).

XIII.

За болничнитъ лѣкари.

Чл. 99. Болничнитъ лѣкари сж: старши лѣкари и лѣкари ординатори.

Чл. 100. Болничнитъ лѣкари се назначаватъ и уволняватъ съ княжески указъ, по прѣдставление отъ М-ра на Вжтр. Дѣла.

Чл. 101. Старшитъ лѣкари трѣбва да иматъ университетско образование и да сж получили лѣкарско звание съ право практика въ страната, гдѣто сж добили дипломитъ си и да сж прослужили три години държавна или общественна служба, или да иматъ петъ-годишна частна практика.

Чл. 102. Личний съставъ на болницитъ, както и неговото съдържание, се опрѣдѣля по особенъ щатъ.

Чл. 103. Вжтрѣшниятъ редъ на болницитъ, както и правата и обязанноститъ на старшитъ лѣкари, ординаторитъ, аптекаритъ и фелдшеритъ се опрѣдѣля съ особенъ правилникъ.

XIV.

За болничнитъ медицински колегии.

Чл. 104. При първостепеннитъ и второстепеннитъ болници има медицински колегии, които се занимаватъ съ научно медицински въпроси и съ подобрението болничното лѣчение и болничната хигиена.

Чл. 105. Болничнитъ медицински колегии, състоятъ отъ болничнитъ лѣкари, окръжния лѣкаръ, градский, или градскитъ лѣкари; членове на тия съвети могатъ да бѣдѣтъ мѣстнитъ военни лѣкари и частнитъ лѣкари.

Чл. 106. Службата членъ на болничнитъ медицински колегии, е почетна.

Чл. 107. Болничнитъ медицински колегии сж ръководятъ по особенъ правилникъ, одобренъ отъ санитарната Дирекция.

XV.

За болничнитъ аптеки.

Чл. 108. При първостепеннитъ и второстепеннитъ болници има аптеки, управлявани отъ единъ аптекаръ-началникъ, съ нуждното число помощници-аптекари.

Забѣлѣжка. За аптекари при II-степеннитъ болници могатъ да бѣдѣтъ назначавани и аптекарски помощници, а въ третостепеннитъ болници, аптекитъ се управляватъ отъ единъ болниченъ фелдшеръ.

Чл. 109. Болничнитъ аптекари се назначаватъ съ Княжески указъ, по прѣдставление отъ Министра на Вжтрѣшнитъ Дѣла.

Чл. 110. Аптекарскитъ помощници се назначаватъ съ приказъ отъ Министра на Вжтрѣшнитъ Дѣла.

XVI.

За надзирателитъ на болницитъ.

Чл. 111. Надзирателитъ водятъ стопанската и распоредителната частъ въ болницитъ и се назначаватъ отъ Министра на Вжтрѣшнитъ Дѣла, по прѣдставление на санитарната Дирекция, и съгласно съ гаранцитъ на чиновницитъ.

Чл. 112. Надзирателя вѣде чистотата и порядѣка въ болницата, подъ надзора на лѣкаря, распорѣжда се съ всички и отговаря за всичкитъ нерадения въ болницата. Въ болницитъ отъ I-й разрѣдъ полага се помощникъ на надзирателя, който се назначава по сжщия редъ, както и надзирателя.

Чл. 113. Надзирателя е началникъ на всичката болнична прислуга, на която числото се опрѣдѣля съ особенъ щатъ.

Чл. 114. Надзирателя се ръководи съ «правилника за приспособлението на закона за веществената отчетност», съ «закона за отчетността по бюджета», съ «правилника за приспособлението на закона за отчетността по бюджета», съ «правилника за способа на произвежданието държавни расходи и документи, които трѣбва да ги оправдаватъ» и изобщо съ всички други распорѣждания, направени отъ Министерството на Финансите, или на Вътрѣшнитѣ Дѣла.

XVII.

Устройството и съдържанието на болницитѣ и снабдяването имъ съ разни принадлежности.

Чл. 115. Когато се правятъ отново болнични здания, тѣ се устрояватъ съ всичкитѣ си удобства за помѣщението на болнитѣ. Ако сж болницитѣ въ частенъ домъ, зданието се приспособява споредъ потребитѣ.

Чл. 116. Плановетѣ и смѣткитѣ за болничнитѣ здания и приспособления се разгледватъ и утвърдяватъ отъ Министра на Вътрѣшнитѣ Дѣла.

Чл. 117. Въ първоразряднитѣ болници трѣбва да има излишно помѣщение за 20 кровати, а въ второразряднитѣ за 10 кровати.

Чл. 118. На лѣкаритѣ, на надзирателитѣ, аптекаритѣ и фелдшеритѣ се дава квартира при болницитѣ, ако помѣщението дозволява.

Чл. 119. Болницитѣ се снабдяватъ на общи основания съ потребнитѣ имъ нѣща по расписанието, приложено при настоящий законъ.

Чл. 120. Болничнитѣ вѣщи се приготвяватъ споредъ особно приготвенитѣ отъ надзирателя прѣди 1-й Юлий смѣтки, които се прѣдставляватъ въ Министерството на Вътрѣшнитѣ Дѣла (глед. правилника за способа на произвежданието държавнитѣ расходи и документитѣ и пр.)

Чл. 121. Болнитѣ се хранятъ споредъ особни расписания порциитѣ, утвърдени отъ Министра на Вътрѣшнитѣ Дѣла.

Чл. 122. Болничнитѣ припаси се доставяватъ или съ търгъ, или стопански, съгласно закона за търговетѣ, и слѣдъ разрѣшението отъ Министра на Вътрѣшнитѣ Дѣла (правилникъ за способа на произвеждане държавни расходи и пр.)

Чл. 123. Отговорността за не исправното хранение болнитѣ пада, както на болничний надзирателъ тѣй и на лѣкаря, който е длъженъ постоянно и строго да надзирава за прѣхранната частъ.

Чл. 124. Всичкитѣ болници се снабдяватъ съ медикаменти по начинъ утвърденъ отъ Министра на Вътрѣшнитѣ Дѣла.

Чл. 125. Служащитѣ въ болницата при изпълнение обязаноститѣ си се ръководятъ съ особенъ правилникъ, изработенъ отъ Министерството и утвърденъ съ Височайши Указъ.

XVIII.

За карантиннитѣ санитарни управления.

Чл. 126. За прѣдпазване страната отъ прѣнасяние заразителни и прилѣпчиви болѣсти учреждаватъ се карантинни управления по крайбрежіята, а когато се укаже нужда и по сухопътнитѣ граници на Княжеството.

Карантиннитѣ управления биватъ постоянни и врѣмenni. Чл. 127. При всѣко карантинно управление има карантиненъ санитаренъ съвѣтъ.

Чл. 128. Въ съставътъ на карантиннитѣ санитарни съвѣти влизатъ:

- а) управительтъ на карантинното управление,
- б) окръжниятъ или околийскитѣ лѣкарь,
- в) общинскитѣ лѣкарь,
- г) окръжниятъ управитель, или околийскитѣ началникъ,
- д) капитанъ на портътъ,
- е) общинскитѣ кметъ,
- ж) управительтъ на митницата и други лица нарочно назначени отъ правителството.

Чл. 129. Въ Варна се учреждава едно централно постоянно карантинно управление, на което управительтъ е лѣкарь.

XIX.

За Карантиннитѣ лѣкари.

Чл. 130. При всѣко карантинно управление има по единъ карантиненъ лѣкарь и нужното число санитарни служители.

Чл. 131. Карантиннитѣ лѣкари се назначаватъ съ Княжески Указъ, по прѣдставление отъ Министра на Вътрѣшнитѣ Дѣла.

Чл. 132. Особени правилници опрѣдѣлятъ правата и обязаноститѣ на карантиннитѣ санитарни съвѣти и службата на карантиннитѣ управления.

XX.

За частнитѣ лѣчебни завѣдения.

Чл. 133. На всѣко лице, било лѣкарь или не, се позволява учреждението на специално лѣчебно завѣдение, ако то прѣдставлява здрави гаранции за правилно и точно лѣкувание и нагледвание на болнитѣ.

Чл. 134. Позволение за откриванieto лѣчебни завѣдения, се дава отъ надлежното Министерство, слѣдъ одобрението уставътъ имъ отъ Върховний Медицинскитѣ Съвѣтъ.

Чл. 135. Частнитѣ лѣчебни завѣдения се намиратъ подъ прямитѣ контролъ на държавнитѣ санитарни власти.

Чл. 136. За неправилен дѣйствия на завѣденията и за отнеманието правото на сѣществуванието имъ се произнася Върховний Медицинскитѣ Съвѣтъ.

Чл. 137. Подъ сѣщитѣ условия подпадатъ и завѣденията на естествени и искусствени минерални води.

XXI.

Правоспособность.

Чл. 138. Позволява се практикуванието на Медицината, Фармацията, Ветеринарството, Акушерството и Зѣболѣкарството въ държавата на лица, които прѣдставляватъ нуждитѣ документи, които да удостовѣряватъ правото на практика въ страната, гдѣто сж ги добили, слѣдъ като се подчинятъ на Colloquium отъ Върховний Медицинскитѣ Съвѣтъ, програмата и начинътъ на когото сж обнародвани въ Държавний Вѣстникъ, брой 97 отъ 10 Септември 1888 година.

Забѣлѣжка. За Colloquium кандидата плаща такса отъ 100 лева, за възнаграждение членоветѣ на испитателната комиссія; въ случай на несполука, половината отъ тая сумма му се връща.

Чл. 139. Практиката на Медицината изключаваше сжщеврѣмнената практика и на фармацията.

Чл. 140. Всѣки, който желае да практикува медицината, или нѣкои отъ клоноветѣ ѝ, длъженъ е да прѣдстави позволителното си за практикуване на санитарната властъ въ мѣстността, гдѣто си е избралъ мѣстожителството.

Чл. 141. Всѣки лѣкаръ, когато е формално призованъ, длъженъ е да даде съдѣйствието си на административната, или съдебна властъ, въ случай на спѣшностъ и на заварено прѣстѣпление, освѣнъ въ случай на невъзможностъ отъ негова страна, по причина на болѣсть, или други уважителни причини.

Часть третя.

XXII.

За аптекитѣ.

Чл. 142. Никой не може да отвори аптека безъ разрѣшеніето на Върховний Медицинский Сѣвътъ, утвърдено отъ Министра на Вътрѣшнитѣ Дѣла.

Чл. 143. Дава се разрѣшение за отваряне и съдържаніе аптека само на лица, които иматъ дипломъ на Провизоръ, или Магистръ, и сж добили фармацевтическа практика въ страната, иматъ повече отъ 23 години, добро и трезвенно повѣденіе.

Чл. 144. Разрѣшава се отваряніето на аптека по съображеніе съ числото на жителитѣ, тъй щото да се пада една аптека на 6000 жители, като се земе въ съображеніе населеніето само на града.

Забѣлѣжка. Въ малкитѣ градове, на които числото на жителитѣ възлиза до 4000 се взема като съотвѣтствующе за отваряне на една аптека.

Чл. 145. Въ градоветѣ и селата, гдѣто нѣма никаква аптека и за гдѣто никой не е заявилъ да отвори таквасъ, позволява се на аптекаръ отъ ближайшия градъ да отвори клонъ отъ своята аптека.

Забѣлѣжка. а) тоя клонъ може да се управлява и отъ аптекарски помощникъ, нъ въ всѣки случай за клона е отговоренъ съдържателя.

Забѣлѣжка. б) отваряніето аптека не се позволява гдѣто нѣма лѣкаръ.

Чл. 146. При исканіето разрѣшеніе за отваряне нова аптека едновременно отъ нѣколко лица дава се прѣдпочтеніе на лица отъ българското подданство и съ по висока фармацевтическа учена степенъ, или дълговременна практика.

Забѣлѣжка. Чуждоподданнитѣ аптекари даватъ формална подписка, че ще се подчиняватъ напълно на мѣстнитѣ закони, по упражненіе на аптекарството, и въ никой случай нѣма да прибѣгватъ подъ защита на своитѣ правителства.

Чл. 147. Който добие позволеніе за отваряне аптека и въ теченіе на 8 мѣсеца не отвори аптека, губи това право за данното мѣсто и трѣбва да ходатайствува за ново разрѣшеніе.

Чл. 148. За прѣмѣстваніето на една сжществуваща аптека отъ единъ градъ въ други изискватъ се сжщитѣ задълженія, както за отваряне нова аптека.

Чл. 149. Отъ една аптека до друга трѣбва да има най-малко едно разстояние отъ 250 метра въ всѣко направление на улицитѣ.

Чл. 150. Прѣпродаване на аптекитѣ приживѣ не се позволява. Слѣдъ смъртѣта на управителя-аптекарь, наследникитѣ могатъ да управляватъ аптеката, ако отговарятъ на условията прѣдвидени въ чл. 145 отъ настоящий законъ, или же ако не отговарятъ, длъжни сж да я продѣждатъ на лица, които отговарятъ на условията прѣдвидени въ горѣпомѣнхтия 145 членъ.

Чл. 151. За вътрѣшното уреждане аптекитѣ, както и за качеството на лѣкарствата, е задължителна правителствената фармакопея.

Забѣлѣжка. До изработваніето на българската фармакопея ще бѣде въ сила руската — най-новото издание.

Чл. 152. При продаването лѣкарства, аптекитѣ се ръководятъ съ особна такса, която се изработва отъ Върховний Медицинский Сѣвътъ и утвържда съ Височайшии Указъ.

Забѣлѣжка. Върховний Медицинский Сѣвътъ изработва таксата и я допълни и измѣнява всѣка година споредъ увеличеніето или намаленіето на цѣнитѣ въ прѣйскурантитѣ на първостепеннитѣ европѣйски дрогерии.

а) таксата за труда (taxa laborum) се опрѣдѣля съобразно съ мѣснитѣ условия.

б) Таксата на лѣковетѣ за животнитѣ е по-евтина съ 25 процента.

Чл. 153. Реда на управленіето на аптекитѣ, отчетността и ревизията имъ, правилата на приготвяніето и отпущаніето лѣкове и пр. се опрѣдѣлятъ въ особенъ Височайше утвърденъ правилникъ.

XXIII.

За наказаніята.

Чл. 154. Ония които иматъ правиленъ дипломъ и практикуватъ прѣди да се добили позволително, наказватъ се съ глоба отъ 10 до 30 лева, а въ случай на повтаряне глобата се удвоява и виновний се наказва съ затворъ отъ 1 до 5 дена.

Чл. 155. Нарушеніето на чл. 141 се наказва съ глоба отъ 100 до 200 лева.

Чл. 156. Ония които нарушаватъ прѣдписаніята на членоветѣ 142 и 143 отъ настоящий законъ, наказватъ се съ глоба отъ 30 до 50 лева.

Чл. 157. Ония които практикуватъ медицината, или нѣкои отъ клоноветѣ ѝ, и фармацията безъ да иматъ законенъ дипломъ се наказватъ съ глоба отъ 200 до 500 лева, а въ случай на повтаряне и съ затворъ отъ 15 дни до 3 мѣсеца.

Чл. 158. Прѣстѣпленіята по упражненіето Медицината, Ветеринарството, Аптекарството, Акушерството и Жболѣкарството се сждятъ по общитѣ закони въ сждилищата на страната, които сж длъжни да поискатъ мнѣніето на Върховний Медицинский Сѣвътъ.

XXIV.

Прѣходно положение.

Чл. 159. Всичкитѣ закони, правила и правилници по санитарната часть, които сж противни на настоящий законъ се отмѣняватъ.

Чл. 160. До гдѣто се назначатъ особенни болнични лѣкари при второстепеннитѣ болници, споредъ както се прѣдвижда въ настоящий законъ, окръжнитѣ, или общинскитѣ лѣкари се задължаватъ да изпълняватъ и тая длъжностъ.

СПИСЪКЪ

на нѣщата, които се употребяватъ въ болницитѣ.

№. по редъ	Наименованието имъ	За всѣка болница	За всѣки боленъ	За болница отъ 100 кревати	За болница отъ 50 кревати	За болница отъ 25 кревати	За колко време се употребява
							Години
а) Платнени (отъ калчицно платно) нѣща.							
1	Горни ризи (калъфи) за двѣ възглавници	—	4	400	200	100	3 ¹ / ₂
2	Долни ризи (калъфи) за двѣ възглавници	—	2	200	100	50	4
3	Ризи горни за дюшекъ (калъфи)	—	2	200	100	50	4
4	Пошове (кърпи за носѣтъ)	—	2	200	100	50	4
5	Чаршафи за юрганитѣ	—	3	300	150	75	4
6	Чаршафи за постилките	—	3	300	150	75	4
7	Ризи, въ това число на 10 болни по една разрѣзана	—	3	300	150	75	2
8	Долни гащи	—	3	300	150	75	2
9	Ризи, дълги отъ дебело платно за буйнитѣ болни	2 на 50 болни по 2 на всѣка масса	—	4	2	1	2
10	Прѣстилки за маситѣ		—	100	50	25	6
11	Кърпи за лицето, по 3 на 1 боленъ	—	3	300	150	75	2
12	Прѣстилки (печети), на всѣки боленъ по 2	—	2	200	100	50	2
13	Чорапи, по 4 чифта на всѣки боленъ	—	4	400	200	100	1
14	Пердета, на всѣки прозорецъ по 1	—	—	—	—	—	10
15	Мушми за подложки на тежко болнитѣ	—	—	20	10	5	1
б) Памучни нѣща.							
1	Покривки, по 2 на всѣки боленъ	—	2	200	100	50	6
2	Халати, сжщо	—	2	200	100	50	6
в) Сукнени нѣща.							
1	Покривки, по 2 на 1 боленъ	—	2	200	100	50	6
2	Капели, по 1 на 10 болни	—	—	10	5	3	3
3	Фланели, сжщо	—	—	10	5	3	1
4	Халати, по 1 на всѣки боленъ	—	1	100	50	25	2
г) Кожени нѣща.							
1	Чехли, по 2 чифта на всѣки боленъ	—	2	200	100	50	1 ¹ / ₂
д) Медни (бакърени) нѣща.							
1	Котли, въ 4 или 5 ведра	по 1 котелъ	—	—	—	—	15
2	Дълбоки тигани, въ едно ведро	по 1 тиганъ	—	—	—	—	12
3	Дълбоки тигани, въ ¹ / ₂ ведро	сжщо	—	—	—	—	12
4	Дълбоки кипчета, за общо употребление	по 2	—	—	—	—	20
5	Полвинъ кипча	по 2	—	—	—	—	20
6	Леени	по 2	—	—	—	—	10
7	Бакърчета за вода	по 2	—	—	—	—	10
е) Каласни нѣща.							
1	Чаши, по 1 на всѣки боленъ	—	1	100	50	25	10
2	Паници съ захлупки, по 1 на всѣки боленъ	—	1	100	50	25	10

№. по редъ	Наименованието имъ	За всѣка болница	За всѣки боленъ	За болница отъ 100 кревати	За болница отъ 50 кревати	За болница отъ 25 кревати	За колко време се употребява
							Години
3	Солници, по 1 на всѣки боленъ	—	1	100	50	25	13
4	Гърнета за излѣзитѣ, на всѣки 10 болни 1	—	—	10	5	3	10
5	Нощни гърнета също	—	—	10	5	3	10
6	Нощни дългясти чайници	—	—	6	3	2	10
7	Чайници	—	—	6	3	2	10
8	Леенчета за кръвопускане	—	—	4	2	1	13
<i>ж) Желѣзни нѣща.</i>							
1	Кантари	по 1	—	—	—	—	20
2	Везни средни съ драмове	« 1	—	—	—	—	20
3	Малки везни за теглене порциитѣ	« 1	—	—	—	—	20
4	Кофи отъ бѣло желѣзо	—	—	10	5	3	2
5	Тигани за припарки	—	—	10	5	3	2
6	Ражена (по 1 на всѣка печка)	—	—	—	—	—	10
7	Кадилници	—	—	10	5	3	8
8	Лостове, за общо употребление	по 1	—	—	—	—	—
9	Лопати да се чисти двора и копаютъ еми, за общо употребление	« 1	—	—	—	—	—
10	Ножове съ вилици	—	1	100	50	25	3
11	Ножове готварски (спорѣдъ нуждата)	—	—	—	—	—	2
12	Ирригатори	—	—	10	5	3	2
13	Печати за болницитѣ	по 1	—	—	—	—	—
14	Рукомийници съ лиени	—	—	12	6	3	6
15	Тигани	по 1	—	—	—	—	5
16	Лиенчета за превързване ранитѣ	—	—	12	6	3	5
17	Панички за хренъ	—	—	8	4	2	2
18	Брадви	—	—	3	2	1	6
19	Фенери	—	—	8	4	2	5
20	Дилафи за коминитѣ, по единъ за всѣка печка (штипици)	—	—	—	—	—	10
21	Плевателници, по 1 на всѣки боленъ	—	1	100	50	50	15
22	« за приемната 1	по 1	—	—	—	—	15
23	« за готварницата	« 1	—	—	—	—	15
24	Котли отъ чугунъ (тучъ) за пираницата	—	—	4	2	1	8
25	Котли отъ чугунъ (тучъ) за банята	—	—	4	2	1	8
26	Кревети по 1 на всѣки боленъ	—	1	100	50	25	15
<i>з) Дървени нѣща.</i>							
1	Бъчви за вода	—	—	4	2	1	5
2	Ванни	—	—	4	2	1	5
3	Фонии	—	—	4	2	1	5
4	Дъски съ дрѣжки за нѣщата що прѣвързватъ ранитѣ	—	—	12	6	3	10
5	Черни дъски за означението на болнитѣ, по 1 на болницата	по 1	—	—	—	—	15
6	Дъски бѣли за разнасянието порциитѣ	—	—	12	6	3	6
7	Дъски черни за креветитѣ, споредъ числото на болнитѣ	—	—	100	50	25	10
8	Дъски черни за креветитѣ, споредъ числото на болнитѣ	—	—	4	2	1	6
9	Каци за пираницата	—	—	2	1	1	5
10	Жибури	—	—	2	1	1	5
11	Корита за готварницата	—	—	100	50	25	1
	Лѣжици	—	—	—	—	—	—

No. по редъ	Наименованието имъ	За всѣка болница	За всѣки боленъ	За болница отъ 100 кревати	За болница отъ 50 кревати	За болница отъ 25 кревати	За колко врѣме се употребява
							Години
12	Лопати, за общо употребление	отъ 2—4	—	—	—	—	1
13	Леени голѣми съ крачка, за перачницата	—	—	4	2	1	3
14	Срѣдни леени съ капачета за нечиститѣ бинтове	—	—	3	2	1	3
15	Носила отъ дебело платно, за изнасяние мъртвитѣ	—	—	3	2	1	6
16	Маси, на 2 болни по 1	—	—	50	25	13	10
17	Маси голѣми обѣд. и за ординаторитѣ, за палатитѣ и отдѣленията	спорѣдъ нуждата	—	—	—	—	10
18	прости плетени столове	—	—	36	18	9	6
19	Стълби (движими)	—	—	3	2	1	5
20	Ведра съ желѣзни привезла обрачи, за общо употребление	—	—	4	2	1	4
21	Жибури съ желѣзни обрачи	—	—	4	2	1	5
22	Кофи, за общо употребление	—	—	8	4	2	3
23	Долани за нѣщата, ризитѣ, споредъ нуждата	—	—	—	—	—	—
24	Четки за дюшеметата или метли, споредъ нуждата	—	—	—	—	—	—
25	Сандѣчета за дърва при коминитѣ, споредъ числото на коминитѣ	—	—	—	—	—	—
	<i>и) Излчишни нѣща.</i>						
1	Кръгове отъ вѣжа, споредъ нуждата	—	—	—	—	—	—
	<i>к) Стжклени нѣща.</i>						
1	Барометри, въ контората	по 1	—	—	—	—	3
2	Голѣми шишета съ слама оплетени или въ кошове	—	—	4	2	1	} не се опрѣдѣля
3	Чеши за раздаване цероветѣ	—	—	10	5	3	
4	Градусници на дървени подложки, за ваннитѣ	—	—	4	2	1	
5	Термометри на металичѣска подложка, зависи споредъ числото на салонитѣ	—	—	—	—	—	
6	Мастилници съ писачници, споредъ нуждата	—	—	—	—	—	
7	Лампи съ металически дръжки, споредъ нуждата	—	—	—	—	—	
	<i>л) Рогови нѣща.</i>						
1	Гребени съ чести и редки зѣбци	—	—	25	12	6	2
	<i>м) Бръснарски приборъ.</i>						
1	Бръсначи	—	—	4	2	1	2
2	Гребени	—	—	4	2	1	2
3	Кисии кожени	—	—	4	2	1	4
4	Сапунници дървени	—	—	4	2	1	4
5	Брусъ	по 1	—	—	—	—	8
6	Ремици	сжщо	—	—	—	—	8
	<i>н) Обозъ.</i>						
1	Конѣ	—	—	3	2	1	—
2	Кола за возение нѣща, припаси и пр.	по 1	—	—	—	—	—
3	Кола прости за возение вода	сжщо	—	—	—	—	—
4	Прости кола за возение нечистотии	«	—	—	—	—	—
5	Хумоти съ каишитѣ	—	—	3	2	1	—

Забѣлѣжки: 1) Освѣтъ изброенитѣ тукъ нѣща Министра на Вътрѣшнитѣ Дѣла разрѣшава и доставката на други, които би се оказали за нужди.

2) Бройтъ на опрѣдѣленитѣ нѣща за всѣка болница, може да се увеличавя или намалява споредъ увеличението или намалението числото на лѣглата.

Прѣдсѣд.: Желает ли нѣкой да говори върху прочетения законопроекта по принципъ.

Д-ръ Золотовичъ: Г-да прѣдставители! Внесения въ настоящата сесия законопроектъ за санитарното устройство е едно приятно явление, което всички трѣбва да срѣщнемъ съ радостъ.

Извѣстно е, че до сега тая частъ, тая санитарна служба, се е ръководила само отъ нѣкои врѣмenni правила, нѣкои гражданско-медицински закони, които се противоречили единъ на други и нѣкои части съвършено сж отмѣнени въ практиката и отъ изхажаване въ употребленіе. Азъ неискамъ да кажа, че тоя законопроектъ е пълненъ. За да оправдая тая критика ще искажа нѣкои и други недостатѣци, които съмъ увѣренъ, че надлѣжната комисия ще допълни и измѣни, както трѣбва за да отговарятъ по всичко на нуждитъ на санитарното устройство въ нашето отечество. Единъ отъ важнитѣ недостатѣци на тоя законопроектъ е г-да прѣдставители ограничението почти до нищожностъ инициативата и отговорността на санитарната дирекция при М-вото на Вътрѣшнитѣ Дѣла, както и на другитѣ административни медицински единици. Другъ единъ недостатѣкъ е даванието на върховния медицински съвѣтъ административни арибуции, тѣло, което непрѣменно трѣбва да бѣде съвѣщателно само. Третия недостатѣкъ е задѣлжаваніето членовѣтъ на тоя съвѣтъ да инспектиратъ периодически единъ по единъ нѣкои завѣдения, когато това право трѣбва да принадлежи на директора на санитарното управление, защото . . . (Прѣдсѣд.: Моля говорете по принципъ). Говора по принципъ. Изобищо за нѣкои недостатѣци. Защото, директора на санитарното управление по своето положение при М-ра на Вътрѣшнитѣ Дѣла има нужната властъ да прави забѣлѣжки на самото мѣсто за намѣренитѣ недостатѣци, за нарушенията на самия законъ и правилницитѣ, които произтичатъ отъ него. Четвъртия недостатѣкъ е учреждението на окръжни лѣкари, независимо отъ околийскитѣ и то безъ никаква инициатива, което ще бѣде едно обременение, ще бѣде едно усложнение, извѣстно забавяне на работи, които изискватъ въ повече случаи спѣшни мѣрки, а не канцеларски бавности и формалности. Другъ недостатѣкъ е отсъствието на особена юрисдикция на лѣкарската професия, като професия и занаятъ, както е официално узаконенъ за волнопрактикующитѣ лѣкари. Послѣдния недостатѣкъ, който искамъ набързо да забѣлѣжа е, несъразмѣрното разпрѣдѣление на първо-класнитѣ болници, тъй като въ Сѣверна България има 5 първо-класни болници, а въ Южна България само една. Моето намѣрение и цѣльта, съ която направихъ нѣколко бѣлѣжки върху законопроекта, не сж да искамъ неговото неприеманіе по принципъ. Както казахъ и по напредъ, до сега ний сме сж ръководили по врѣмenni правила и закони, които сж противоречили единъ на други. За това даже и закона да бѣше по непълненъ и несъвършенъ, азъ бихъ настоялъ да се приеме, да се прѣпрати на надлѣжната комисия, като се измѣни и допълни, защото е много по-добъръ да имаме закони били тѣ непълни и недостатѣчни, отъ колкото безъ никакви закони, понеже отсъствието на закони въ много случаи е равносилно съ безъ закони.

Прѣдсѣд.: Желает ли нѣкой да говори още?

М-ръ Стамболовъ: Азъ нѣма да говоря много по внесенія отъ мене законопроектъ, защото самъ г-нь Д-ръ Золотовичъ много ясно показва, че туй внасяние е било повече отъ необходимо. Различни правилници и закони издадени отъ надлѣжната властъ,

по законодателенъ редъ, или не, прѣди сж дѣйствували и до сега съществуватъ. Имало е врѣмenni правила, както е казано и въ самия докладъ; имало е гражданско медицински закони; имало е учреждение на различни главни инспектори по медицинската частъ. Всичкитѣ тия нѣща сж противоречили едно на друго, а отъ друга страна противоречили сж и на Конституцията. Азъ пакъ повтарямъ да кажа на Нар. Събрание, че кабинета, на когото азъ съмъ шефъ, има за задача, всички закони и закончета, които се излезли и съществуватъ, а нѣматъ нужната форма за истински закони, като не сж получили санкцията на Нар. Събрание, да прѣминатъ тукъ. Разбира се, единъ законъ се внася така, както сме могли да го изработимъ, като сме се съвѣтвали съ законитѣ въ другитѣ държави. На Нар. Събрание остава да го допълни, за да отговаря на назначението си. Колкото сме могли г-да да направимъ толкова сме направили, а сега остава на Нар. Събрание по много въпроси да се произнесе и да направи измѣнения и допълнения. Азъ нѣмамъ претенция по работи, които съмъ внесълъ и неискамъ да надмина тия, които се мислятъ за специалисти по извѣстни въпроси, обаче това, което съмъ внесълъ, внесълъ съмъ го съ пълно съзнание, че е полезно и нужно да стане за здравіето на нашия народъ. Имаше много други приятели М-ри, които въ рѣстояние на тригодишенъ периодъ, било по занимание съ други работи, било по бездѣйствие не сж постараха, въ тоя периодъ да изгладятъ и уравниатъ всичкитѣ закони и закончета, които сж противоречили единъ на други, а трѣбваше още тогава да се извършатъ тия работи. Всички живѣете въ градове, всички знаете много хубаво, какво става, когато нѣкой градски съвѣтъ иска да урегулира града, за да прилича на градъ. Знаете какви прѣпятствия се срѣщатъ отъ сѣдилищата по просбитѣ на частнитѣ лица. Както окръжнитѣ и апелативнитѣ сѣдилища, тъй сжщо и кассацията, отхвърля всѣко постановление на градскитѣ съвѣти и рѣшава въ полза на частнитѣ лица, защото нѣма законъ. Имало е правила, които може би сж били задѣлжителни до 1885 год., но днесъ не сж задѣлжителни. Така сжщо и по нашата частъ имало е сжщитѣ правила, които сж противоречили едни на други. Шомъ обаче нѣма нѣкой да говори по принципъ върху тоя законопроектъ, азъ желая да се прѣдаде на комисията, да го изучи и изработи, както трѣбва. Моето желание е законътъ да бѣде по-добъръ, защото той е здравіето на българския народъ и всички ще се радваме той да е здравъ; за това искамъ къмъ комисията по М-вото на Вътрѣшнитѣ Дѣла да се прибавятъ още 5 души, които да бѣдѣтъ хора специалисти, било доктори, било фармацевти. Повтарямъ моето желание е да има добъръ и полезенъ санитаренъ законъ. Което съмъ внесълъ ще го защищавамъ и което съмъ внесълъ, внесълъ съмъ го съ удовольствие.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Приема ли Нар. Събрание по принципъ законопроекта за санитарното устройство? (Гласове: Приема). Който не приема тоя законопроектъ по принципъ да си вдигне рѣката. (Никой не вдига). Приема се.

Желает ли Нар. Събрание да се прѣпрати законопроекта на комисията? (Гласове: Желает). Който не желает да си вдигне рѣката. (Никой не вдига). И тъй ще се прѣпрати на надлѣжната комисия.

Слѣдва първото четение на прѣдложението за измѣнение на единъ членъ отъ избирателния законъ.

Г-нь Секретаръ ще го прочете.

Секр. Иор. Симеоновъ: (Чете):

„На първообразното съ собственната на Негово Ц. Височество рѣка написано. „Оодобрено“ Фердинандъ.

Докладъ до Негово Ц. Височество Княза.

№. 10511.

Господарю!

Въ чл. 6-й отъ закона за измѣнение чл. чл. 11, 12, 13, послѣдната алинея на чл. 18 и допълнение на чл. 25 отъ закона за избирание прѣдставители на Обикновенното и Велико Народно Сѣбрание, не е прѣдвидено, кой трѣбва да замѣщава прѣдсѣдателя на изборителното бюро, когато послѣдний отсъствува и не може по каквито и да било причини, да се яви и завземе мѣстото си.

Понеже тази непълнота на цитирания по-горѣ членъ отъ закона може да попрѣчи да не станѣтъ избори тамъ, гдѣто прѣдсѣдателя на бюрото не се яви, както подобно нѣщо се случи вече миналата година въ Ловечъ, гдѣто по не явяване на прѣдсѣдателя на бюрото, избори за прѣдставители на V-то Обиковенно Нар. Сѣбрание не можахъ да станѣтъ, затова и съгласно чл. 109 отъ Конституцията, имамъ честь да моля ВАШЕ Ц. ВИСОЧЕСТВО, да благоволи да разрѣшите да се внесе въ настоящата сессия на V-то Обиковенно Нар. Сѣбрание приложеното тукъ прѣдложение за допълнение на чл. 6-й отъ споменатия по-горѣ законъ.

Съмъ Господарю на ВАШЕ Ц. ВИСОЧЕСТВО най-покоренъ служителъ и вѣренъ поданикъ.

Гр. София. 26 й Октомврий 1888 год.

Министръ на Вѣтрѣшнитѣ Дѣла: (Подп.) С. Стамболовъ».

ПРѢДЛОЖЕНИЕ

Да се допълни чл. 6 й отъ закона за измѣнение чл. чл. 11, 12, 13, послѣдната алинея на чл. 18 и пр. пр. отъ закона за избирание прѣдставители на Обикновенното и Великото Нар. Сѣбрание съ слѣдующето: «Ако прѣдсѣдателя отсъствува замѣста го кмета отъ околийскитѣ центръ, който се ползува съ всичкитѣ права на прѣдсѣдателя.

Гр. София. 25-й Октомврий 1888 год.

Министръ на Вѣтр. Дѣла: (Подп.) С. Стамболовъ».

М-ръ Стамболовъ: Настоящото прѣдложение нѣ е напечатано и не е раздадено на г-да прѣдставителитѣ. Причината е тая, че въ избирателния законъ се измѣнява една алинея и то за неговото усъвършенствование и за запазване правата на избирателитѣ. Миналата година когато правехме допълнителнитѣ избори, случи се въ Ловечъ слѣдующето: прѣдсѣдателя на изборителното бюро се разболѣ, да ли се разболѣлъ по своя болѣсть или не, това не зная и не мога да утвърдя прѣдъ васъ. Само ще кажа, че по причина на неговата болѣсть изборитѣ не се състояха. Сега азъ внасямъ това прѣдложение за да се допълни тоя членъ отъ избирателния законъ съ слѣдующата алинея: «Ако прѣдсѣдателя отсъствува замѣста го кмета отъ околийскитѣ центръ, който се ползува съ всичкитѣ права на прѣдсѣдателя». Ако би прѣдсѣдателя да отсъствува по болѣсть, или се случи, че може да го убиятъ, тогава кмета отъ околийскитѣ центръ го замѣства. Това прѣдложение ако се даде на комиссията, тя може да го допълни и съ това, че, ако кмета е болѣнъ тогава единъ отъ членоветѣ на бю-

рото по старшинство го замѣства. Защото, щомъ бюрото е съставено, съгласно закона, отъ избирателни членове, то разбира се, че тѣ като присѣствуватъ тамъ, отсъствието на единъ или двама, не може да спрѣ избора, за туй трѣбва да разширимъ закона. Ето доказателство, че често пѣти законитѣ не сѣ съвършени и нѣща, които не сме прѣдвидели нито ний, нито вие, ний искаме да прѣдупрѣдимъ да не ставатъ за напрѣдъ. Ми се струва, че прѣдложението е толкова кратко и малко, щото не заслужава да се напечати. Ако желаете да се напечати, азъ съмъ готовъ.

Д. Ангеловъ.: Азъ г-да прѣдставители, отъ обесненията които даде г-нъ М-ръ Презид-нтъ, дойдохъ да се съглася, че дѣйствително това прѣдложение не трѣбва да се напечатва и раздава на прѣдставителитѣ за изучаване, защото както и по-напрѣдъ казахме, убѣдихме се отъ практиката, че когато има сериозенъ въпросъ, или прѣдложение или законопроектъ, трѣбва да се напечататъ и раздадѣтъ на г-да прѣдставителитѣ и пр., а когато има такива маловажни нѣща, добръ е да се непечататъ, и да не се спазватъ тия формалности, които се изискватъ за други по важни работи. Тѣй щото по тоя въпросъ доста не сериозенъ, отъ една страна като може съ още едно прочитане всѣки единъ прѣдставителъ да си състави едно мнѣние за или противъ; отъ друга страна слѣдъ обясненията на г-на М-ра, споредъ мене мисля, ний славу-Богу сме въ положение такива маловажни въпроси още сега да ги разискваме, нито даже на комиссия да се праща. Ако за такива маловажни въпроси не сме въ състояние да ги разискваме, тогава какво остава за други сериозни въпроси. И като излизамъ отъ тая точка зрѣние казвамъ, това прѣдложение да не се праща на комиссия, нека да се прочете още единъ пѣтъ и всѣки ще може да се произнесе за неговото приемане или отхвърляние. Още повече, че е толкова ясно, толкова приложително и обяснително, щото не трѣбва да се праща на комиссия за изучаване. Практиката е доказала, че трѣбва да се приеме такъвъ членъ, какъвто се прѣдлага, защото миналата година въ Ловечъ по тая причина неможаха да станатъ избори. Така сѣщо щеше да стане и въ Киѣжа но неможа да се сѣти прѣдсѣдателя на бюрото. Азъ съмъ съгласенъ да се разисква сега.

Хр. Векиловъ: Г-да прѣдставители! Азъ не съмъ на мнѣнието, което каза г-нъ Д. Ангеловъ. Това прѣдложение е за измѣненieto на чл. 6 отъ избирателния законъ, затова мисля, трѣбва непременно да се прѣпрати на комиссията. Именно заради това трѣбва да се прѣпрати на комиссията, защото г-нъ М-ра въ това измѣнение на закона, казва, че, ако прѣдсѣдателя не присѣствува по разни причини, то трѣбвало да го замѣсти мѣстний кметъ и прочее.

Прѣдсѣд.: Говорете по принципъ. За комиссията послѣ ще се говори.

Хр. Векиловъ. Тогава, защо оставихте г-нъ Д. Ангеловъ да говори, а менъ не? За това азъ не съмъ противъ приеманieto по принципъ, но да се прѣпрати на комиссията, която трѣбва да рѣши да се приеме или отхвърли, па тогава да се разисква.

Д-ръ Цачевъ: Г-да прѣдставители! Азъ ми е чудно, защо да си губимъ врѣмето. Еднажъ миналата година приехме щото кмета да се назначава за прѣдсѣдатель на изборителното бюро, мисля нѣма нужда да направимъ днесъ постановление да се приеме и помощника, ако е единъ боленъ. Принципътъ, който трѣбва да се съблюдава, той си е отишълъ. Приемете и да се не губи врѣме.

Н. Шивачевъ: Азъ мисля, че първия въпросъ бѣше да се печати ли, или не предложението.

Прѣдсѣд.: То е турено на първо четение. Г-нъ М-ръ мимоходомъ забѣлѣжи, че не е напечатано, но ако желаятъ г-да прѣдставителитѣ да се напечати това прѣдложение, той е готовъ да го напечати. Тоя въпросъ не може да се разисква.

Н. Шивачевъ: Азъ съмъ противъ миѣнieto на нѣкой мои уважаеми приятели, които изказаха миѣнне, че именно кмета на центъра, гдѣто става избора да бѣде прѣдсѣдателъ на бюрото, когато сѣщинския прѣдсѣдателъ отсъствува. (Векиловъ: Защо оставяте него да говори, а мене не оставяте?). До сега както е извѣстно на г-да прѣдставителитѣ, миналата сесия приехме, щото нѣкой отъ кметовѣ избрани по извѣстенъ начинъ, както и единъ членъ отъ окръжния съвѣтъ да съставляватъ избирателно бюро. Кметовѣ като членове, а члена отъ окръжния съвѣтъ, като прѣдсѣдателъ на това бюро. Дѣйствително практиката показана въ Ловечъ, че по не желание прѣдсѣдателя не дошелъ, разболелъ се, или искалъ да се разболѣе, избора не станалъ. Имаме другъ случай въ Новоселската околия, гдѣто макаръ селенитѣ да не се толкова образовани, но при подобно отсъствие на прѣдсѣдателя, както се случи въ Ловечъ, тѣ си избрали одного за прѣдсѣдателя, който извършили избора и даже прѣдставителя, който е избранъ така, днесъ се намира помежду насъ. Тѣй щото Нар. Събрание съ приеманieto на г-нъ Мечкарски, прие началото, че когато отсъствува прѣдсѣдателя, останалитѣ членове иматъ право да назначаватъ такъвъ. Сега, както се измѣнява кмета на центра, тогава защо не кажете общинския съставъ на центра, той да бѣде бюро. Това е по-добро. Още повече, когато знаемъ, макаръ, че мнозина ще кажатъ противното, когато отъ практика знаемъ, че у насъ, който има бюрото, той има и избора. Редки сѣ тия изключения, въ които избирателитѣ съ гражданска доблестъ да защитятъ своитѣ права, да провѣратъ своитѣ бюлетени да ли сѣ за тия лица, за които сѣ гласували. (Векиловъ: Защо позволявате нему да говори?). Казахъ, че бюрото е единствения контролъ, т. е., единствения кантаръ, тѣй да кажа то е бурията, прѣзъ която се чуе гласа на народа. Може да пиша въ своята бюлетина Стоянъ, а да излѣзе отъ бюрото Иванъ или други нѣкой... (Векиловъ: Г-нъ Шивачевъ лжи (Прѣсѣд. Моля г-на Викилова да не тропа). Ако тая бурия, ако нейнитѣ органи не сѣ направени, както трѣбва, гласа нѣма да бѣде сѣщия оня, когото избирателитѣ ще дадатъ. Казвамъ, че тия които сѣ членове на избирателното бюро, като кметове и пр., иматъ възможность да прокаратъ когото искатъ, даже и себѣ си. Въ такъвъ случай да туряме, като прѣдсѣдателъ на бюрото кмета на центра, мене ми се чини, ще бѣде несправедливо. Еднажъ приехме принципа кметовѣ и члена отъ окръжния съвѣтъ да съставляватъ избирателно бюро, по крайне мери да оставимъ поне, ако отсъствува прѣдсѣдателя, членовѣ сами да си избиратъ изъ помежду си такъвъ. Най-послѣ Нар. Събрание съ утвърждението избора въ Новоселската околия, гдѣто е станалъ тоя начинъ на избирание прѣдсѣдателъ на бюрото, прие принципа, че членовѣ на бюрото иматъ право, когато отсъствува прѣдсѣдателя, да си избиратъ вмѣсто него друго лице и да продължаватъ избора. Това начало ще бѣде много добро и азъ вѣрвамъ, че г-нъ М-ръ ще се съгласи! Не ли желанието на г-на М-ра е такова, да не се развалятъ изборитѣ, по тоя начинъ, както се случило въ Ловечъ? Споредъ мене не е право, ако прѣдсѣдателя

на бюрото отсъствува, да го замѣтятъ кмета на центра. Ако приемемъ това даваме извѣстни привилегии, които не трѣбва да се даватъ. Нии знаемъ, че по силата на чл. 57 и 58 отъ Конституцията всичкитѣ български граждани сѣ равни прѣдъ закона. Какво равенство, когато кметовѣ отъ селата могатъ да бѣдатъ само членове на бюрото, а защото Иванъ или Драганъ е отъ града да стане прѣдсѣдателъ. Това ще бѣде несправедливостъ; за това моля Нар. Събрание да отхвърли прѣдложението на г-нъ М-ра на Вжт. Дѣла, или ако г-нъ М-ръ е на друго миѣнне да го внесе въ по друга форма, щото членовѣ на бюрото да си избиратъ сами прѣдсѣдателъ, когато послѣдния отсъствува.

М-ръ Стамболовъ: Азъ мисля да повтора миналогодишнитѣ доводи, особено като на г. Шивачева, нѣма нужда. Защо съмъ направилъ тѣй да се съставляватъ избирателнитѣ бюра, тия сѣ въпроси, за които азъ дълго време мога да ви разправамъ. Това Нар. Събрание знае, обяснихъ му съображенията за тая избирателна мѣрка. И мога да се похваля прѣдъ Нар. Събрание и прѣдъ Българ. народъ, че при такива бюра нѣма, нито бити, нито малтретирани хора. (Гласове: Вѣрно). Дошли избраницитѣ на народа, незаинтересовани да се борятъ за бюрото, глѣдашъ подначали работата си мирно, тихо. А какъ бѣши на прѣдъ всѣки помни. Стѣпили сме били на избирателнитѣ права на народа. Съ настѣпването правата на народа никой да се не надѣе да има довѣрието му. Напротивъ хората, които мислятъ доброто на народа, които поддържатъ избирателнитѣ права на тоя народъ, кога да е ще дойдатъ на власть и тамъ е моята надѣжда, защото съ тоя народъ сме дошли тукъ, и нѣма защо да огнивами неговитѣ права. Ако пакъ тая мѣрка е едно отнѣманье нѣкои избирателни права на народа, то г. Д-ръ Цачевъ добръ каза, че всичко каквото трѣбаше да се каже, на мѣстото си бѣше миналата година.

Азъ съмъ на миѣнне това прѣдложение да се прати на комисия, хубаво да се обмисли и ако е хубаво да може кмета да си замѣства добръ, да се приеме, ако не, комисията може да издири друго срдѣство, стига, както казахъ, да не се развалятъ изборитѣ. Мога да убѣда г-да прѣдставителитѣ, че по тоя начинъ, както сѣ бюрата, сѣ много добръ, но да се прѣдвиди и за такива случаи, срдѣства, да не се повтара това, което лани стана въ Ловечъ. Азъ казвамъ на Нар. Събрание че болѣстѣта или хитрината на оня прѣдсѣдателъ на бюрото въ Ловечъ не е моя работа, може да прави честь това на неговия умъ, но не и на мене нѣщо. Законопроекта когото ви прѣдставямъ е съ очевидна полза, а на хората, като Д-ръ Цачевъ и Д. Ангеловъ благодаря за комплементитѣ.

Прѣдсѣд.: Има ли нѣкой да говори? (Нѣма). Който не приема по принципъ тоя законопроектъ да си вдигне ржката (Никой не вдига). Приема се.

Има прѣдложение да се прати това прѣдложение на комисията. Който не приема това прѣдложение да се вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Секр. Йорд. Симеоновъ: (Чете):

„Докладъ до Народното Събрание

по законопроекта за издирване старини и за спомагане на научни и книжовни прѣдприятия.

Земитѣ, които българскитѣ народъ населява днесъ, сѣ били отъ край време широки поприща, дѣто различни племена сѣ се изреждали да основаватъ своитѣ мирни жилища или да разбиватъ

своитѣ военни станове, дѣто сѣ смѣняли и владели нѣколко култури, всѣка съ своитѣ по-малки или по-голѣми послѣдници въ живота на завладѣното отъ нея население. Това разностройно движение на историческитѣ обитатели на днешнитѣ български земи е отпечатано въ прѣразлични памѣтници, по които любознателния изслѣдовател съ очудване може да чете всичко, що е създавала тѣдѣва челоуѣшката мисль и е реализирала челоуѣшката воля; по тѣхъ памѣтници науката издиря всички елементи, които сѣ съставили душевния и материялнии животъ на всѣкой отъ тѣдѣвашнитѣ народи въ старо врѣме и които сѣ конституирали неговата личностъ въ по-нови вѣкове.

Българския народъ, като е прѣкаралъ досегашния си исторически животъ въ тия земи, дѣто сѣ ставали такива разностройни движения на неедноплеменни обитатели, и дѣто самъ той е игралъ много важна роля, има голѣмъ интересъ въ издиряието и прибиранieto памѣтници, които да му раскриятъ и обяснятъ историческото течение на негова животъ; а особено отъ тъмнитѣ врѣмена на неговото сѣществуване. Едни отъ тия памѣтници съдържатъ спомѣни за живота му отъ прѣдисторични врѣмена, други говорятъ въ какви взаимни отношения сѣ дохождали българитѣ лично, семейно и политически по между си и съ своитѣ сѣсѣди или иноплѣменни съграждани, трети блѣжятъ събития отъ частния и общественния животъ на населението отъ разни вѣкове въ тия страни, и напoконъ други, които свидѣтелствуватъ за материялната и умствена негова култура изобщо. Всички тия дати налагатъ върху българския народъ неминуема длѣжностъ, да открия и спазва памѣтницитѣ на своитѣ земи, па и други памѣтници, що се отнасятъ къмъ него, защото тѣ въ много отношения ще има да го опѣтятъ и въ усъвършенствуване на днешния му животъ.

Когато други народи, за да упознаятъ по-добрѣ и отъ всички страни българитѣ и земята имъ, сѣ проектирали (както руситѣ на пр. въ 1881 год.) дори специални научни експедиции за издиряние у насъ всякакви памѣтници, не ще бѣде простено за самитѣ насъ да стоиме хладнокрѣвно прѣдъ тая си длѣжностъ, та да оставяме своитѣ съкровища за науката да се изнасятъ отъ чужденци навънъ, или безразлично да чакаме тѣхното обяснение винѣги все отъ чужди хора. Въ нашитѣ земи лѣжатъ драгоцѣнни памятници отъ всѣкакъвъ видъ, които съ врѣме могатъ по единъ или по други начинъ да се затриятъ, да пропаднатъ, а частната инициатива за тѣхното издирване и прибиране освѣнъ че е ничтожна, но е и крайно слаба прѣдъ ония спѣнѣки, съ които е свързано това прѣдприятие. Сѣщото е и съ памятницитѣ за насъ, които би се намѣрили негли извънъ нашитѣ земи.

За да се съхраняватъ и изучаватъ въ бѣдѣще находящитѣ се въ България старини, памѣтници, документи и разни исторически материали, които, при нѣмание на законъ, бѣха оставени до сега незащитни; за да се контролиратъ лицата, които желаятъ да се завзематъ съ издирванието, събиранieto и описванието на подобни памѣтници, като се даде сѣщеврѣменно и отъ страна на държавата ни потикъ и насърчавание за събиранieto и описванието имъ; за да може, дордѣто не е още късно, на врѣме и самото правителство чрезъ своитѣ органи да се распореди само, или да даде потикъ за това на частни лица, за събиранieto, изучаванието и обнародванието на важнитѣ за наша история, както материялни, тъй и словесни памѣтници (народни пѣсни, пословици,

обычаи, прѣдания и тѣмъ подобни); и най-послѣ за да се узакони начина, по който трѣбва да се раздаватъ правилно държавнитѣ сумми, прѣдвиждани всѣка година въ бюджета за насърчавание и възнаграждение на нашитѣ писатели, чрезъ което да може да се припомогне за подигането на българската книжнина, — Министерството счита за необходимо да прѣдстави на Нар. Събрание настоящия «законопроектъ за издирване старини и за спомагане на научни и книжовни прѣдприятия».

Законопроектъ е раздѣленъ на три отдѣла. Първия е за издирване на старини и памятници; въ него е опрѣдѣленъ начина за запазванието имъ и сѣ изложени условията, по които се издирватъ и оцѣняватъ старинни прѣдмети. Въ втория отдѣлъ сѣ опрѣдѣлени начинитѣ за събиранieto и описванието на словеснитѣ материали и условията за възнаграждение на събирачитѣ и оцѣнителитѣ. Въ третия отдѣлъ е изложенъ начина за оцѣняване на книжовни прѣдприятия; въ него е поставена основа, за да се сдобие нашата литература съ съчинения и учебници и чрезъ конкурсъ, и сѣ опрѣдѣлени и условията за отпущанието на помощи и възнаграждения за рецензиране.

София, 5 Ноемврий, 1888 год.

Министръ на Нар. Просвѣщение: Георги Живковъ.

Проектъ.

ЗАКОНЪ

за издирване старини и за спомагане на научни и книжовни прѣдприятия.

ОТДѢЛЪ I.

Издирване старини (монети, памѣтници, статуи, гробници, орѣжия, орѣдѣи и пр.) и документи (рѣкописи, стари печатни книги и пр.).

Чл. 1. Всички неоткрити материали въ старинни прѣдмети, дѣто и да се намѣрятъ тѣ, принадлежатъ на държавата.

Чл. 2. Лицата, които издирватъ подобни материали съ прѣварително разрѣшение отъ правителството, получаватъ $\frac{1}{2}$ отъ стойността на материалитѣ. Сѣщото възнаграждение получаватъ и лицата, които случайно намѣрятъ такива памѣтници или документи.

Чл. 3. Притѣжателитѣ на земята, дѣто сѣ намѣрени прѣдметитѣ, получаватъ $\frac{1}{4}$ отъ стойността имъ.

Забѣлѣжка. Ако стопанина е направилъ откритието, получава и прѣвиденото въ чл. 2. възнаграждение.

Чл. 4. Оцѣнението на материалитѣ става отъ комиссия, назначена отъ Министерството на Просвѣщението.

Чл. 5. Ако отъ намѣренитѣ старинни прѣдмети има повече еднакви екземпляри, то отстъпката, спомѣната въ чл. 3 и 4 може да стане по усмотрѣнието на Министерството, вмѣсто въ пари, въ екземпляри отъ самитѣ намѣрени прѣдмети.

Чл. 6. Притѣжателитѣ на стари рѣкописи, старопечатни книги, костюми, монети, орѣдѣи и тѣмъ подобни, които ги прѣдставятъ въ Министерството на Просвѣщението, получаватъ възнаграждение, което се оцѣдѣля отъ двучленна комиссия, едина членъ на която се назначава отъ притѣжателя, а другия отъ Министерството на Просвѣщението.

Забѣлѣжка. Въ случай на неспоразумѣние, оцѣнението става отъ Министерский Сѣвътъ.

Чл. 7. Който иска да дири старинни прѣдмети, отправя се за дозволение направо, или чрезъ мѣстнитѣ власти, до Министерството на Просвѣщението.

Чл. 8. Открититѣ недвижими старини, като храмове, крѣпости и други, дѣто да се намѣрятъ, се оставятъ подъ надзоръ на мѣстната власт и сж притѣжаніе на правителството.

Чл. 9. Запрѣтено е всѣко раскопаваніе за издирване на старини безъ прѣдварително разрѣшеніе на Министерството на Просвѣщеніето. Открититѣ старини безъ разрѣшеніе се усвояватъ отъ правителството.

Чл. 10. Дозволеніе за издирване въ частна собственост се дава слѣдъ като се вземе и прѣдварителното съгласіе на стопанина и се опише надлѣжното мѣсто съ границитѣ, или се прѣдстави топографическа карта на мѣстото.

Чл. 11. Стопанина на мѣстото, въ което ставатъ раскопаваніята безъ негово съгласіе, получва обезщетение за загубитѣ, които е прѣтърпелъ.

Чл. 12. Лицата, на които Министерството издава дозволеніе за издирване старини, прѣдставятъ лична гаранция отъ двама поручители. Дозволеніето не може да има сила повече отъ двѣ години.

Чл. 13. Забранено е раскопаваніе на мѣста, гдѣмо могатъ да се причинятъ пакости на публиката, като водопроводи, общи пжтища и тѣмъ подобни.

Чл. 14. Ако почнатитѣ раскопаванія съ дозволеніе причиняватъ опасностъ, Министерството на Просвѣщеніето запрѣтвя по-нататѣшната работа и надлѣжнитѣ лица нѣматъ право на обезщетение.

Чл. 15. Дозволеніето за издирване на старини не може да се прѣдаде или продаде другиму.

Чл. 16. Разноситѣ по издирванието сж за смѣтка на оногова, който зема дозволеніето.

Чл. 17. Намѣренитѣ подвижни старини се описватъ и, ако има възможностъ, се испращатъ чрезъ мѣстната властъ въ Министерството на Просвѣщеніето.

Чл. 18. Извисяніето на старинни прѣдмѣти изъ държавата не може да стане безъ разрѣшеніето отъ Министерството на Просвѣщеніето, съгласно съ чл. 8 отъ «закона за митницитѣ», което издава разрѣшеніе за изнасяніе, слѣдъ като се прѣдстави прѣдварително списѣка имъ въ Министерството.

Забѣлѣжка. Правителството може да купи, ако пожелае по единъ екземпляръ, отъ прѣдставенитѣ старини за Държавния музей, споредъ чл. 6 отъ настоящия законъ.

Чл. 19. Старини, които се изнасятъ скришомъ изъ Държавата, щомъ се откриятъ, усвояватъ се отъ правителството безъ никакво възнаграждение.

Чл. 20. Лицата, които издирватъ старини, сж длѣжни да постѣпватъ строго споредъ даденитѣ упжтванія за това отъ Министерството на Просвѣщеніето.

Чл. 21. Министерството на Просвѣщеніето командирова чиновници или други лица за издирвания и описвания на старини, на които дава съотвѣтствующе възнаграждение отъ прѣдвидената за това сума въ бюджета.

ОТДѢЛЪ II.

Сѣбиране и описване на словесни материали (пѣсни, поговорки, гатанки, прѣдания, разкази, обичаи и тѣмъ подобни).

Чл. 22. Министерството на Просвѣщеніето приема събрани и обяснени словесни материали, прѣдставени нему отъ когото и да било.

Чл. 23. Министерството на Просвѣщеніето натоварва длѣжностни и други лица съ издирванието, описванието и оцѣненіето на словесни материали.

Чл. 24. Прѣдставенитѣ материали споредъ своята важностъ се прѣдаватъ за оцѣнка на отдѣлни компетентни лица или на комисиѣ.

Чл. 25. Всѣко лице може да испраща въ Министерството вѣрно и отчетливо написани необнародвани народни пѣсни, поговорки, обичаи и пр. и безъ надлѣжнитѣ обясненія, за които, ако се оцѣнятъ добръ и напечататъ, ще получатъ възнаграждение, смѣтнато отъ 20—60 лева на печатна кола.

Чл. 26. Лицата, които сж натоварени съ сѣбиране и описване на словесни материали, или които се завзематъ доброволно съ такава работа, трѣбва да се съобразятъ точно съ издаванитѣ за това упжтванія отъ Министерството на Просвѣщеніето.

Чл. 27. Всички прѣдставени материали, които се оказатъ невѣрни, не се печататъ и не се връщатъ на притѣжателя.

Чл. 28. При печатанието на словеснитѣ материали обнародватъ се имената на лицата, които сж събрали, описвали, или оцѣнявали материалитѣ.

Чл. 29. Лицата, които сж натоварени отъ Министерството на Просвѣщеніето съ издирванието и оцѣненіето на словесни материали, получаватъ парично възнаграждение, което се опрѣдѣля отъ Министерството, съобразно съ важността и обѣма на запискитѣ и оцѣнкитѣ.

Чл. 30. Длѣжностни лица, които сж командировани по издирване, сѣбиране или описване на такива материали, получаватъ само дневни и пжтни пари, а недлѣжности лица получаватъ възнаграждения, които до 500 лева се опрѣдѣлятъ отъ Министерството на Просвѣщеніето, а за по-голѣми се иска разрѣшеніе на Министерския Сѣвътъ.

Чл. 31. Частни лица, които прѣдставляватъ записки изъ народнитѣ пѣсни, поговорки, гатанки, обичаи, разкази, прѣдания и тѣмъ подобни, както и лицата, които споредъ чл. 17 описватъ гробници, памѣтници, статуи, крѣпости, монети, саркофази, олтари, храмове, орѣжия, орѣдия, кюстюми и други подобни, получаватъ парично възнаграждение, ако е добро оцѣненіето, което е направено за тѣхъ, и съобразно съ важността и обѣма на записката.

ОТДѢЛЪ III.

Книжовни прѣдприятия.

Чл. 32. За насърчание писателитѣ въ книжовната имъ дѣятелностъ, а сжщо и за привдиганіе Българската книжнина, Министерството на Просвѣщеніето раздава помощи за издаване разни съчинения, откупува книги и списания отъ авторитѣ и възнаграждава рецензии по съчиненията.

Чл. 33. Всѣкой авторъ или прѣводачъ на книжовно произведение може да иска за него отъ Министерството на Просвѣщеніето или парична помощъ, или одобрение за прѣпорѣжка.

Забѣлѣжка. Помощъ или одобрение се иска само за произведѣния написани на Български езикъ; а за произведѣния на чужди езици може да се иска сжщото, ако тѣ иматъ тѣсна свръзка съ исторіята и културата на страната.

Чл. 34. Различни просби за книжовни произведѣния се прѣдставятъ въ Министерството писмено, отъ какъ се изложи прѣметътъ на просбата, на се приложи и самото произведѣние.

Забѣлѣжка. Ако произвѣдението е вече отпечатано, прилагатъ се отъ него къмъ прозбата поне два цѣли екземпляра; ако ли ръкописъ, той трѣбва да бѣде завършенъ и писанъ чисто и четливо.

Чл. 35. Прѣставенитѣ на Министерството произвѣдения, за които се иска помощъ, се прѣдаватъ на избрани компетентни лица за оцѣнка. Споредъ потребата, Министерството не се ограничава за едно произвѣдение съ оцѣнката само отъ едно лице.

Чл. 36. Учебници, прѣставени на Министерството за одобрение, се даватъ за особни оцѣнки най-малко на двѣ отдѣлни лица и послѣ се внасятъ на разглеждане въ комисия, назначена отъ Министерството на Просвѣщението.

Чл. 37. Всяка оцѣнка на едно произвѣдение трѣбва да бѣде готова и прѣпратена въ Министерството заедно съ произвѣдението въ срокъ най-много отъ три мѣсеца отъ деня, въ който произвѣдението е било прѣдадено на оцѣнителя (рецензента).

Забѣлѣжка. Въ извънредни случаи и за капитални произвѣдения Министерството може и да продължи той срокъ за оцѣнката.

Чл. 38. Ако избранитѣ лица, на които се прѣдава произвѣдението за оцѣнка, немогатъ да поемнатъ тая работа по уважителни причини, или да я извършатъ въ опрѣдѣления срокъ, тѣ сѣ длъжни веднага да прѣпратятъ всичко прѣдадено тѣмъ назадъ въ Министерството.

Чл. 39. Отговора си по просби за помощи и одобрения Министерството не може да забави по-дълго отъ 6 мѣсеца слѣдъ получаването на просбитѣ, ако само не е ставало продължение на срока за оцѣнката на прѣставенитѣ произвѣдения (чл. 37 забѣлѣжка).

Чл. 40. Споредъ оцѣнката, дадена одобрително за едно произвѣдение, и съгласно съ просбата, при която е било то прѣставено, Министерството или само одобрява произвѣдението, или отпуща за него помощъ, или пъкъ дава и одобрение и помощъ.

Чл. 41. Въ различни случаи Министерството обявява конкурси за изработване необходими учебници или и други съчинения. Конкурсътъ се обявява въ «Държавенъ Вѣстникъ», гдѣто се обнародватъ и всичкитѣ за това условия.

Чл. 42. Произвѣденията, прѣставени по обявенъ отъ Министерството конкурсъ, се прѣдаватъ на оцѣнки на съставена на рочно комисия отъ три лица.

Чл. 43. Помощитѣ за благоприятно оцѣненитѣ произвѣдения биватъ отъ тия четири вида;

а) отпуща се въ опрѣдѣленъ размѣръ сума за напечатване на произвѣдението;

б) откупува се отъ напечатаното произвѣдение известно количество екземпляри, които се раздаватъ на библиотекитѣ при държавнитѣ и общински училища, или на бѣдни ученици;

в) на периодични списания се опрѣдѣлятъ врѣмenni помощи за тѣхното поддръжане, или се откупува отъ тѣхъ известно количество годишни течения споредъ т. б.;

г) на конкурснитѣ съчинения се дава премия, опрѣдѣлена за възнаграждение на автора, и помощъ за напечатване на съчинението.

Чл. 44. Размѣрътъ на спомѣнитѣ въ чл. 43 видове помощи се опрѣдѣля отъ Министерския Сѣвътъ, който при това такува и продажната цѣна на ония произвѣдения, които ще приематъ помощъ по т. а и г отъ горния членъ.

Чл. 45. Ония произвѣдения, на които е отпуснѣта помощъ за напечатване (чл. 43 т. а и г), трѣбва да бѣдатъ напечатани въ една година отъ деня, въ който имъ е била опрѣдѣлена помощта.

Чл. 46. Прѣмията за едно конкурсно произвѣдение и помощта, опрѣдѣлена за напечатването му, се отпуща на името на неговатъ авторъ или прѣводачъ.

Чл. 47. Лицата (рецензентитѣ), натоварени съ оцѣнката на книжовни произвѣдения, приематъ за своя трудъ опрѣдѣлено отъ Министерството възнаграждение.

Забѣлѣжка. Възнаграждаватъ се безразлично рецензенти, частни лица или и длъжностни. Само на чиновници отъ цѣнтралното управление въ Министерството на Просвѣщението не се отпущатъ възнаграждения за рецензии.

Чл. 48. Размѣрътъ на възнаграждението за рецензия се опрѣдѣля отъ Министерството, съобразно се обѣема и достоинството, както на оцѣненото произвѣдение, така и на самата оцѣнка.

Забѣлѣжка. Никой нѣма право да иска възнаграждение по голѣмо отъ онова, което Министерството е опрѣдѣлило за неговата рецензия.

Чл. 49. Рецензиитѣ, прѣставени въ Министерството по дадени на оцѣнка произвѣдения, оставатъ собственостъ на самото Министерство, което по свое усмотрение може да ги печата изцѣло, или въ извлечение, безъ името на автора имъ. Ако рецензентътъ желае да се напечати и неговото име, той е длъженъ да забѣлѣжи това върху рецензията, още когато я прѣпраща въ Министерството.

Чл. 50. Министерството на Просвѣщението издава периодически, въ особено списание, събиранитѣ словесни материяли, тѣхнитѣ описания и оцѣнки, описанията и изображенията на разни старинни прѣдмети, по-важнитѣ рецензии, както и всичко цѣнно, което се доставя на Министерството по старинитѣ и книжовността.

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли нѣкой отъ г-да прѣставителитѣ да говори по принципъ върху тоя законопроектъ? (Никой не иска думата). Ще се гласува. Който неприема по принципъ тоя законопроектъ, да си вдигне ръката. (Никой не вдига). Приема се.

Желаетъ ли Нар. Събрание да се прати на комисията на Нар. Просвѣщение? (Гласове: Желаетъ). Който нежелаетъ, да си вдигне ръката. (Никой не вдига) Приема се.

Третия въпросъ отъ дневния редъ е прѣдложението на г-на Козницки, да се рѣши, кой ще прѣглежда смѣткитѣ на III-то Велико Нар. Събрание, както и на IV-то Обикновено Нар. Събрание, тъй като избраната въ едно отъ миналитѣ засѣдания комисия, е натоварена да прѣгледа смѣткитѣ само на миналата сессия.

Г-нъ Козницки има думата.

Д. Козницки: Г-да прѣставители! Повдигнатия отъ менъ въпросъ не е направенъ съ цѣль за нѣкаква омисль или критика. Знаете, г-да прѣставители, че за прѣзъ всякото врѣме, IV-то Обикновено Нар. Събрание имаше само една редовна сессия, и цѣлия ѝ периодъ прѣмина съ извънредни сессии. Ако се не лъжя, прѣзъ цѣлия периодъ на това Събрание, имаше 5 извънредни и само една редовна сессия. Така щото, нѣмаше тогава възможность, макаръ че бѣ избрана тогава една такава комисия, за да земе и да докладва смѣткитѣ. Нѣмаше — както казахъ — тогава възможность, защото, и първата сессия, която бѣ редовна, нѣмаше

тогава какво да се дири, а на втората година не се събрахме на редовна сесия, нито на третата година, и така си останаха тия сметки. Въ една извънредна сесия, истинна бѣ избрана комисия, която да прѣгледа сметките на миналите сесии; но по едни или по други причини, не може да се даде на Събранието сметка, да му се даде отчетъ, или пакъ да се прѣгледатъ самитѣ сметки. Миналата година, това сѣщото наше Събрание, тая сѣщата камара, избра една трое-членна комисия, която да прѣгледа сметките на IV-то Обикновено Нар. Събрание, но и тя не бѣ въ състояние, едно, отъ недоставяние на нѣкакви си документи, второ, отъ много работа, съ която бѣ натоварена, не е могла да извърши своята мисия, и въ едно отъ засѣданията доде тукъ и заяви на Събранието, че понеже не ѝ се доставили нѣкои документи, нѣмала на явѣ всички сметки, за това неможала да докладва, и, ако се не лъжи, за сега, за въ тая сесия се изостави работата. Сега обаче, ний избрахме пакъ една такава комисия, но за да издири сметките само на миналата сесия. Снощи ний изслушахме тукъ отъ г-на Странски, членъ на тая комисия, който заяви, че тая комисия щяла да докладва, но само за сметките на ланската сесия.

За това, зимахъ думата снощи, а струвами се това бѣ предложението и на г-на Смочевски, да се избере комисия за тая цѣль, което, незнай какъ, остана безъ да се избере комисия, — остана безпослѣствие.

И азъ мисля, сега, ако приемате, г-да прѣдставители, че тия сметки сѣ отъ важностъ, и комисията, която е избрана за тая цѣль, може да извърши своята работа и да докладва, то азъ предлагамъ, само да допълнимъ тая комисия съ още три члена, и да стане отъ 5 души, която да работи, и по нѣ до края на настоящата сесия, да докладва тия сметки, да се свършатъ веднѣжъ за винаги. За това, азъ предлагамъ тая комисия да се допълни съ още 3 члена.

Прѣдсѣд.: Значи да бждѣтъ 6 души.

Д. Козницки: Да, 6.

С. Странски: Въ допълнение на това, което каза г-нъ Козницки, което дѣйствително е на мѣстото си, ще кажа, че не е достатъчно да се допълни съ още само двама или трима души. Защото, освѣн сметките на IV-то Обикновено, но и за III-то Велико Нар. Събрание комисията има да разгледа. Тѣй щото, тия всички сметки като трѣбва да се прѣгледатъ, то съ двама души не може да се прѣгледатъ. За това, азъ съмъ на мнѣние, да се избере още една комисия, и то отдѣлна комисия, щото, ако едниѣ сметки се възложатъ на нашата комисия, като сметките отъ миналата сесия на настоящето Събрание и на III-то Велико Нар. Събрание, то другитѣ сметки да се възложатъ за прѣглеждане на другата отдѣлна комисия, която сега ще изберемъ. Тѣй щото, за тия послѣдни сметки да има една отдѣлна комисия, която да засѣдава отдѣлно, и да бжде 10-то или 15-то членна; иначе, не може да бжде, не е възможно да се прѣгледатъ всичките тия сметки. Защото, тия сметки сѣ така заплетени, щото никакъ другояче не могатъ точно да бждѣтъ прѣгледани и докладвани, а още по-малко нашата комисия, да може да свърши всичкиа тая работа. Толкова по-вече, че за сметките на Видо Моновъ само отидохъ 15 дни, и комисията вече е готова, утрѣ доклада ѝ може да се напечата, и въ повѣдѣлникъ може да се докладва. Но за другитѣ сметки, ако

се оставя на нашата комисия тя да прѣглежда и тѣхъ, то едва ли можяхме да ги прѣгледаме и прѣдставимъ въ настоящата сесия.

Затова, за тия сметки да се избере отдѣлна комисия. Ако се дадѣтъ сметките и отъ Великото Нар. Събрание за прѣглеждане на нашата комисия, то другитѣ сметки, отъ IV-то Обикновено Нар. Събрание, да се прѣдадѣтъ на друга отдѣлна комисия, и тогава само ще могатъ да се прѣгледатъ тия сметки.

Н. Шивачевъ: Чини ми се, г-да прѣдставители, че думитѣ на г-на Стефана Странски сѣ справѣдливи. Даже да се изберѣтъ и прибавятъ още 10 члена къмъ тая комисия, се една и сѣщата работа ще свършатъ. Защото, не трѣбва да си правимъ илюзии; една комисия да се състои и отъ 20 души, то пакъ всички не дохождатъ, а дохождатъ само 5 или 6 души. Така щото, ако сега къмъ тая комисия се прибавятъ още нѣколко души, то пакъ нѣма да се явяватъ. За това, азъ поддържамъ мнѣнието на г-на Стефана Странски, да се назначи или избере особена комисия, която да прѣгледа сметките на IV-то Обикновено и III-то Велико Търновско Нар. Събрание.

Д. Козницки: Понеже г-нъ Стефанъ Странски, като членъ отъ тая комисия, която е избрана, сега отказва да земе участие, прѣдъ видъ на това, че тая комисия имала работата, азъ съмъ съгласенъ да се избере нова отдѣлна комисия отъ 6 члена, или най-сѣтнѣ отъ 5 члена.

Янко Ангеловъ: Г-да прѣдставители! Въпросътъ за сметките едва ли трѣбваше да се повдига тукъ въ Нар. Събрание. Менъ ми се струва, че квесторитѣ сѣ длъжни винаги да даватъ тия сметки на прѣдсѣдателя. Тѣ не сѣ толкова сложни. Въ какво се състои работата? Въ дневни и прогонни на прѣдставителитѣ; списъцитѣ сѣ ясни; и въ добавокъ, разноскитѣ, които ставатъ въ Събранието. Между-тѣмъ, тукъ сега излѣзоха нѣкои да говорятъ, станаха прѣшпирни да се изберѣтъ комисии, да се допълнятъ, и проч. Менъ ми се струва, че всичко това не трѣбва да става въ Събранието. Но пакъ може по възможности да се прѣгледатъ и да се прѣдставятъ тукъ тия сметки, и да се свърши тая история.

Н. Станевъ: Азъ мисля, г-да прѣдставители, че въпросътъ, който сега се повдигна отъ г-на Козницки, е повдигнатъ още миналата сесия на 4-й Ноемврий отъ менъ, за прѣглеждане сметките на всичките Събрания до минало годишната сесия. За тая цѣль, Нар. Събрание избра комисия, въ която, ако се не лъжи, членове бѣхъ г-да Давидовъ, Статъ Паница, и нѣкои други. Въ засѣданието на Нар. Събрание, въ първата сесия, г-нъ Статъ Паница съобщи на Нар. Събрание, че понеже не се намирали нѣкои други документи тукъ, а се намирили въ Търново, то комисията прѣдложила или направила на прѣдсѣдателя молба, щото тия книжа да бждѣтъ внесени ней въ настоящата сесия, за да може тя да почне своята работа. Така щото, по прѣглежданieto сметките на Нар. Събрание, изискваше се отъ г-на прѣдсѣдателя, да съобщи на Нар. Събрание, да ли тия книжа, искани отъ комисията сѣ принесени вече тукъ, за да може и комисията да дѣйствува по назначението си, за което е и избрана отъ Нар. Събрание.

Така щото, казвамъ, че веднѣжъ като е избрана такава комисия, която не може да се каже, че тя днесъ не сѣществува, нѣма нужда да се избира сега друга, когато вече има такава избрана отъ Нар. Събрание.

Прѣдсѣд.: Г-нъ Станевъ! Въ отговоръ на това, защо прѣдсѣдателя не е съобщилъ, ще ви кажа, че както е извѣстно, всѣка година се избиратъ нови комиссии.

Н. Станевъ: Въ такъвъ случай, прѣдлагамъ да се избере нова комиссия отъ 5 члена.

М. Давидовъ: Въ нѣколко засѣдания наредъ става, повдига се въпросътъ, относително комиссията избрана за прѣглеждане смѣтките на Нар. Събрание. Като членъ на тая комиссия, която се избра въ първата редовна сесия на сегашното Нар. Събрание, ще кажа това само, че въ края на миналата сесия, прѣдсѣдателя на нашата комиссия, г-нъ Статъ Паница, каза тукъ на Събранието тога, което сега и други нѣкои г-да искаха, че комиссията не е могла да извърши своята длъжностъ, не е могла да извърши нищо по тая работа, за това, защото не ѝ се дадохъ оригиналнитѣ документи, отъ които да може да извлече точна и вѣрна смѣтка, и при това, че нѣкои отъ документитѣ на нѣкои отъ сесиятъ на IV-то Обикновенно Нар. Събрание ги нѣмаше тукъ, на разположение на комиссията. Нѣколко пѣти ги искахме отъ г-на прѣдсѣдателя, и той каза, че ще ѝ се набавятъ, и като пристигнатъ, ще яви, обаче до края на сесията, миналата година, не ни се дадохъ, и затова не направихме нищо въ миналата сесия. Сега на ново като се повдига тоя въпросъ, на мнѣние съмъ да се избере отдѣлна комиссия, която да се заложи съ смѣтките само на IV-то Обикновенно и III-то Велико Нар. Събрание.

Азъ не вѣрвамъ, че ще да може даже и сега да се свърши тая работа, а да се иска да се отложи за по-нататъкъ, особено, ако се не дадѣтъ оригиналнитѣ документи, отъ копията на които нищо не може да се разбере.

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли още нѣкой да говори? (Гласове: Не желаетъ). Г-нъ Вълнаровъ има думата.

П. Вълнаровъ: Г-да прѣдставители! Мѣжду казаното за комиссията по прѣглежданieto смѣтките, помѣна се, че комиссията, която трѣбва да се избере, трѣбва да прѣгледа смѣтките и на IV-то Обикновенно и на III-то Велико Нар. Събрание. Отъ друга страна чуваме, г-нъ Стефанъ Странски, комисаръ за прѣглежданieto смѣтките на минало-годишната сесия, заяви съ другаритѣ си, че комиссията има възможностъ и време да земе и прѣгледа смѣтките и на III-то Велико Нар. Събрание.

Отъ друга страна, като вземемъ прѣдъ видъ, че имаше — ако се не лъжя — 7-8 сесии (Гласове: 5 или 6 бѣхъ.), 5,6 сесии, и за това смѣтките сѣ доста сложни и мъчни, именно по тия причини комиссията, която ще се избере, мисля, не трѣбва да се съставлява отъ толкова души, да се несѣстои повече отъ 3 души, защото, дѣто ще вършатъ работа 15 души, ще я вършатъ и трима; сирѣчь, тамъ дѣто има много души, не може толкова работа да се извърши, това поне у насъ често става. Заради това, азъ мисля, достатъчно е да бѣде отъ три члена, комиссията за прѣглеждане смѣтките на IV-то Обикновенно Нар. Събрание, а комиссията избрана за прѣглеждане смѣтките на минало-годишната сесия, да се натовари съ прѣглежданieto още смѣтките и на III-то Велико Нар. Събрание. Защото, ако ний сега не я опълномощимъ да прѣгледа смѣтките и на III-то Велико Нар. Събрание, то тя — разбира се — нѣма да смѣй и нѣма да ги прѣгледа.

Стеф. Странски: Искамъ, г-да, да кажа само това, че както каза г-нъ Вълнаровъ, че комиссията имала възможностъ, азъ не казахъ така, а казахъ, че ще да прѣгледаме едно дѣло, ще ра-

ботимъ по III-то Велико или IV-то Обикновенно Нар. Събрание, тъй като сме дошли тукъ да работимъ, избрани сме именно да работимъ. Но понеже стана прѣдложение да се избере 5-то членна комиссия да прѣгледа смѣтките на IV-то Обикновенно Нар. Събрание и другитѣ, казахъ, че комиссията не ще може да свърши и двѣтъ тия работи. Тѣй като избраната комиссия се състои отъ трима члена, азъ не мога да знаа, да ли сѣ съгласни моитѣ другари да работятъ, ако ни се повѣрятъ смѣтките и на IV-то Обикновенно Нар. Събрание, както и на Великото. За това, да си остане едното дѣло върху тая комиссия; ний — разбира се — ще се стараемъ да работимъ, защото сме дошли да работимъ, но пакъ до колкото е възможно. За това, азъ съмъ съгласенъ да се избере двѣ отдѣлни комиссии, на които да се даде по отдѣлно нѣщо, че и работитѣ сѣ отдѣлни, а не да се допѣля тая комиссия, и да се раздѣля на секции. Така щото, ако Нар. Събрание желае да избере нова комиссия, отъ 5 или 6 души, нека се избере. Защото, да не мислите, г-да прѣдставители, че това е нѣкакъвъ келиширъ. Защото, което дѣло и да натоваримъ насъ за да го прѣвѣримъ, не знаа, а и не вѣрвамъ да се свърши даже прѣзъ тая сесия.

Хр. Векиловъ: Г-да! До колкото азъ знаа, 4-5 години има отъ какъ смѣтките на Нар. Събрание не сѣ прѣглеждани. Просто въ всѣка сесия се избиратъ комиссии и нищо не сѣ извършили до сега. И миналата година мисля се избира комиссия, както казахъ и по-напредъ, тя каза пакъ, че нѣмала на рѣцѣ оригинални документи, че не били пристигнали и пр. Значи, че комиссията не е направила нищо. За това азъ прѣдлагамъ да се избере нова комиссия, която да не бѣде по-малко отъ 5 души, да се повѣри на тая комиссия да прѣгледа всичките смѣтки и да прѣдстави за всѣка сесия отдѣлно, какво е вършило Нар. Събрание — какъ квесторитѣ сѣ вършили тия работи и какъ сѣ израсходвали паритѣ на кассата. Азъ мисля, че Нар. Събрание ще се съгласи съ менъ и ще приеме да се избере нова комиссия отъ 5 члена.

М-ръ Стамболовъ: Не знаа защо г-нъ Векиловъ иска да се избира съвършено нова комиссия. Тукъ се прѣдложи едно по разумно прѣдложение отъ неговото. Старата комиссия казва, че смѣтките на миналата сесия отъ V-то Обик. Нар. Събрание и за III-то Велико ще ги свърши. Сега да се избере нова комиссия, както г-нъ Кознишки прѣдложи, тя е да прѣгледа смѣтките на сесиятъ отъ IV-то Обик. Нар. Събрание. Ще кажа, че има да се поддържатъ стенографи, писари, разсилни, печатание на дневницитѣ и пр., а не е само за дневнитѣ и прогоннитѣ на г-да прѣдставителитѣ и другитѣ разноси на Събранието. Заради това трѣбва да има отдѣлна комиссия. И тѣй, като дебатитѣ се вършатъ на едно мѣсто, по-добрѣ е да се пристѣпимъ къмъ избирание на една комиссия отъ 5 члена, която да разгледѣ само смѣтките на IV-то Обик. Нар. Събрание.

Прѣдсѣд.: И тѣй г-нъ Кознишки се съгласява съ прѣдложението на г-на Ст. Странски, щото първата избрана комиссия да прѣгледа и смѣтките на III-то Велико Нар. Събрание, а другата, за която сѣ щия г-нъ Кознишки прѣдлага да се избере сега и да състои отъ 5 души, да се занимава съ прѣглежданieto смѣтките на редовната и извънреднитѣ сесии на IV-то Обик. Нар. Събрание.

Който неприема прѣдложението на г-на Кознишки, щото комиссията да се състои отъ 5 члена да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Значи приема се.

Козници: Прѣдлагамъ г-да, членовѣ на тая коммисия да се прѣдлагатъ отъ бюрото.

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли Нар. Събрание щото членовѣ на тая коммисия да се прѣдлагатъ отъ бюрото? (Гласове: Желаетъ). Който нежелаетъ, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Бюрото прѣдлага за членъ въ тая коммисия, г-на Статъ Паница. (Гласове: Той е въ старата коммисия). Койго го не приема да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Г-нъ Кювлиевъ. (Гласове: Нѣма го). Азъ съмъ далъ на г-на Кювлиева 5 дневенъ отпускъ и мисля, че утрѣ ще пристигне, тъй като отпускътъ му се свършаваше; но ако Нар. Събрание желаетъ, ще се прѣдложи другъ. (Гласове: Желаетъ). И тъй, вмѣсто г-на Кювлиева прѣдлага се г-нъ Зографски. (Приема се). Прѣдлага се г-нъ Халачовъ. (Приема се). Прѣдлага се г-нъ Кюйбашиевъ. (Приема се). И тъй значи, за членове въ тая коммисия по прѣглеждане смѣтатъ на IV-то Обикн. Нар. Събрание се избраха слѣдующитъ г-да прѣдставители: Статъ Паница, Зографски, Козници, Халачовъ и Кюйбашиевъ.

П. Славковъ: Азъ ще моля, ако е възможно на мѣсто г-на Халачова, друго лице да се избере, тъй като той 4—5 дена ще отсъствува и не ще може да работи.

Н. Шивачовъ: Мене ми се струва, че ако цѣлата на бюрото или на Нар. Събрание е само да се избиратъ по благоволение хора въ коммисиитъ, и да се невърши работа, то е друго нѣщо. Тоя човѣкъ (Халачовъ) е избранъ въ съдебната коммисия, на която даже още не е избранъ прѣдсѣдатель. За това моля да се избере другъ членъ на негово мѣсто за да може да се върши работа.

Прѣдсѣд.: Г-нъ Славковъ! Заявявате ли, че г-нъ Халачовъ ще отсъствува?

Славковъ: Азъ незааявявамъ, но той самъ ми каза, че утрѣ заминава.

Прѣдсѣд.: Има прѣдставители, които сж избрани въ по вече коммисии и споредъ Правилника длъжни сж да работятъ. Ако г-нъ Халачовъ се откаже отъ тоя изборъ, тогава ще разискваме по тоя въпросъ. Сега по редъ иде избиране коммисия по М-вото на Вхтр. Дѣла и г-нъ М-ръ Прѣдсѣдатель каза да се попълни тая коммисия съ още 5 души, които да разбиратъ отъ медицината. Желаетъ ли Нар. Събрание да се избератъ още 5 члена въ тая коммисия? (Гласове: Желаетъ). Отъ кого да се прѣдлагатъ? (Гласове: Отъ бюрото). Който не приема членовѣ да се прѣдлагатъ отъ бюрото да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се. Бюрото прѣдлага за членъ въ тая коммисия г-на Я. Ангелова. (Приема се). Ст. Димитрова. (Приема се). Д-ра Цачева. (Приема се). П. Славкова. (Приема се). Я. Матакиева. (Приема се). И тъй избранитъ допълнителни членове за тая коммисия сж слѣдующитъ г-да: Я. Ангеловъ, Ст. Димитровъ, Д-ръ Цачевъ, П. Славковъ и Я. Матакиевъ. Слѣдъ това има постѣлили нѣколко отношения отъ разни М-ва, които ще се прочетатъ.

Секр. Сарж-Ивановъ: (Чете):

«Министерство на Народното Просвѣщение. No. 8199. Ноемврий 7 день 1888 год. гр. София.

До г-на Прѣдсѣдателя на V-то Обикновенно Нар. Събрание.

По ВИСОЧАЙША заповѣдъ и съгласно одобрението на Министерскій Свѣтъ, имамъ честь да Ви прѣдставя, г-не Прѣдсѣд-

телю, приложения при това «законопроектъ за пенсии на учителитъ» заедно съ доклада до Нар. Събрание, и Ви моля да го внесете на разглеждане съ едно отъ най-близкитъ засѣдания на Нар. Събрание.

(Под.) Министръ: Г. Живковъ».

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли Нар. Събрание да се тури първото четение на тоя законопроектъ за понеделникъ. (Гласове: Желаетъ). Който не желаетъ да си вдигне ржката. (Никой не вдига). И тъй ще се тури на дневния редъ за въ понеделникъ.

Секр. Сарж-Ивановъ: (Чете):

«Министерство на Правосъдието. No. 8155. Ноемврий 11 день 1888 год. гр. София.

До г-на Прѣдсѣдателя на V-то Обикновенно Нар. Събрание.

Имамъ честь, г-не Прѣдсѣдатель, да Ви испратя заедно съ това 300 екземпляра отъ «законопроекта за адвокатитъ», за обсъждане и вотиране отъ настоящата сессия на V-то Обикновенно Нар. Събрание, като същевременно Ви уведомявамъ, че за внасянието тоя законопроектъ, съгласно ст. 109 отъ Конституцията, е послѣдвала ВИСОЧАЙШЕ разрѣшение, както ще видите отъ тукъ приложения въ приписъ докладъ No. 382, отъ 9 текущия мѣсець Ноемврий, до Н. Ц. ВИСОЧЕСТВО КНЯЗТЪ.

За приеманieto на прѣдлагаемия законопроектъ моля да ми уведомите своевременно.

(Под.) Министръ: К. Стоиловъ.

(Под.) Главенъ Секретаръ: Д-ръ Петровъ».

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли Нар. Събрание да се тури на дневенъ редъ за въ понеделникъ първото четение на законопроекта за адвокатитъ? (Гласове: Желаетъ). Който не желаетъ да си вдигне ржката. (Никой не вдига). И тъй ще се тури на дневенъ редъ.

Секр. Сарж-Ивановъ: (Чете):

«Министерство на Финанситъ. Отдѣление за държавната и общественна отчетность. No. 34410. Ноемврий 3 день 1888 г. гр. София.

До г-на Прѣдсѣдателя на V-то Обикновенно Нар. Събрание.

На основание чл. 109 отъ Конституцията и съгласно заповѣдта на Н. Ц. ВИСОЧЕСТВО КНЯЗА, при настоящето имамъ честь да Ви испратя, г-не прѣдсѣдатель, по триста екземпляра отъ слѣдующитъ законопроекти:

Законопроектъ за свърхсметенъ кредитъ отъ 151.683 лева 33 стотинки;

Законопроектъ за свърхсметенъ кредитъ отъ 100.000 лева;

Законопроектъ за свърхсметенъ кредитъ отъ 42.386 лева 81 ст., както и по триста екземпляра отъ изложенията на мотивитъ върху тѣзи законопроекти, съ молба да благоволите и ги внесете на одобрение отъ г-да прѣдставителитъ въ настоящата сессия на Нар. Събрание.

(Под.) Министръ на Финанситъ: Г. Д. Начовичъ».

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли Нар. Събрание да се турятъ на дневенъ редъ за понеделникъ първото четение на тия законопроекти. (Гласове: Желаетъ). Който не желаетъ да си вдигне ржката (Никой не вдига). Приема се.

Секр. Сарж-Ивановъ: (Чете):

«Министерство на Финансите. Отделение за държавната и общественна отчетност. No. 35.182. Ноември 11 день 1888 година гр. София.

До г-на Прѣдседателя на V-то Обикновено Нар. Събрание.

Съгласно чл. 109 отъ Конституцията и по заповѣдта на НЕГОВО Ц. ВИСОЧЕСТВО КНЯЗА, при настоящето имамъ честь да Ви испратя г-не Прѣдседателю, по 300 екземпляра отъ законопроекта за допълнение къмъ законътъ за Върховната Сметна Палата отъ 30 Януарий 1885 година, заедно съ изложение на мотивитъ върху него, съ молба да го внесете на разглеждане отъ г-да прѣдставителитъ въ настоящата сесия на Народното Събрание.

Министръ на Финансите: (под.) Г. Д. Начовичъ.»

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли Нар. Събрание да се тури на дневенъ редъ първото четение на законопроекта за допълнение къмъ законътъ за Върх. Сметна Палата. (Гласове: Желаетъ). Който не желаетъ да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Секр. Сарж-Ивановъ: (Чете):

«Министерство на Финансите. Дирекция на Обществениятъ Сгради. Отделение No. 4922.

До г-на Прѣдседателя на V-то Обикновено Нар. Събрание.

Съгласно чл. 109 отъ Конституцията и по заповѣдта на НЕГОВО Ц. ВИСОЧЕСТВО КНЯЗА, при настоящето имамъ честта г-не Прѣдседателю, да Ви испратя законопроекта за свърхсметенъ кредитъ отъ 4.527 лева, заедно съ едно изложение на мотивитъ по законопроекта, и Ви моля да го внесете на разглеждане въ настоящата сесия на Нар. Събрание.

Министръ: (под.) Г. Д. Начовичъ.»

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли Нар. Събрание, да се тури на дневенъ редъ първото четение на този законпроектъ за въ понедѣлникъ. (Гласове: Желаетъ). Който не желаетъ, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Секр. Сарж-Ивановъ: (Чете):

«Министерство на Външнитъ Работи и Исповѣданията. Отделение No. 7712. Ноември 4 день 1888 год. гр. София.

До г-на Прѣдседателя на V-то Обикновено Нар. Събрание.

Тукъ приложени като прѣпращамъ прѣписъ отъ одобренія отъ НЕГОВО Ц. ВИСОЧЕСТВО докладъ подъ No. 7744, тъй както и прѣписъ отъ отношението на г-на М-ра на Финансите отъ 20 миналий Октомври подъ No. 32.686, съ което на основание на чл. 32-й отъ закона за отчетността по бюджета дава съгласието си за отпущане свърхсметенъ кредитъ на повѣренното ми М-во отъ л. зл. 5.500, честь имамъ да Ви помоля, г-не Прѣдседателю, да благоволяте да прѣдложите на почитаемото Нар. Събрание въ тек. сесия, гласуване горѣпоменжтиятъ кредитъ за вписване на расходния бюджетъ на повѣренното ми М-во прѣзъ миналата 1887 год., съгласно тукъ приложенъ законопроектъ.

Министръ: (под.) Д-ръ Странски.»

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли Нар. Събрание да се тури на дневенъ редъ за въ понедѣлникъ първото четение на този законпроектъ? (Гласове: Желаетъ). Който не желаетъ да си вдигне ржката. (Никой не вдига). И тъй значи, приема се.

Секр. Сарж-Ивановъ: (Чете):

«Министерство на Финансите. Дирекция на Обществениятъ Сгради. No. 4923. 9 Ноември 1888 година гр. София.

До г-на Прѣдседателя на V-то Обикновено Нар. Събрание.

Съгласно членъ 109 отъ Конституцията и по заповѣдта на НЕГОВО Ц. ВИСОЧЕСТВО КНЯЗА, при настоящето имамъ честта г-не Прѣдседателю, да Ви испратя законопроектъ за свърхсметенъ кредитъ отъ 500 лева, заедно съ едно изложение на мотивитъ по законопроекта и Ви моля да го внесете на разглеждане въ настоящата сесия на Нар. Събрание.

Министръ на Финансите: (под.) Г. Д. Начовичъ.»

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли Нар. Събрание да се тури този законпроектъ на дневенъ редъ за въ понедѣлникъ? (Гласове: Желаетъ). Който не желаетъ, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Секр. Сарж-Ивановъ: (Чете):

«Министерство на Финансите. Отделение за Държавнитъ имоти, горитъ, земледѣлието и търговията. No. 34.544. Ноември 5 день 1888 година гр. София.

До г-на Прѣдседателя на Народното Събрание.

Пловдивския Окръженъ Управителъ, съ надписъ отъ 10-й Септември н. г. подъ No. 15.827, е испратилъ въ повѣренното ми М-во едно прошение, подадено нему отъ Игумена на манастиря Св. Петръ и Павелъ (Бѣла Църква), Рупчоска Околия, съ което моли да се отстъпи на манастиря правителственната мѣстность «Папалашъ», за да се ползува, както отъ работната земя, тъй и отъ гората, безъ които манастиря не могълъ да съществува.

Нуждитъ, които Игумена искава въ прошениято си, че сж отъ голѣма важность за манастиря, и за населението по ония мѣста, се потвърдяватъ и отъ осемъ общински кметове. За да би могла да се констатира още по-точно истинността на прощата, повърна се прѣписката г-ну Пловдивскому Окръжному Управителю, за да се внесе на разискване въ Окръжната Постоянна Комисия и съ рапортъ отъ 15-й Октомври т. г., подъ No. 17.991 е испратилъ прѣписъ отъ протокола на комисията, подъ No. 207, които, заедно съ прошениято, имамъ честь да Ви испратя г-не Прѣдседателю, за да благоволяте да го внесете на разглеждане въ настоящата сесия на Нар. Събрание, и за резултата да ме не лишите отъ увѣдомение.

Министръ: (под.) Г. Д. Начовичъ.»

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли Нар. Събрание да се тури на дневенъ редъ разискването на този въпросъ за въ понедѣлникъ. (Гласове: Желаетъ). Който не желаетъ да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Секр. Сарж-Ивановъ: (Чете):

«Министерство на Финансите. Отделение за военнитъ дж-дия. No. 34.423. Октомври 4-й день 1888 г. гр. София.

До г-на Прѣдседателя на V-то Обик. Нар. Събрание.

Съгласно пунктъ 3-й отъ 105 чл. на Конституцията и на основание ВИСОЧАЙШИЯ докладъ подъ No. 32.659 отъ 20-й того, като Ви испращамъ заедно съ настоящето кратко изложение на прѣписката, постъпила въ повѣренното ми М-ство, по опрощаване разни правителствени дж-дия на нѣкои градове и села, честь имамъ да Ви моля г-не Прѣдседателю, да го внесете за раз-

глеждане и одобрение въ едно отъ заседанията на Събранието прѣзъ настоящата му сесия. При това имамъ честь да прибавя, че подлинната прѣписка по опрощение на даждията се намира въ М-вото и е на разположението на Нар. Събрание и ако стане нужда, може да му се испрати.

Министръ на Финансите (под.) Г. Д. Начовичъ.

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли Нар. Събрание да се тури на дневенъ редъ за въ понедѣлникъ разискването на тоя въпросъ. (Гласове: Желаетъ). Който не желаетъ да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Прѣдсѣдателъ: Д. Тончевъ.

Секретари: {
Зах. Градинаровъ.
Ив. Златаревъ.
Геор. Пѣневъ.
Антонъ Байчовъ.
Ив. Халачовъ.

При това съобщавамъ на Нар. Събрание, че сж постѣпили и бюджетно-проектитѣ по разнитѣ М-ва. Желаетъ ли Нар. Събрание да се пратятъ на надлѣжната коммисия? (Гласове: Желаетъ). Който не желаетъ, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). И тъй бюджетно-проектитѣ ще се прѣпратятъ на коммисиата.

М-ръ Стамболовъ: Имамъ честь да съобща на почитаемото Нар. Събрание, че въ понедѣлникъ ще отговора на запитванията на г-да депутатитѣ: Гарвановъ, Градинаровъ, Миневъ, Геневъ и Станевъ.

Прѣдсѣд.: (Звъни). Засѣданието се закрива.

(Закрито въ 6 часа и 20 минути).

Подпрѣдсѣдатели: {
З. Стояновъ.
П. Славковъ.

Секретари: {
Иор. Симеоновъ.
Д-ръ Сарж-Ивановъ.
Христю Лѣнарски.
Ат. Гр. Каракашовъ.
Дим. Петковъ.
Д-ръ Стояновичъ.

Стенографъ: Л. Т. Малѣевъ.